

Ijó Mgbā
Mǎrǎkō
'bā sīlé rĩ

Ijó Yōhánā Bābũtízĩ fēlépi rĩ 'bā ũlülé rĩ
(Mǎtáyō 3:1-12; Lúkǎ 3:1-18; Yōhánā 1:19-28)

¹ 'Dĩ Ijó mgbā Yēsũ Kúrísītō Ādróná Ngópì drí gá rĩ
'bā i'dóná. ² I'dó ru Ijó ándrá Ādróná 'bā jolé nábì Ísáyā
'bā sīlé búkũ ĩ'didrĩ rĩ agá rĩ sī, Ādróná jọ,
“Índre drí! Ma mu mâ 'bá Ijó ujílépi la tị pélé ími drĩlé
gálé 'dĩ,

ĩ'di mu gẽrĩ idélé míní ími drĩlé gálé.” †

³ “'Ú'dúkó 'bá āzì uzálépi āngũ kótórō rú rĩ agá rĩ jọ,
'Ími itú gẽrĩ 'Úpí ní,

ĩmi idé ĩ'di kpìmgbilíkì ĩ'diní sī acíjọ.” †

⁴ 'Úpígóná 'dĩ ándrá Yōhánā Bābũtízĩ fēlépi rĩ 'i. Ri u'álé
āngũ kótórō rú rĩ gá, āzìla ũlũ Ijó 'bá pírì 'banì sī ásì ujajó
bābũtízĩ bǐjọ sī Ijó ũnzì ĩ'badrĩ kí a'bejó. ⁵ 'Bá ũ'bí àkpě kí
āngũ Yũdiyā drí agálé táwũnĩ āmbógó Yẹrũsālémũ gá,
ri kí mułé Yōhánā rũlé Ijó ĩ'di 'bā ũlülé rĩ arelé. I'da kí Ijó
ũnzì ĩ'badrĩ kí, āzìla fě dó ĩ'banì bābũtízĩ ìyì Yōrìdánì gá.

⁶ Bōngó ándrá Yōhánā 'bā sũlé rĩ kí idé ándrá kí
ngāmíyā 'bā 'bíkó sī, icí ru 'úpícé sẹrĩ íniríkó ru la sī
cí. Ākónā ĩ'didrĩ kí ándrá úmbí kí ānũ ásé agá rĩ be. *†
⁷ Yōhánā lū vā 'bá 'baní, “'Bá āzì áma ndēlépi ũkpō sī rá
rĩ la amũ 'dĩ, āzìla má icó átā adrulé ĩ'di 'bā ātí'bo vúlé

† 1:2 Málákì 3:1 † 1:3 Ísáyā 40:3 * 1:6 Yōhánā ĩ'di ándrá cécé Ìllyā
áni. † 1:6 2 'Úpì 1:8

gá āšǐjō la rú ku. ⁸ Ma bābūťízĩ fě ĩminí ĩyí sī, wó ĩ'di bābūťízĩ fě ĩminí Úrindí Ālá rĩ sī.”

Yēsũ 'bā bābūťízĩ bǐjō āzila Sītánĩ 'bā ĩ'di ũ'bǐjō rĩ
(Mātáyō 3:13–4:11; Lúkã 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ĩtú 'dā sī, Yēsũ amú angájó táwũnĩ Nāzēřetĩ gá 'dĩ āngũ Gālĩlĩ gá rĩ gá, āzila Yōhánã fě ĩ'diní bābūťízĩ ĩyí Yōřídánĩ agá. ¹⁰ Yēsũ la mu āfúlé ĩyí agâlérĩ rĩ sī 'bo, ndre 'bũ nzĩ ru tĩ mgbo āzila ndre Úrindí Ādrónã drĩ cécé ālĩ'bō áni asĩ agá 'bũ gâlérĩ agá ĩ'di drĩ gá. ¹¹ Ũ'dúkó angá 'bũ gâlérĩ jō, “Mi mâ Ngópĩ mâ lělé ambamba rĩ 'i, ma āyikō sĩ ĩmi ĩjō sī.”

¹² Ĩjō 'dĩ kí vúlé gá cõtĩ Úrindí ũŋmĩ Yēsũ agulé u'álé āngũ kōtórō rú rĩ agá ásé agâlérĩ. ¹³ Sītánĩ 'bā ĩ'di ũ'bĩ agá, ũ'dú kálĩ sũ ru u'álé āngũ kōtórō rú rĩ gâlérĩ ānãkpá ásé agá rĩ kí abe, wó mālāyíkã rĩ kí ĩ'di āzã kolé nĩ.

Yēsũ 'bā āzĩ ĩ'didrĩ ĩ'dójó
(Mātáyō 3:13–4:11; Lúkã 3:21-22; 4:1-13)

¹⁴ Úpĩ Hěródě 'bā Yōhánã rujójó sujójó mābũsũ gá 'bo rĩ 'bā vúlé gá, Yēsũ mu dó Gālĩlĩ gá mujójó ĩjō mgbã Ādrónã drĩ ũlũ trũ. ¹⁵ Jō 'bá 'banĩ, “Sáwã múké rĩ acá 'bo. Súrú Ādrónã drĩ† acá āni rú. ĩmi uja ásĩ, āzila ĩmi ā'ĩ ĩjójó mgbã 'dĩ 'i.”

¹⁶ Ũ'dú āzĩ ālu Yēsũ 'bā acĩ agá mĩrĩ Gālĩlĩ drĩ tĩ gá sĩ, ndre Sĩmónĩ kí adrípĩ Ānděriyã be ĩ'bĩ 'be agá bójĩ sĩ, ā'dusĩku ĩ'ba kí adrujójó 'bá ĩ'bĩ 'belépi la rĩ sĩ. ¹⁷ Yēsũ jō ĩ'banĩ, “ĩmi amú, ĩmi ābĩ áma vú, ma mu ĩmi imbálé adrujójó 'bá 'bá kí tralépi la rú.” ¹⁸ Cõtĩ a'be kí bójĩ ĩ'badrĩ kí rá, bĩ kí dó ĩ'di vú.

† 1:15 súrú Ādrónã drĩ ĩ'di ũkpō Ādrónã drĩ ĩ'di 'bā sĩ 'bá pajójó rĩ 'i.

¹⁹ Yēsũ la mu mułé drĩ gá were, ndre anzi Zībídáyō drĩ kí ĩrĩ, 'dĩ kí Yākó'bō kí ádrípĩ Yōhánā be í'bó agá ĩ'bā bóyí kí idé agá. ²⁰ Çotĩ umve kí, a'be kí átépĩ Zībídáyō kí 'bá āzĩ ngalépi rĩ kí abe í'bó agá 'dāá, bĩ kí dó ĩ'di vú.

Yēsũ 'bā úrındí ũnzí drojó ágóbĩ āzĩ agá rĩ
(Lúkã 4:31-37)

²¹ Ījō 'dĩ kí vúlé gá, Yēsũ kí 'bá ĩ'di 'bā imbálé rĩ abe mu kí táwũñĩ Kāpērēnāwũmĩ gá. Sābátũ † sĩ fi āngũ Ādróná ĩnzĩjō rĩ gá, i'dó 'bá ru tralépi rĩ kí imbálé. ²² 'Bá ri kí ũsũlé ũsũ-ũsũ ímbátáná ĩ'di 'bā imbálé rĩ kí sĩ, ā'dusĩku ri 'bá kí imbálé ũkpó trũ 'bá āzítáná drĩlé gá rĩ áni, adru imba'ba āzítáná Mũsā drĩ kí imbálépi rĩ 'badrĩ áni ku.

²³ Ágóbĩ āzĩ úrındí ũnzí trũ la āngũ Ādróná ĩnzĩjō rĩ gá 'dāá cí, ²⁴ āzĩla çotĩ i'dó uzálé, “Yēsũ Nāzērētĩ gá rĩ, āmā ĩjō mí abe cí yā? Mí amũ āma u'díle ā'du ĩjō sĩ yā? Īlē āma rú ā'du? Āñĩ mi ā'di 'i yā rĩ gá cé. Mí 'bá Ālápítĩ angalépi Ādróná drĩlé rĩ 'i.”

²⁵ Yēsũ angá drĩ la gá trũ jō, “Mí ĩyāñā tú. Mí āfũ ĩ'di agá 'dā āmvé.”

²⁶ Úrındí ũnzí aya dó ágóbĩ ũkpó sĩ, āfũ dó ĩ'di agalé úzánā trũ rá. ²⁷ 'Bá píri acá kí ũsũtáná sĩ ụzĩ kí ru kí drĩdrĩjĩ gá, “Ījō 'dĩ ā'du? 'Dĩ ímbátáná ú'dí la āzĩla ũkpó trũ! Úrındí ũnzí are kí vā ĩ'di tĩ rá.” ²⁸ Ījō ĩ'di drĩ gá rĩ ku āngũ Gālĩlĩ drĩ agá sĩ kpí gbōrú.

Yēsũ adrí 'bá ũ'bĩ

²⁹ Çotĩ Yēsũ kí, Yākó'bō trũ, Yōhánā trũ, Sĩmónĩ trũ āzĩla Āndērĩyā abe kí mu āngũ Ādróná ĩnzĩjō rĩ a'belé 'bo, ko kí drĩ mułé líçō Sĩmónĩ 'badrĩ Āndērĩyā be rĩ gá. ³⁰ Kĩ

† 1:21 Ụdũ 'bá Yāhúdĩ rú rĩ 'bā kí Ādróná ĩnzĩjō rĩ ĩ'di ú'dũ ázĩyá 'i kí umve la Sābátũ. 'Dĩ vā ú'dũ 'bá Yāhúdĩ rú rĩ 'badrĩ sĩ avĩjó rĩ.

mụ acalé 'bo, úlū Yēsũ ní Sĩmónĩ 'bã ìdrâ la drĩ cị agá ãyání sĩ ụru 'bá la ko sĩ tĩrĩ-tĩrĩ, la ru gbóló sí gá. ³¹ Íjọ 'dĩ sĩ, Yēsũ mụ 'ĩdi rùlé, arú 'ĩdidrĩ 'ĩdi ingajó rijó ụrụgá. Æyání a'be gbōgbō 'ĩdi rá, imbá ru ụrụgá 'idó íyóná iyólé 'ĩbanĩ.

³² Índró sĩ ãtũ 'bã 'de agá 'bo, 'bá ují kí 'bá wēwē rú ãyání rú ãzıla úrínđi ùnzĩ trũ 'dĩ kí Yēsũ rú 'dólé. ³³ 'Bá ù'bí táwũnĩ agá rĩ kí tra kí ru ãmvé kējítĩ gá 'dãá. ³⁴ Íjọ 'dĩ sĩ, Yēsũ adrí 'bá ù'bí ãyání ùvítáná ndú-ndú 'dĩ kí ãzıla adro vâ úrínđi ùnzĩ kí ìndĩ. Úrínđi ùnzĩ nĩ kí 'ĩdi ã'di 'i yã rĩ gá cé, wó ã'ĩ 'ĩbanĩ íjọ jọjó ku.

Yēsũ mụ Ædróná ã'ílé ãngũ 'bá kóru la gá

³⁵ Yēsũ angá ù'bũtĩnĩnĩ ãngũ 'bã drĩ adru agá ìnĩ rú 'dĩ gá 'dĩ, fũ jó agá 'dãá rĩ sĩ mụlé Ædróná zìlé ãngũ 'bá kóru rĩ gá. ³⁶ Wó Sĩmónĩ kí 'bá Yēsũ 'bã imbálé ãzĩ rĩ kí abe 'idó kí dó 'ĩdi ndrũlé. ³⁷ Kí dó mụ 'ĩdi ìşúlé 'bo, jọ kí 'ĩdinĩ, “'Bá kí ími ndrũ.”

³⁸ Yēsũ umvi 'ĩbanĩ, “'Amụ kí acị trũ tōrómé ãníná 'dĩ kí agâ sĩ ma sĩ mụ íjọ mgbã Ædróná drĩ ùlũ trũ 'bá 'banĩ, 'dĩ bāsĩ íjọ mâ sĩ amújó ìmi rú 'dólé rĩ 'i.” ³⁹ Íjọ 'dĩ sĩ, Yēsũ acị ãngũ Gálílĩ drĩ agâ sĩ pírí ãngũ Ædróná ìnzĩjọ rĩ kí agâ sĩ, sĩ íjọ Ædróná drĩ ùlũ trũ ãzıla adro vâ úrínđi ùnzĩ 'bá kí agâ sĩ ìndĩ.

Yēsũ adrí 'ba ãrĩ 'bã nalé rá rĩ

(Mătáyō 8:1-4; Lúkã 5:12-16)

⁴⁰ Ágóbĩ ãzĩ ãrĩ 'bã nalé rá la amụ ãja tĩlé Yēsũ drĩlé gá māmálá 'bãjọ 'ĩdi rú sĩ 'ĩdi adríjọ jọ, “'Ídrĩ lē la rá, mí icó áma adrílé rá.” ⁴¹ Ágóbĩ 'bã ízákĩzã fi 'ĩdinĩ ní, Yēsũ su drĩ 'ĩdi rùlé ãzıla aló dó sĩ ágóbĩ jọ 'ĩdinĩ, “'Álē rá, mí adru alá ru.” † ⁴² Cọtĩ ãrĩ wa rá, ágóbĩ adrí dó rá. ⁴³⁻⁴⁴ Yēsũ pē

† 1:41 Lévĩ 13:45

ĩ'di tị itré ĩ'di ũkpó ru jọ, “Índre, lě ñlũ ñjọ 'dĩ 'bá āzíní ku. Wó ímụ ímí ụrụ 'bá í'dalé átáló ídétáná ídelépi rĩ 'baní, āzıla ífě āko ándrá fětáná ru Mụsā 'bā azilé 'bá ārí 'bā nalé adrílépi rá rĩ 'baní sị ñjọ vú nzejó rĩ 'badrị.”

⁴⁵ Wó ágóbí 'dĩ mụ tị trũ mgbọ 'bá 'ba rùlé ñjọ 'dĩ uyúnà trũ āngũ pírí gá, ñjọ 'dĩ sị Yēsũ fi dó táwũñĩ āzị agá tondọlọ ku. Rì u'álé āmvé sị, wó tí 'bá mụ kí ĩ'di rùlé angájó āngũ pírí agá.

2

Yēsũ adrí 'bá ācá trũ la

(Mātáyō 9:1-8; Lúkā 5:17-26)

¹ Ụ'dú were vúlé gá Yēsũ gō vúlé Kāpěřēñāwũmĩ gālé, āzıla 'bá are kí afí 'bo. ² ñjọ 'dĩ sị, 'bá ũ'bí amụ kí jó ĩ'di 'bā sị u'ájó rĩ gá, 'dāá 'bá ga kí jó agālé tré kpere āmvé sị. ñjọ 'dĩ sị, āngũ āzị mgbọ jó tị gá 'bá āzị ní sị pá tujó la yu. Yēsũ rì ĩ'baní ñjọ Ādróná drị rĩ ũlülé. ³ ĩ'diní drị ñjọ ũlũ agá 'dāá, 'bá āzị amụ kí, sụ rĩ ají kí ágóbí āzị ācá trũ rĩ Yēsũ rụ 'dólé. ⁴ 'Bá ũ'bí 'bā kí āngũ atrijó mgbemgbe rĩ sị ícọ kí filé ágóbí 'dā trũ ku. Uja kí tұлé jó sị, lũ kí jódrị mgbọ cé āngũ Yēsũ drị gá rĩ gá. Su kí 'bá āyānĩ rú 'dĩ 'i ĩ'di 'bā bírĩsị sị ñsílé ĩ'di trũ irilé Yēsũ drịlé gá. ⁵ Yēsũ la mụ ā'ítáná 'bá 'dĩ 'badrị 'bā āmbögō ndrelé 'bo, jọ 'bá ācá trũ rĩ nĩ, “Mā ngótị ñjọ ũnzí mídrị kí útrũ kí rá.”

⁶ Sāwā 'dā sị imba 'ba āzítáná Mụsā drị kí imbálépi rĩ 'bā āzị rĩ rì kí 'dāá cí, ũrā kí ñjọ kí agālé céní-cení rú jọ kí, ⁷ “Ágóbí 'dĩ ícọ ñjọ 'dĩ 'bā ání rĩ jólé íngoní ru? ĩ'dĩ Ādróná u'dá! Ādróná la lú ñjọ ũnzí trũ nĩ á'dụsị.”

⁸ 'Dāá cọtị Yēsũ nĩ úrindí sị ñjọ 'bá 'bā kí ũrālé kí ásí agálé rì kí cé, jọ ĩ'baní, “Īmí ñjọ 'dĩ kí ũrā íní ā'du sị yā? ⁹ ñjọ íngō ānmátrē rú la nĩ yā, jójó la 'bá ācá trũ rĩ 'bā ñjọ ũnzí mídrị kí útrũ kí rá rĩ 'i, jōku ínga í'dụ mĩ gbóló mĩ

sī ĩmi lajō rī ĩmu? ¹⁰ Wó ǐjō 'dī dó fě ĩmi dó sī nǐ la Ngótǐ 'Bádrǐ 'bā ũkpō cí ũnókú drǐ gá 'dā sī ǐjō ũnzǐ trǔjō.” Yésũ jō dó 'bá ácá trǔ rī ní, ¹¹ “Mí angá uringá, 'dú mí bírǐšǐ ázǐla ĩmu lícō gá.” ¹² Ágóbǐ angá uringá 'dólé, a'dú ĩ'di 'bā áko sī rú lajō rī 'i, ko drǐ mulé 'bá kí drǐ gá sī. 'Bá pírǐ u'á kí ũsǔtánǎ sī ĩcú kí dó Ádrónǎ 'i jō kí, “Ándre jōdrǐ idu ǐjō ázǐ 'dī 'bā áni la ku.”

Yésũ 'bá Léví umvejō rī
(Mātáyō 9:9-13; Lúkǎ 5:27-32)

¹³ Yésũ gō vúlé mǐrǐ Gǎlǐlǐ tǐ gǎlé ǐdí, 'bá ũ'bǐ tra kí ru ĩ'di rú 'dǎá ázǐla imbá dó kí. ¹⁴ ĩ'dinǐ acǐ agá ǐyǐtǐ gá 'dǎá, ndre Léví Álifáyō ngǒpǐ ri agá āngū sǐ mǔsǒrǒ 'bejō rī gá, Yésũ jō ĩ'dinǐ, “Mí ábǐ áma vú.” Cǒtǐ Léví angá bǐ vú la.

¹⁵ Sávǎ ázǐ vúlé gá Yésũ ri kí ínǎ nalé Léví drǐko gá 'bá ĩ'di 'bā imbálé rī abe, 'bá wěwě rú mǔsǒrǒ tralépi ázǐla 'bá 'bá 'bá kí umvelé 'bá ũnzǐ idélépi ĩ'di vú bilépi 'dǐ ri kí ínǎ nalé ĩ'di trǔ āngū ālu gá, ā'dusǐku 'bá ĩ'di vú bilépi ǐjō 'dǐ 'bā áni rī kí agá rī kí wěwě rú. ¹⁶ Ímbǎ'bá ázǐtánǎ Mǔsǎ drǐ kí imbálépi rī kí 'bá Fǎrǐsáyǐ rú rī kí abe kí mu ndrelé la Yésũ la ákónǎ na 'bá umvelé 'bá ũnzǐ idélépi rī kí abe ázǐla 'bá mǔsǒrǒ tralépi rī kí abe, zǐ kí 'bá Yésũ 'bá imbálé rī kí, “ĩ'di ákónǎ na 'bá ũnzǐ idélépi rī kí abe ázǐla 'bá mǔsǒrǒ tralépi rī kí abe ā'du ǐjō sǐ?”

¹⁷ Yésũ la mu ǐjō ĩ'bǎ kí zǐlé 'dǐ arelé 'bo, umvi ĩ'banǐ, “Bá áyǎnǐ kóru rī mu kí 'bá írúwǎ fělépi rī rú ku, bela 'bá áyǎnǐ trǔ rī kí mu ĩ'di rú nǐ. Má amú 'bá ũnzǐ idélépi rī 'ba rú adru 'bá jǒlépi la kí alá ru rī 'ba rú ku.”

Yésũ zǐjō ínǎ nanǎ ku ri 'bá ǐjō sǐ rī
(Mātáyō 9:14-17; Lúkǎ 5:33-39)

¹⁸ ʾʾdu āzī sī 'bá Yōhánā 'bā imbálé rī kí 'bá Fārīsáyī rú rī 'bā āzī kí abe kí íná gā nalé úmgbé sī Ādróná a'íjō. 'Bá āzī mu kí Yēsū rŭlé zī kí i'di, “'Bá Yōhánā 'bā imbálé rī kí 'bá 'bá āzī Fārīsáyī rú rī kí imbálé rī kí abe na kí íná ku, wó 'bá mídrī gá rī idé kí íni ku la ā'du íjō sī?”

¹⁹ Yēsū umvi i'baní, “Āmŭ ízígō drī 'bā kí drī adru agá i'di andre gá 'dī, a'be āmŭ kí u'álé āko āzī naŋâ kóru ku, ízígō 'bā adru agá i'ba abe cí rī sī ku yā? Icó ru ku i'di 'bā adrujō i'ba abe cí rī sī. ²⁰ Wó ŭ'dŭ āzī la amŭ lé 'dī, ála mu ízígō 'dulé i'ba rŭ 'dā rá. ʾʾdu 'dā dó bāsī i'di 'bā wōrīka 'bā kí íná gājō najō rī 'i.”

²¹ Yēsū jō vā i'baní, “'Bá āzī icó bōngó ú'dí rī ʾru'ba gá wókō la āsilé sī ũku rī igbejō ku. Drī idé la 'dī 'bā áni rá yā áni, ú'dí rī la anzú ũku rī ʾru'ba gálé rá, i'di fē āngŭ lŭlépi mgbō rī la ru nzī ídī. ²² 'Bá icó kí vā wáyīnī ú'dí rī ũsulé íniríkó ũku agá ku, drī kí ũsŭ la rá yā áni, wáyīnī 'dā la íniríkó ũku icólépi ru 'a selépi ku 'dā asi rá. Wáyīnī la dó sī uja asulé vŭrŭ āzila íniríkō dó ru iza rá.”

Yēsū i'di Úpí Sābátŭ drī gá rī

(Mātáyō 12:1-8; Lŭkā 6:1-5)

²³ ʾʾdu āzī Sābátŭ āni la sī Yēsū kí alī agá ámvŭ āná * āni la agā sī, 'bá Yēsū 'bā imbálé rī kí dī āná kí drī ānŭ sī nalé. ²⁴ 'Bá Fārīsáyī rú rī jō kí i'diní, “Índre, 'bá mídrī rī kí íjō āzítáná 'bā ā'ílé ku rī idé Sābátŭ sī ā'du íjō sī?” †

²⁵ Yēsū umvi i'baní, “Ílā íjō silé rī agá íjō úpí Dāwŭdī 'bā idélé i'ba kí āko lējō āzila kí adrujō ābírī sī 'bá i'di 'bā sī āzī ngajō i'ba abe rī ku yā? ²⁶ Sāwā Ābīyātā átálō āmbógō āndānī ídétáná idélépi jō Ādróná drī agá rī drī sī,

* ^{2:23} Ġrīkī tī sī āzila Mŭndú tī sī ála āná 'dī umve ngánŭ.

† ^{2:24} 'Bá Yahŭdī rú rī ā'í kí únga āzī Sābátŭ sī ku.

fi jó Ādróná drī agâlê mūkátī jó Ādróná drī agá āzítáná 'bā ā'ílê 'bá ātalo rú rī 'bā na kí nī rī nalé 'bá ī'di 'bā sī āzī ngajó kī trū rī kí abe rá.”

²⁷ Yēsũ umvi ī'baní, “Ú'bā Sābátū 'bá nī adru ú'bā 'bá Sābátū nī la ku. ²⁸ Ījō 'dī sī, Ngóťí 'Badrī ī'di Úpí Sābátū drī gá rī 'i.”

3

Yēsũ 'bā ágóbí drī ācá trū rī adríjō Sābátū sī rī
(*Mātáyō 12:9-14; Lúkã 6:6-11*)

¹ Sābátū āzī rī sī, Yēsũ mụ filé āngū Ādróná ĩnzĩjō rī gá. 'Dāá ágóbí āzī drī ācá trū la cí. ² 'Bá āzī 'dāá rī ri kí Yēsũ mbālê sī ĩjō ũnzí ī'di 'bā mụlé idélé la ĩşúlé, vā lějō nĩjō la ī'di ágóbí adrí Sābátū sī rī yā rī ndrejō sī ī'di tōjō.

³ Yēsũ jō ágóbí drī ācá trū rī ní, “Mí angá pá tulé 'bá pírí kí drīlê gá 'dā.” ⁴ Yēsũ zī 'bá kí, “Ījō āzítáná 'bā ā'ílê idé Sābátū sī rá rī ĩngō 'i; ĩjō múké rī idéjō rī 'i yā jōku ĩjō ũnzí rī idéjō rī 'i yā; 'bá ídri pajó yā jōku 'bá 'dijó yā?” Wó 'bá āzī ape tī ku.

⁵ Yēsũ ndre āngū 'bá 'ba rûlé ũmbā rú āzila ũcōgō trū ásí gá, ásí mbaná ī'badrí gá rī sī, jō ágóbí ní, “Mí ĩjū ími drī 'dī 'i.” Ágóbí ĩjū dó ru drī rá āzila drī itú ru ālápítí ru. ⁶ Cōťí 'bá Fārīsáyī rú rī fū kí āmvé mụlé ĩjō itulé 'bá Hēródē ātīlêpi rī kí abe kí Yēsũ 'dī ĩngoní-ĩngoní ru yā rī itulé.

'Bá ũ'bí ru tralêpi Yēsũ rú mĩrī tī gá rī kí

⁷ Ījō 'dī kí ũngúkú gá, Yēsũ ko dó drī mụlé 'bá ī'di 'bā ĩmbálê rī abe mĩrī tī gâlê, 'bá ũ'bíkáná angálêpi Gālĩlĩ gá, Yũdíyā gá, ⁸ Yēřúsālēmũ gá, āngū Īdúméyā gá, āngū mĩrī Yōřídánĩ gá 'á 'dā sī rī gá, angájō táwũnĩ Túrō gá āzila táwũnĩ Sīdōnĩ gá rī abe. 'Bá ũ'bí 'dī tra kí ru Yēsũ

rū ǐjō ǐ'bā kí arelé ǐ'di 'bā idélé rī kí sī. ⁹ 'Bá ũ'bíkānā 'dī kí 'bā ũḡmīḡá ǐjō sī, Yēsũ jō 'bá ǐ'di 'bā imbálé rī 'bā ají kí ǐ'bó ázǐ bábá ānǐ rú ǐ'dinī. ¹⁰ ǐ'di 'bā 'bá wēwē rú kí adrǐjō rī sī, 'bá āyānǐ rú rī āḡmī kí ru ǐ'di rū 'dōlé sī ǐ'di uru 'bá alójó. ¹¹ 'Bá úrǐndǐ ũnzǐ trū rī drī kí ǐ'di ndre 'bo, kí mu a'délé pálé la gá áwāḡā trū kí jō la, “Mǐ Ādróná Ngópǐ ǐ!” ¹² Wó Yēsũ li úrǐndǐ ũnzǐ 'dā kí bílé ǐndǐ lē 'bā ǐ'da kí ǐ'ā ǐ'di ǐ' yā rī gá ku.

Yēsũ 'bā 'bá imbálé muḡrǐ drǐ ǐrǐ kí ũpējó ũpǐgóná ru rī

(*Mātáyō 10:1-4; Lúkā 6:12-16*)

¹³ ǐjō 'dǐ kí ugoró gá, Yēsũ tu dó 'bé sǐ, umve dó 'bá ǐ'di 'bā lēlé rī kí tujó ǐ'di rū 'bé sǐ gálé. ¹⁴ Ũpē dó 'bá kí muḡrǐ drǐ ǐrǐ adrujó ǐ'di 'bá ũpǐgóna kí rú adrujó ǐ'di trū, pē dó kí tǐ muǐlé ǐjō ũlǐlé, ¹⁵ āzǐla fē ǐ'banǐ ũkpō sī úrǐndǐ ũnzǐ kí adrojó.

¹⁶ 'Dǐ kí ímbá 'bá ǐ'didrǐ muḡrǐ drǐ ǐrǐ 'dǐ kí rú; Sǐmónǐ (Yēsũ 'bā rú 'dalé Pētēro 'ǐ rǐ), ¹⁷ Yākó'bō kí ádrǐpǐ Yōhánā be 'dǐ kí anzǐ Zībídáyō drǐ ǐ'di 'bā rú 'dalé, Bōwānāregē (ǐfǐ la “Anzǐ Āvi drǐ kí”), ¹⁸ Āndēryā 'ǐ, Fǐlǐpō 'ǐ, Bārītōlōmáyo 'ǐ, Mātáyō 'ǐ, Tómasǐ 'ǐ, Yākó'bō Ālǐfáyō ngópǐ 'ǐ, Tādáyō 'ǐ, Sǐmónǐ angálēpi amútǐ 'bá ā'dǐ 'dǐlēpi lējó adrujó 'bá Rúmǐ rú rī kí pálé gá ku rǐ 'ǐ, ¹⁹ āzǐla Yúdāsǐ ǐsǐkārǐyótǐ ǐ'di 'bá mélé mbelēpi rǐ 'ǐ.

Yēsũ tójó ǐnzō sǐ rǐ

(*Mātáyō 12:22-32; Lúkā 11:14-23; 12:10*)

²⁰ Yēsũ la mu āgōlé lícō gá āḡḡ ǐ'di 'bā sǐ u'ájó rǐ gá 'bo, 'bá ũ'bǐ ru tralēpi rǐ kí sǐ ǐsǐ kí sáwā ākónā najó 'bá ǐ'di 'bā imbálé rǐ abe ku. ²¹ 'Bá ǐ'didrǐ kí mu ǐjō ru idélépi rǐ kí arelé, mu kí lējó ǐ'di atrǐjó, ũrā kí drǐ la 'be dó ru rá ǐni.

²² Wó imba'ba āzítánjá Músā drĭ kí imbálépi rĭ kí 'bā āzi angálépi Yĕrúsálémũ gá rĭ abe jọ kí, “ĭ'di úrindí ũnzí kí adro ũkpó Bĕlĭzĕbŭlŭ úpí úrindí ũnzí 'badrĭ 'bā fĕlé rĭ sĭ.”

²³ Yĕsũ umve 'bá kí sĭ ru aséjọ āni rú āzıla jọ ĭjọ ĭ'baní ĭjọ u'bénjá sĭ, “Sĭtánĭ la ru adro cĕnĭ-cĕnĭ rú íngoní ru?

²⁴ Sŭrŭ drĭ ru awa ndú-ndú kí drĭdrĭnjĭ gá cĕnĭ-cĕnĭ sĭ ā'dĭ 'dĭjọ kí drĭdrĭnjĭ gá, sŭrŭ 'dā icó pá tulé ku. ²⁵ Āzıla lĭcọ drĭ ru awa kí drĭdrĭnjĭ gá ndú-ndú, lĭcọ 'dā icó pá tulé ku.

²⁶ ĭjọ 'dĭ sĭ, sŭrŭ Sĭtánĭ drĭ drĭ ru awa amŭtĭ sĭ amŭtĭ sĭ, icó pá tulé ku, wó ĭ'di amŭ āsĭnjá gá. ²⁷ Ājọ ĭminĭ, 'bá āzi icó filé ágóbĭ ũkpó la drĭ jó agâlĕ sĭ āko ĭ'didrĭ jó agá rĭ kí wŭjọ rá ku. ĭ'di ágóbĭ ũkpó 'dā umbé ráká, ĭ'di dó sĭ āko ĭ'didrĭ jó agá rĭ kí ra ĭndō.

²⁸ “Ma ĭminí ĭjọ mgbā jọ, ĭjọ ũnzí pírí 'bá 'bā idélĕ āzıla ú'dánjá 'bá u'dájó rĭ abe, ála kí trŭ rá. ²⁹ Wó 'bá Úrindí Ālá rĭ u'dálépi rĭ útrŭ ĭ'di ku, ála ĭjọ ũnzí 'dĭ kí lā ĭ'di drĭ gá jā 'dā.”

³⁰ Yĕsũ jọ ĭjọ 'dĭ lĭ ĭ'bā kí jọjọ la úrindí ũnzí ĭ'di agá cí rĭ sĭ.

Yĕsũ 'bā āndrĕ kí ádrĭpĭka abe

(Mātáyō 12:46-50; Lŭkā 8:19-21)

³¹ ĭjọ 'dā 'bā vŭlé gá, Yĕsũ 'bā āndrĕ amŭ kí ádrĭpĭka abe āngŭ ĭ'di 'bā sĭ 'bá kí imbájó rĭ gá, utu kí pá āmvé 'dāá. Pĕ kí 'bá āzi tĭ ĭ'di rŭlé mŭlé ĭ'di umvelé lĕjọ ĭjọ jọjọ ĭ'di be. ³² 'Bá ũ'bĭ rilépi ĭ'di andre gá rĭ 'bā āzi jọ kí ĭ'diní, “ĭndre mĭ āndrĕ utu kí pá mí ádrĭpĭka abe āmvé 'dā lĕ kí ĭjọ jólĕ mí be.”

³³ Yĕsũ umvi ĭ'baní, “Mā āndrĕ āzıla mā ádrĭpĭka kí ā'di kí?” ³⁴ 'Dā 'bā vŭlé gá, undré 'bá rilépi ĭ'di andre gá gbŭrŭ 'dā kí pírí āzıla jọ, “ĭndre! Mā āndrĕ āzıla mā

ádrípika kí gápi 'dī! ³⁵ 'Bá íjō Ādróná 'bā lēlé rī idélépi rī, ī'di mā ádrípī, mā ámvópī āzila mā āndrē.”

4

Íjō u'bélé 'bá ūri kpĕlépi rī drī rī

(Mātáyō 13:1-9; Lúkā 8:4-8)

¹ Íjō 'dā kí ūngúkú gá, Yēsũ mu vā 'bá kí imbálé ÿyítì Gālílĭ drī gálé ĭdí. 'Bá ū'bí atrá kí ru ī'di andre gá tu dó filé rilé í'bó drī gá se kí ru ÿyí agâlé, 'bá pírí kí dó āngū ā'í rī gá āmvé lé. ² Yēsũ imbá 'bá kí íjō ū'bí sī íjō u'béná sī, āzila ímbátáná ī'di 'bā imbálé rī agá jō, ³ “Ími are drī! Ágóbí āzī fū mūlé ūri kpĕlé ī'didrī ámvú agá. ⁴ Ī'di 'bā ūri kpĕ agá 'dā ūri āzī rī u'de kí gĕrī tì gá āriṇa angá kí, tì kí kí rá. ⁵ Āzī rī u'de kí āngū írākí ru vū ízá kóru rī agá, angá kí mbĕlĕṇá ru rá, ā'dusiku ũnókú 'bā adrujó cene rī sī. ⁶ Wó ĩtúkā la mu kalé ri 'bo, ĩtúkā ivé kí, 'i kí rá ízókí la 'bā kí adrujó cene rú rī sī. ⁷ Ūri āzī rī u'de kí āvúkí ũcĭkí trū rī agá, zo kí āvúkí ũcĭkí trū rī abe ālu, āvúkí ũcĭkí trū rī vu kí rá, ka kí dó sī ku. ⁸ Wó ūri āzī rī u'de kí ũnókú vū ízá trū rī agá, angá kí rá, zo kí rá, āzī rī ka kí ífí kālĭ na, kālĭ ázīyá, jōku túru ālu.”

⁹ Yēsũ jō ī'baní, “'Bá bílé trū íjō arelépi rī 'bā are íjō 'dī 'i.”

Íjō u'bélé 'dī kí 'bā íjō

(Mātáyō 13:10-17; Lúkā 8:9-10)

¹⁰ Yēsũ la mu adrulé á'dū'sī, 'bá ī'di 'bā imbálé mūdri drī ĩrī rī kí āzila 'bá āzī kī trū zì kí ī'di, ī'di íjō u'béná 'bā ífí drī gá. ¹¹ Umvi ī'baní, “Íjō zĭlé zĭ-zĭ Súrú Ādróná drī 'bū gá rī drī gá rī úfĕ ī'di nĭlé ĩminî. Wó 'bá āzī āmvé 'dā 'baní ála i'da la íjō u'béná sī. ¹² Íjō 'dī sī, “'kí áko 'dī kí ālŭ rá, wó ícó kí kí ndrelé ku,

kí íjọ are rá, wó icó kí ífí la vǎlé ku,
jō íni ku, kí ru ásí uja sī Ādróná ǎ'íjọ,
í'di sī íjọ ũnzí í'badrî kí trū rá.'†"

Yésũ icé íjọ u'bélé 'bá ũrī kpĕlépi rī sī 'bā ífí
(Mātáyō 13:18-23; Lúkǎ 8:11-15)

¹³ Yésũ la mu íjọ 'dī jọlé 'bo, zì kí, “Ínĩ vâ íjọ mání jọlé íjọ u'béná sī 'dī 'bā ífí ku yā? Ími dó mu íjọ mání jọlé rī kí nīlẹ íngoní ru? ¹⁴ 'Bá ũri kpĕlépi rī í'di cécé 'bá íjọ Ādróná drî ũlŭlépi rī áni. ¹⁵ 'Bá ázì rī kí cécé ũri 'delépi gĕrĭ tì gá rī kî áni rī kí 'bá íjọ Ādróná drî arelépi rá wó sáwā were vúlẹ gá Sītání la mu íjọ 'dī kí 'dulẹ kí ásí gá 'dā rá rī kî. ¹⁶ ũri 'delépi āngū írākí ru rī agá rī kí cécé 'bá íjọ Ādróná drî arelépi āyikō sī āzila kí ǎ'í' la ásí ǎlu sī rī kî. ¹⁷ Wó íjọ Ādróná drî rī fi kí agálẹ álí ku, íjọ í'didrí gá rī icó adrulẹ kí agá sáwā āzo rú ku. Íjọ 'dī sī, íjọ ũcōgō rú la drī kí acá kí ɔru'ba gá, kí a'dé mbĕlĕ rú rá. ¹⁸ ũri u'delépi ũcĭkĭ agá rī kí 'bá íjọ arelépi rī kî, ¹⁹ wó ũrātáná ídri ũnókú 'dō drĭ gá kí ulélépi kí tá sī lĕ acalẹ kúrĕnĭ ru rī 'bá íjọ sī, íjọ Ādróná drĭ rī la iré kí ásí gá 'dāá rá, icó kí dó sī ífí kalé ku. ²⁰ ũri u'delépi ũnókú múké rī agá 'dī kí cécé 'bá íjọ Ādróná drî arelépi āzila ǎ'ílĕpi la ásí pírí sī rī kî. Kí ífí ka kǎlĭ na, kǎlĭ ázìyá jōku túrú ǎlu.”

Tárǎ akulé ākójó sī rī
(Lúkǎ 8:16-18)

²¹ Yésũ mu íjọ jọṅâ trū drĭ gá jọ, “'Bá tǎrǎ tì 'bǎlépi jó agálẹ tì la akulépi jōku 'bǎlépi la gbóló ĩndú rī ǎ'di 'i yā? Adru í'di 'bā la āngū sī tǎrǎ 'bājó rī gá ku yā? ²² Āko ázì zĭlẹ zĭ-zĭ la yu pĕ lú drúzĭ í'di i'dá tɔndɔlɔ jōku āko a'bólẹ a'bô rī í'di drúzĭ adru āngū ule gá. ²³ Íjọ 'dī sī, 'bá

† 4:12 Ísáyá 6:9-10

bílĕ trū ĭjō arejó rī 'bā are ĭjō jōlé 'dī 'i.” ²⁴ Jō vā, “ĭmi are vā ĭjō jōlé 'dī múké-múkĕ, āzĭla āko ĭminĭ ũ'bĭlĕ 'bā āzĭ nĭ rī āla vā vúná la ũ'bĭ ĭminĭ, āla vā idé la ĭmi uru' 'bā gá ndĕ dó rá. ²⁵ 'Bā āko trū rī āla āzĭla ũ'bā drĭ la gá, wó 'bā āko kóru rī drĭ ĭ'di táni trū adrujō ĭmbíránjá rī āla 'dū la ĭ'di drĭ 'dā rá.”

Yĕsũ u'bé ĭjō ũri 'bā zoŋá sĭ

²⁶ Yĕsũ mu ĭjō jōŋâ trū drĭ gá jō, “Súrú Ādróná drĭ gá rī cécé 'dī 'bā áni, ágōbĭ āzĭ fū mŭlé ũri kpĕlĕ ĭ'didrĭ ámŭŷ ágá. ²⁷ ĭnĭ kí ĭtŭ be ri ĭ'di 'bā āzĭ āzĭ rī kí ngalĕ, ũri i'dó kí ngalĕ zojō ĭ'di 'bā nĭŋâ kóru, ²⁸ ā'dusĭku ũri kí ka 'bā 'bā nĭŋâ kóru. Drĭdrĭ rī sĭ kí bĭ asú, vúlĕ la gá drĭ la ĭ'di sĭ zojō rī 'i, 'dā vúlĕ gá kĕnĭ jōku bĭ ífĭ la 'bā sĭ kajō rī 'i. ²⁹ ũri drĭ dó mba 'bo, āla dó ĭlĭŋá 'dū sĭ mujō lajō la ā'dusĭku ĭ'di 'bā wajō 'bo rī sĭ.”

ĭjō u'bélé ũri umvelé hārādālĭ sĭ rī

(Mātáyō 13:31-32, 34; Lŭkā 13:18-19)

³⁰ Yĕsũ zĭ 'bā ĭ'di 'bā imbálĕ rī kí, “Ma Súrú Ādróná drĭ ũ'bĭ ā'du be yā? Ma ĭjō u'bĕŋá ĭngō ayú sĭ ífĭ la i'dajō yā? ³¹ ĭ'di cécé ũri umvelé hārādālĭ rī 'bā ífĭ ĭmbĭrāŋā sĭ ndĕlĕpi ũri pírĭ kí ágá salĕ vŭrŭ rī áni. ³² Údrĭ ĭ'di sa vŭrŭlĕ 'bo, ĭ'di angá zolĕ ife āmbógó la rú āzĭla kĕnĭ trū āriŋa 'bŭ gá rī kí dó sĭ amŭ urilĕ avĭlĕ ĭndrĭkā la gá.”

³³ Yĕsũ ayú ĭjō u'bĕŋá 'dī 'bā áni rī kí wĕwĕ rú sĭ kí imbájō, lĕ ásĭ pírĭ sĭ 'bā vā kí rú sĭ ĭjō 'dī kí rá. ³⁴ ĭ'di ní ũ'bĭ kí imbá ágá, jō ĭ'banĭ ĭjō āzĭ ĭjō u'bĕŋâ kóru la ku. Wó drĭ dó adru 'bā ĭ'di 'bā imbálĕ rī kí abe á'dŭsĭ ĭ'di ĭ'banĭ ĭjō 'dī kí ífĭ i'da tōndōlō.

Yĕsũ atrĭ ālŭkŭkŭ cí

(Mātáyō 8:23-27; Lŭkā 8:22-25)

³⁵ Ụ'dú 'dā 'bā ìndró sī, Yésũ jọ 'bá ì'di 'bā imbalé rī 'baní, “Áza kí mīrī 'bā 'á 'dā sī.” ³⁶ A'be kí dó 'bá ũ'bí kí vúlé 'dāá, 'dụ kí Yésũ 'i ì'ba abe ìndī za kí ì'di trū í'bó sī 'álé, í'bó ázì mụ kí ì'di trū ìndī. ³⁷ Ì'bā kí mụ agá, gbōgbō ãlúkúkũ acé ùkpó ru, í'dó ìyí gbālé í'bó agá í'bó ní sī lějọ 'dejó ìyí ìndú. ³⁸ Wó 'dī sī Yésũ la ụ'dú ko agá í'bó ìndúlé gá ándrálé, ãtī ru drī cí. Ímbá'bá inga kí dó ì'di, jọ kí ì'diní, “Ímbápi mí así ku ãdrī ìmvú rá míní múké yā?”

³⁹ Yésũ angá dó ụ'dú gálé rá jọ ãlúkúkũ ní, “Mí adru dríná.” Gbōgbō ãlúkúkũ ìgbẹ dó ndrú.

⁴⁰ Uja dó tị ímbá'bá 'ba rú jọ ì'baní, “Ìmi idé ùrī sī ã'du sī yā? Kpere ìmi drī ã'ítánâ kóru yā?”

⁴¹ Ụrī ãmbógó la fi kí agá ázila í'dó kí ìjọ jolé kí drīdríní gá, “Bá 'dī ãmbā rī gá ã'di 'i, ãlúkúkũ ázila ìyí ungalépi tūlātūlā 'dī 'bā kí tị la arejó cé 'dī?”

5

Yésũ dro úrindí ùnzí ágóbí ázì agá

(Mātáyō 8:28-34; Lúkā 8:26-39)

¹ Ìjọ 'dā kí vúlé gá Yésũ za kí dó mīrī 'bā 'á 'dā sī wókō ìyítì gá ãngū umvelé Gērāséní gá. ² Yésũ 'bā drī ãfū agá í'bó agálé 'dī gá 'dā, ágóbí ázì úrindí ùnzí trū la í'dó ãcẹlé angájó ãngū ìnadrī drī agálé drī ụfujọ ì'di be. ³ Ágóbí 'dī 'bāngá u'á ìnadrī 'bā drīdríní gá, ázila ícọ ì'di drī ụtílé ku táni ì'di icíjọ ìmve sī rá tí. ⁴ Úri ì'di pá kí icilé drī abe ìmve sī ázila nōrórō sī, wó ì'di ìmve pá gá 'dī kí anu kící-kící, nōrórō kí uce rŭwā-rŭwā rá. 'Bá ázì ùkpó trū icólépi ì'di drī arúlépi rá la 'dáyū. ⁵ Ì'di ací ngara ìnadrī kí drīdríní gá sī, 'bé sí gá sī, ụ'dú píri ìtùrũ, ìnị-ārā úzánâ trū ázila ì'di ru ụrū'bá ụlị írā sī.

⁶ Ágóbí la mụ Yésũ ndrelé rará ru 'dáni, mvu cẹlé úngúlé sī, ì'di mụ calé 'bo, tī ãja drīlé la gá 'dāá vŭrú.

⁷ Za ʻuʻdúkō ʻurugá sī re, “Yēsũ Ādróná ʻurugá āndānī rī 'bā Ngóṗì! Ílě má rú ā'du? Ísō ūyō Ādróná rú sī mí icó mání cāndí fēlé ku!” ⁸ Ágóbí 'dī jō íjō 'dī íni la ā'dusiku Yēsũ jō tá úrindí ūnzí 'dā ní 'bā āfū ī'di agâlé rá.

⁹ Yēsũ zì dó úrindí ūnzí 'i, “Ími rú ā'di 'i?” Umvi ī'diní, “Áma rú Ū'bígá 'i ā'dusiku āma ágóbí 'dī agá 'dā ū'bí ru.”

¹⁰ Úrindí ūnzí a'í kí Yēsũ ìdì-ìdì 'bā dro jō kí āngū drī gá 'dā āmvé ku.

¹¹ Āngū 'dā gá 'dāá, īzōgó ū'bí kí na agá 'bé pá gá āni rú 'dāá. ¹² Úrindí ūnzí a'í kí Yēsũ 'i, “Ífē āmū āmaní filé īzōgó 'dā kí agá.” ¹³ Ā'ī ī'baní rá, úrindí ūnzí āfū kí ágóbí agâlé, mū kí filé īzōgó kí agâlé. Īzōgó ū'bí 'dā kí kālāfe āni rú álífū īrī 'dīpí, kpē kí rī cēlé 'bé 'bā āngū cīkícīkí 'dā gā sī u'delē ìmvúlé mīrī agâlé.

¹⁴ 'Bá īzōgó kí ucelépi rī kí mū íjō 'dī ndrelé 'bo, mvu kí cēlé táwũnī āníná 'dā gâlé, tōrómé 'dāá rī kí agá íjō 'dī vú nzelé. 'Bá pírí afū kí ru mulé íjō ru idélépi 'dā ndrelé kí mīfí sī. ¹⁵ Kí mū ru tralé Yēsũ andre gá ūrī ru kí cí, ī'baní ágóbí jō úrindí ūnzí trū 'dī ndrejó ri agá Yēsũ pálé gá bōngó trū āzila úḡmī íjō ūrālépi múké rī agá. ¹⁶ 'Bá íjō ru idélépi ágóbí úrindí ūnzí trū 'dā ʻurū'ba gá āzila īzōgó 'dā kí ʻurū'ba gá rī ndrelépi cé rī nze kí vú la 'bá 'dā 'banī. ¹⁷ Íjō 'dā sī 'bā kí māmálá Yēsũ 'bā īdā ru ī'ba rú 'dāá rá, āzila 'ba a'be kí āngū ī'badrī 'dā 'i rá.

¹⁸ Yēsũ la mū filé í'bó agâlé vúlé, ágóbí úrindí ūnzí drojó ala gá 'dā a'í Yēsũ 'i ílě mulé 'dī be īndī. ¹⁹ Yēsũ jō ī'diní, “Ímū má be ku, ígō vúlé ícō gá mī kāká 'ba rúlé, ínze ī'baní íjō ūniamba Úpí Ādróná 'bā idélé mīnī 'dī kí vú, āzila ī'di 'bā ásí īgbē ími ʻurū'ba gá rī.” ²⁰ Ágóbí mū dó rá, i'dó dó acílé Dēkāpólī * gá 'dāá sī 'bá 'baní íjō Yēsũ

* 5:20 Dēkāpólī ī'di rú táwũnī mūdri 'badrī 'i.

'bā idélé ĩ'di ɔɔɔ'ba gá rĩ kí vú nzejó. 'Bá pírí Íjọ ĩ'di 'bā vú nzelé 'dĩ arelépi rĩ u'á kí ẏsẏtáná sĩ.

Yésũ inga ĩzóná drālépi rá rĩ āzila ũkú ārí
'bā rajó ĩ'di rų rĩ be

(Mātáyō 9:18-26; Lúkã 8:40-56)

²¹ Yésũ la mu zalé í'bó sĩ ĩdĩ wókō mĩrĩ drĩ āzĩ 'dā gálé 'bo, 'bá ũ'bíkáná tra kí ru ĩ'di andre gá ĩyítĩ gá 'dāá.
²² 'Bá āmbogo drĩlé ru āngũ Ādróná ĩnzĩjọ rĩ āni rĩ 'bā āzĩ umvelé Yáyĩrō 'ĩ rĩ mu 'dāá. ĩ'di mu Yésũ ndrelé 'bo, a'dé ĩ'di pálé gá, ²³ 'bā māmálá Yésũ rų ĩ'di 'bā ĩzóná ĩmbíráná rĩ adríjọ jọ, “Mā ĩzóná la úgólé drālé drā-drā, mí amų drĩ tĩlé ɔɔɔ'ba la gá 'ba adrí rú sĩ mání ídri fô!”

²⁴ Íjọ 'dĩ sĩ, Yésũ mu ĩ'di be, 'bá ũ'bíkáná 'de kí ĩ'di vú gā sĩ āzila mu kí ĩ'di ũnmĩ trũ kũtrú-kũtrú. ²⁵ Ūkú āzĩ ārí 'bā rajó ĩ'di ɔɔɔ'ba gá drĩ cĩlépi ílí mu drĩ drĩ ĩrĩ la 'dāá cí. ²⁶ Cĩ drĩ dākítarĩ ũ'bí kí drĩ gá ĩ'dinĩ lē agá ru adrí agá 'dāá, iza dó sĩ āko ĩ'didrí gá 'dāá rĩ kí pírí. Wó ārí ní ukójó rĩ kējĩ gá ĩ'di tu drĩ gá drĩ gá. ²⁷ ĩ'dinĩ Íjọ arejọ Yésũ drĩ gá 'bo rĩ sĩ, nze ru ũ'bí kí agā sĩ ũnĩ ũngúkú la gā sĩ aló ĩ'di 'bā bōngó tĩ, † ²⁸ ā'dusĩku 'bā ru ásĩ gá, “Ádrĩ tání ĩ'di 'bā bōngó tĩ aló agá áyų, ma adrí rá.” ²⁹ Cọtĩ, ārí ralépi 'dā tu pá cí, āzila ĩtrikā ĩ'di ɔɔɔ'ba gálé 'ĩ adrí 'bo rĩ gá rá.

³⁰ Íjọ 'dĩ 'banĩ ru idé agá 'dāá, gbōgbō Yésũ ĩtrikā ũkpó 'bá adríjọ ĩ'di ɔɔɔ'ba gá rĩ fũ 'bá āzĩ adrílé rá. Uja ru kílĩrĩ ũ'bí kí agá 'dāá zĩ, “Ā'di aló mā bōngó nĩ yā?”

³¹ 'Bá ĩ'di 'bā ĩmbálé rĩ jọ kí, “Índre ũ'bí ími ũnmĩlépi kũtrú-kũtrú 'dĩ kí rá, mi dó zĩ la, ‘Ā'di aló mā bōngó nĩ yā,’ rĩ gá íngonĩ ru?”

† 5:27 Lā'bĩ 'bá Yāhúdĩ 'badrí gā sĩ, ũkú (ĩmbá ndrelépi) 'dĩ āni rĩ ā'ĩ ĩ'dinĩ fĩjọ 'bá kí agá ku.

³² Yēsũ ri kějĩ la gá ãngũ undrelé sĩ ndrejó la ã'di aló ĩ'di 'bā böngó nĩ. ³³ Ūkũ la mu ĩjọ ru idélépi ĩ'di rų 'dĩ ndrelé 'dĩ 'bā áni, mu aja tĩlẹ vũrų āzĩla ĩ'di dĩ yā sĩ ũrĩ sĩ yā-yā Yēsũ pálé gá 'dāá. Lũ dó ĩjọ mgbā rĩ pírĩ. ³⁴ Yēsũ jọ ĩ'dinĩ, “Mā ĩzẹpi, ā'itáná mídrĩ adrí mi rá. Ímu ásĩ ĩgbé sĩ, āzĩla útrũ mi drĩcĩrĩ 'dĩ agá rá.”

³⁵ Yēsũ 'bā drĩ ĩjọ jọ agá 'dāá, 'bā āzĩ amų kí angájó Yáyĩrõ āmbógó ãngũ Ādróná ĩnzĩjọ rĩ 'bā drĩlẹ ru rĩ drĩ kogálẹ jọ kí, “Mĩ ĩzẹpi drā rá. Mĩ ĩcāndĩ dó ímbápi ĩdĩ ku.”

³⁶ Yēsũ 'bā ásĩ ĩjọ 'bá 'dā kí jolẹ rĩ drĩ gá ku, jọ ĩ'dinĩ, “Ími ásĩ 'bā mvu ku, mí ā'ĩ ma áyu.”

³⁷ Yēsũ uga ũ'bĩ kí 'dejó ĩ'di vú gā sĩ úmgbé, bela 'du Pétěrõ kí Yākó'bõ trũ āzĩla Yõhánā Yākó'bõ 'bā ádrĩpi trũ. ³⁸ Kĩ mu calé lícọ Yáyĩrõ āmbógó ãngũ Ādróná ĩnzĩjọ rĩ 'bā drĩlẹ ru rĩ drĩ gálẹ 'bo, ndre úzáná 'bá 'bā kí awájó āzĩla ũlũlų u'béjọ 'dā 'i. ³⁹ ĩ'di mu filé jó agálẹ jọ 'bá 'banĩ, “Ími uzá āzĩla, ũlũlų u'bé íni la ã'du ĩjọ sĩ? Ngótĩnā drā ku wó rá la ĩ'di ú'dų ko.” ⁴⁰ Ū'bĩ ri kí ĩ'di gulẹ gũgũ. Jọ ĩ'banĩ 'bā fũ kí pírĩ āmvé. 'Du dó āndrẽ kí átẹpĩ be, āzĩla 'bá tá ĩ'di 'bā ímbálẹ ĩ'di 'bā trũ mujọ 'dā kĩ trũ fĩjọ ãngũ ngótĩnā 'bā sĩ adrujọ rĩ gálẹ. ⁴¹ Ru ĩ'didrĩ jọ ĩ'dinĩ, “Tālítā kųmĩ!” Ífĩ la “Ízóná werená 'dĩ, mí angá urugá.” ⁴² Cõtĩ ĩzóná werená 'dĩ angá urugá, 'dó acílẹ (ĩzóná 'dĩ 'bā ílĩ muđrĩ drĩ ĩrĩ). 'Bá 'dā u'á kí ũštáná āmbógó la sĩ. ⁴³ Yēsũ jọ ĩ'banĩ ĩjọ ru idélépi 'dĩ 'bā lũ kí jọ 'bā āzĩ ní ku-ku. Jọ dó 'bā fẽ kí ĩ'dinĩ āko āzĩ nalé.

6

Yēsũ gájó úmgbé Nāzērétĩ gá rĩ
(Mātáyõ 13:53-58; Lúkã 4:16-30)

¹ Yésũ a'be kí dó āngũ 'dā 'bá i'di 'bā imbálé rī abe rá, mu kí dó táwũñĩ i'didri lícọ́ gá rī gá. ² Sábátũ la mu acalé 'bo, mu dó 'bá kí imbálé āngũ Ádróná ĩnzĩjọ́ rī gá, 'bá wēwē rú ǐjọ́ i'di 'bā jọ́lé rī arelépi rī u'á kí ǔsũtáná sī jọ́ kí, “Ágóbí 'dĩ ǐsũ ũkpõ i'di 'bā sī ǐjọ́ 'dĩ kí idéjọ́ rī íngölé yā? Ũndũwā fēlé ágóbí 'dĩ nī rī íngõ 'i i'di 'bā sī icójó tálí 'dĩ 'bā áni 'dĩ kí idéjọ́ 'dĩ! ³ 'Dĩ adru ágóbí bawũ falépi ũkũ sī adrujọ́ Māríyámũ 'i rī 'bā ngõpi 'i, ádrípika kí sī adrujọ́ Yākó'bõ 'i, Yũsũfũ 'i * Yúdāsĩ 'i āzĩla Sĩmõnĩ 'i rī 'i ku yā? Ámvõpika adru kí āma abe 'dĩ kí ku yā? Acá kí i'di 'bā ǐjọ́ sī ũnzĩ.”

⁴ Yésũ umvi i'baní, “Bá āzĩ nábĩ ní ĩnzĩtáná fēlépi āngũ i'didri gá, āzĩla kāká kí agá la 'dáyũ. ⁵ Icó tálí idélé āngũ i'didri agá ku, pē lú ǔtĩ dri 'bá āyání rú were la kí dri gá sī kí adrijó. ⁶ Yésũ u'á ǔsũtáná sī ā'itáná ākõ i'badri gá rī sī.

“Ko dó dri mulé 'bá kí imbá trũ tõrómé kí agá sī píri.”

Yésũ pē ímbá'bá mudri dri ǐrĩ kí tĩ āzĩ gá
(Mātáyõ 10:5-15; Lúkã 9:1-6)

⁷ Yésũ umve 'bá i'di 'bā imbálé mudri dri ǐrĩ 'dĩ kí i'di rú 'dölé āngũ ālu gá pē kí tĩ āmvélé ǐrĩ ǐrĩ āzĩla ũkpõ fējọ́ sī úrindí ũnzĩ píri kí adrojọ́.

⁸ Jọ́ i'baní, “i'dũ āko āzĩ ācĩ āni cécé íná, jũrúwā, jõku sĩlĩngĩ ĩmi jábā agá la áni la kí ku, wó rá la túré ĩmidri gá rī 'i á'dũsĩ. ⁹ ǐsũ ñĩlã pá gá rī kí, wó ĩmi ādrõ bõngó ku. ¹⁰ Údri ĩmi a'í lícọ́ āzĩ agá rá, ĩmi u'á ala gá 'dāá kpere ĩminí āngũ 'dā a'be agá. ¹¹ Údri ĩmi a'í lícọ́ ĩmi sī fijọ́ rī gá 'dāá ku, jõku gá kí ǐjọ́ ĩminí ũlülé rī arelé úmgbé yā áni, ĩmi ʉtũ pũtrũ ĩmi pá gá rī ǐjọ́ vú nzejọ́ kí ʉrũ'bá gá.”

* 6:3 ģĩrĩkĩ tĩ sī ála i'di umve Yõsésĩ 'i.

¹² Ímbá'ba ko kí dó drĩ mụlẹ́ ǐjọ́ Ǽdrónǵá drĩ ũlũ trũ, jọ́ kí 'bá 'bā uja kí ásí. ¹³ Rí kí úrındí ũnzí adrolé 'bá wēwē rú kí agá, āzila uní kí 'bá āyánĩ rú rĩ kí ụrụ'ba ādu sī adrí kí dó rá.

*Yōhánā Bābũtízĩ fēlẹpi rĩ 'bā drĩ ǐjọ́ rĩ
(Mātáyō 14:1-12; Lúkā 9:7-9)*

¹⁴ Úpí Hēródē are ǐjọ́ Yēsũ 'bā rụ 'bā kujọ́ 'dĩ kí píri rá. 'Bá āzĩ rĩ jọ́ kí, “Yōhánā Bābũtízĩ fēlẹpi rĩ angá ídri rú ǐdí nĩ gápi ǐ'di 'bā sī tálí kí idéjọ́ ũkpó ǐ'didrĩ sī 'dĩ.”

¹⁵ 'Bá āzĩ rĩ jọ́ kí, “Nábĩ ǐllyā angá nĩ,” 'bá āzĩ rĩ 'bā kí kí ásí gá, “ǐ'di nábĩ cécé nábĩ āzĩ ídu rĩ kí áni.”

¹⁶ Wó Hēródē la mụ ǐjọ́ 'dĩ kí arelé jọ́, “Yōhánā, 'bá ándrá m̄ drĩ ǐlẹ́ rá rĩ, angá dó ídri rú nĩ!” ¹⁷ Ǽ'dusĩku Hēródē 'bā mgbā fē ándrá ũkpó sī Yōhánā arújọ́ umbéjọ́ āzila ǐ'di 'bājọ́ m̄bũsũ gá nĩ. Idé ǐjọ́ 'dĩ ını la ǐ'di 'bā Hēródíyāsĩ ádrĩpị Fǐlípō 'bā ũkú fijọ́ ídri-ídri rú ǐ'di 'dụjọ́ ũkú ru rĩ 'bā ǐjọ́ a'dájọ́ rĩ sī. ¹⁸ Wó Yōhánā jọ́ Hēródē, “Ǽzítánǵá ā'ĩ míní m̄ ádrĩpị 'bā ũkú fijọ́ ídri-ídri rú ku.”

¹⁹ ǐjọ́ 'dĩ sī, Hēródíyāsĩ 'bā ǐjọ́ ásí gá Yōhánā ní, ndrũ gērĩ lějọ́ ǐ'di 'dijọ́ rá wó icó ku. ²⁰ Ǽ'dusĩku Hēródē 'bā mgbā rĩ ándrá idé agá Yōhánā sī ũrĩ sī, āzila ri ǐ'di t̄mbalé ǐ'di 'bā n̄jọ́ la rá ǐ'di 'bá alá Ǽdrónǵá āni ǐjọ́ kóru la rĩ sī.

Hēródē la mụ ǐjọ́ Yōhánā 'bā jọ́lẹ́ rĩ kí arelé, ásí la mvu rá, wó lē v̄ ǐjọ́ ǐ'didrĩ rĩ kí arelé rá. ²¹ Ụ'dú múké mgbā rĩ Hēródíyāsĩ ní rĩ acá d̄o, 'dĩ ụ'dú Hēródē tijọ́ rĩ ǐnzĩjọ́ rĩ, umve dó āmbogo ǐ'didrĩ ụpĩ gá rĩ kí āmbogo āsíkārĩ drĩ kí abe, āzila 'bá āmbogo rú Gālĩlĩ gá rĩ k̄i trũ amújọ́ ǐmũ 'dā najọ́. ²² Hēródíyāsĩ ǐzẹpị afí úngó tulé Hēródē drĩlẹ́ gá 'bá umvelé ǐmũ gá rĩ kí abe. Úngó ǐ'di 'bá tulé rĩ sī u'á kí āyikō sī. Úpí jọ́ ǐzónǵá ní, “Mí a'ĩ āko míní l̄lẹ́ rĩ ǐ, ma fē la míní rá.” ²³ Sō ũyō ala gá cí jọ́jọ́ la, “Ǽko míní l̄lẹ́

rī ma fē la rá drī tání adru Súrú mádrí gá rī 'bā wókō āzī rī 'i tí.” ²⁴ Īzónâ fū dó mułé āndrē rŭlé zī dó ī'di, “Ma dó ā'du a'í?” Āndrē umvi ī'diní, “Yōhánā Bābŭtízī fēlēpi rī 'bā drīkā.” ²⁵ Cōtī Īzónâ afu dó ru mujó úpí rŭlé āko ī'di 'bā lēlé rī a'íjō, jō úpí ní, “Álē ífē mání ú'di'da Yōhánā Bābŭtízī fēlēpi rī 'bā drīkā sēnīyā agá.”

²⁶ Úpí acá dó ūcōgō rú, wó ūyō ī'di 'bā sōlé 'bo rī sī, amú kí drīlé gá 'bá āmŭ ru ākónā nalēpi rī kí drīlé gā sī rī sī, lē vā Īzónâ 'bā tī gálé ku. ²⁷ Dā 'bā vŭlé gá, pē dó āsīkārī tī Yōhánā 'bā drīkā ajíjō ī'di rŭ 'dōlé kōbīḡá agá. Ágōbī mu dó mābŭsŭ jō agálé lī dó Yōhánā 'bā drīkā rá, ²⁸ ají dó ī'di ākójō agá. Úpí dŭ dó ī'di fēlé Īzónâ drī, Īzónâ agu dó Yōhánā 'bā drīkā fēlé āndrē drī. ²⁹ Bā Yōhánā 'bā imbálé rī kí dó mu íjō 'dī arelé 'bo, amú kí dó ī'di 'bā āvŭ 'dŭlé agulé ĩšīlé rá.

Yésŭ fē ākónā 'bá álīfŭ tōwú 'baní

(Mātáyō 14:13-21; Lŭkā 9:10-17; Yōhánā 6:1-14)

³⁰ Ūpīgōḡa atrá kí ru ngúlú ru ī'di aga gá, nze kí ī'diní íjō ī'bā kí idélé āzīla imbálé 'bá 'baní rī kí vú. ³¹ Bā ū'bí 'bā kí fū agá āzīla afíjō rī sī, ímbá'bá ṣŭ kí sáwā āzī sī ākónā najó ku, jō ī'baní, “Īmi amú á'dŭsī, āma amú kí mułé avīlé āngŭ āzī gá.”

³² Íjō 'dī sī, tŭ kí dó pírí í'bó agá mujō āngŭ 'bá kóru la gá. ³³ Wó 'bá ū'bí kí ndrelēpi mu agá cé rī nī kí kí cé, 'bá táwŭnī kí agá rī sī kí pírí i'dó kí cēlé pá sī, ca kí ī'baní drīlé gálé drīdrī. ³⁴ Yésŭ la mu acálé 'bo, ndre ū'bí ru tralēpi rī kí 'bā ízákīzā, íjō 'dī fi ásí la gá āzā-āzā, ā'dusīku ī'bā kí adrujō cécé kābīlō ru irélēpi 'bá kí ucélēpi rī kóru rī áni rī sī. Ázīla i'dó kí imbálé íjō wēwē rú kí sī.

³⁵ Ītŭ la mu i'dólé 'delé 'bo, 'bá Yésŭ 'bā imbálé rī mu kí ī'di rŭlé, jō kí ī'diní, “Āngŭ 'dī 'bá kóru, āngŭ i'dó nīlé

'bo. ³⁶ Ípě 'bá kí tị mụlé āngū āma andre gá āzıla tǝrǝmế kí agâlế sī mụjǝ íná ndrũ trũ ĩgbālế ĩ'baní nalế.”

³⁷ Wó Yếsũ umvi ímbá'bání, “Ífě bāsī ĩ'baní ākónā nalế.” Umvi kí ĩ'dinî, “Í'di ũyá 'bá ālu āni ímbá ārō drị 'dụ pírí.” † Zị kî, “Ílế āmụ sэндě 'dípí 'dị ịsụlế sī ākónā ĩgbājǝ fějǝ ĩ'baní nalế yā?”

³⁸ Yếsũ zị kí, “Mũkátĩ ĩmidrị 'dâ cí rĩ kí sị yā? ĩmụ kí ndrelế.”

Kí mụ kí sị yā rĩ ịsụlế 'bo, jǝ kí, “Mũkátĩ tǝwú kí ĩ'bị ĩrĩ abe.”

³⁹ Yếsũ jǝ dó ímbá'bání 'ba iri kí 'bá kí vữrụ ngúlú ru ngúlú ru áse drị gá 'dǎá. ⁴⁰ Įjǝ 'dĩ sī, 'bá ri kí dó vữrụ amụtị gá ngúlú ru túrú ālu túrú ālu āzị rĩ kí kǎlị tǝwú kǎlị tǝwú. ⁴¹ Yếsũ 'dụ mũkátĩ tǝwú 'dĩ kí āzıla ĩ'bị ĩrĩ 'dĩ kí abe, ndre āngū ụrụgá 'bũ gâlế, fě āwǎ'difô Ādrónǎ ní āzıla anu dó mũkátĩ kí rá. Fề dó kí 'bá ĩ'di 'bā ímbálế rĩ 'badrị kí 'bājǝ 'bá kí drịlế gá. Awa vǎ ĩ'bị ĩrĩ 'dĩ kí ĩ'baní pírí. ⁴² Nga kí pírí nalế la 'bá aga kí dó sī rá. ⁴³ 'Bá Yếsũ 'bā ímbálế rĩ tra kí dó mũkátĩ āzıla ĩ'bị 'bā ímbá acelépi ũnùlépi 'dĩ kí gũfá tré-tré mụdrị drị ĩrĩ. ⁴⁴ 'Bá āgǝbị rú mũkátĩ āzıla ĩ'bị nalépi rĩ kí álifũ tǝwú.

Yếsũ 'bā acíjǝ ĩyị drị gá sī rĩ
(Mǎtáyǝ 14:22-33; Yǝhánǎ 6:15-21)

⁴⁵ 'Dǎá cǝtị Yếsũ jǝ dó 'bá ĩ'di 'bā ímbálế rĩ 'baní 'bā tų kí í'bó agá mụjǝ drị gá Bětēsǎyídǎ gâlế, ri dó 'bá kí irélé mụjǝ ĩ'badrị kogâlế. ⁴⁶ ĩ'di mụ 'bá kí a'belế iré agá ko drị mụlé 'bé agâlế ru mụjǝ Ādrónǎ ā'įjǝ. ⁴⁷ ĩ'di mụ calế āngū 'bā mǝnĩmǝnị gá 'dĩ sī í'bô ca dó mĩrĩ 'bā ágá gâlế 'bo, 'dĩ sī ĩ'di dó āngū ǎ'í rĩ gâlế á'dũsĩ. ⁴⁸ Yếsũ la mụ ímbá'bání kí ndrelế drị cị agá ǎlũkũkũ 'bā kí ze agá mĩrĩ agá 'dǎá

† 6:37 Bibilýǎ Gĩrĩkĩ tị sī rĩ jǝ dĩnǎrĩ 200.

vúlé vúlé, ko dó drĩ mụlé ì'ba rùlé pá sī ÿyí drĩ gâ sī. Ì'di mụ calé ãni rú tí lějọ alijó rī áni, ⁴⁹ wó kí mụ ì'di ndrelé amú agá pá sí ì'ba rù 'dòlé, ùrā kí ndre kí úrindí ázì, za kí ú'dúkó sī ùrĩ sī. ⁵⁰ Ì'dusíku ì'di ndrená sī, ùrĩ àmbógó la rù dó kí nī. Cọtì jọ dó ì'baní, “Ìmi ásí 'bā adru ùkpó ru, 'dō ma 'i. Ìmi idé ùrĩ sī ku.” ⁵¹ 'Dāá tų dó ì'ba rù í'bó agálé, àlúkúkù ìgbẹ dó rá. Ásí la ágō kí dó ì'ba rù 'dòlé rá, u'á kí dó ùsùtáná sī. ⁵² Vā kí ùkpó ì'didrì ì'di 'bā sī tálí mūkátì were fějọ najó 'bá ù'bí 'baní rī ku, ã'dusíku ásí la mba kí mbā-mbā.

Yēsũ adrí 'bá àyánì rú rī kí Gẽnēsārétĩ gá
(Mātáyō 14:34-36)

⁵³ Kí mụ zalé 'álé 'bo, ãfũ kí dó àmvé, anzé kí í'bó ÿyítì gá àmvé àngũ Gẽnēsārétĩ gá rī gá. ⁵⁴ 'Dā 'bā vúlé gá cọtì, ãfũ kí dó í'bó agálé àmvé 'dòlé cọtì 'bá amá kí dó Yēsũ 'dāá cí rī gá rá. ⁵⁵ 'Bá ùcẹ kí dó íjọ 'dī trũ tōrómé 'dā agā sī pírí. 'Bá ají kí dó 'bá àyánì rú rī kí gbóló sī àngũ ì'bā kí arejó la Yēsũ ala gá rī gá. ⁵⁶ Àngũ pírí Yēsũ 'bā mụjọ rī kí agá, tōrómé agā sī, ínátì kí agā sī sùrú 'bá wókō ázì 'dī kí agā sī, 'bá mụ kí 'bá àyánì rú rī kí ù'bā trũ sù tì gā sī, 'bā kí māmálá ì'di rù 'bá àyánì rú rī 'ba aló kí rù sī ì'di 'bā bōngó 'bā tì sī adríjọ benī. 'Bá pírí ì'di 'bā bōngó tì alólépi rī adrí kí rá.

7

Yēsũ imbá 'bá kí àlā àzìla àndí ásí gá rī drĩ gá
(Mātáyō 15:1-9)

¹ Ù'dú àlu 'bá Fārísáyì rú àzìla imba'ba àzítáná Músā drì kí imbálépi angálépi Yẹrúsālémũ gálé rī abe mụ kí Yēsũ rù. ² 'Bá 'dī ndre kí 'bá Yēsũ 'bā imbálé rī 'bā àzì kí àkónā na agá àndí trũ drì ùjìṅá ì'ba àni lā'bī drì rī kóru. ³ ('Bá Fārísáyì rú 'dī kí 'bá Yāhúdĩ rú 'dī abe kí drì ì'ba àni

lā'bī rú ũjī ĩyī sī ráká kī ākónā na ĩndō, ru kī ĩjō áyíþika 'badrī kī. ⁴ Drī kī āfū sū gá, icó kī ākónā nalé ku kpere ĩ'baní drī ũjī agá ĩyī sī ráká. 'Dī lā'bī ālu ĩ'ba āni wēwē rú 'dī 'bā āzī, ala gá 'dāā āzī rī kī sī ākójó ĩ'ba āni kópō, bākūlē āzīla bīnīkā rú rī kī 'bā ũjīnā.)

⁵ ĩjō 'dī sī, 'bá Fārīsáyī rú 'dī kī imba'ba āzítáná Músā drī kī imbálépi rī kī abe zī kī Yésū 'i, “Bá míní imbálé rī ũbī kī āzítáná lā'bī āmā áyíþika 'badrī údu 'dī kī vú ku ā'du sī yā? Kí íná na āndī trū drī ũjīnā lā'bī rú rī kóru.”

⁶ Yésū umvi ĩ'baní, “Īmi 'bá mūlumbē rú 'dī! ĩjō nábī ĩsáyā 'bā jōlé ĩmi drī gá rī ĩ'di āndá.

“ ‘Bá 'dī kī mání ārútáná fē tī sī, wó ásī la kī má rú 'dā rárá ru.

⁷ 'Bá 'dī kī mání ĩnzítáná ífí kóru rī fē, ímbátáná ĩ'badrī kī āzítáná 'bá 'bā kī 'bālé vā imbálé nī rī kī.' †

⁸ ĩmi āzítáná Ādróná drī mgbā rī kī uja lā'bī ĩmidrī gá 'bá ārī sī.”

⁹ Jō vā ĩ'baní, “Īmi āzítáná Ādróná drī mgbā rī kī gā úmgbé, ĩmi dó sī lā'bī ĩmi āni 'dī kī ru áyū. ¹⁰ Ícétáná sī Músā 'bā āzítáná angálépi Ādróná drī rī azilé ĩminí rī áni: ‘Mí ĩnzī mí átépī kī mí āndrē be,' † āzīla ‘Bá átépī jōku āndrē wálépi rī lē ú'dī ĩ'di rá.' † ¹¹ Wó 'bá drī jō la átépī 'baní āndrē be, ‘Má u'á cāndí sī. Má icó ími āzā kolé ku, ā'dusīku āko tá mání sī ĩmi āzā kojó rī ásō ũyō fējó la Ādróná ní.' ĩmi jō la ĩjō 'bá 'dā 'bā jōlé 'dī 'bā āni rī múké. ¹² ĩmi dó sī fē la anzī icó kī ásī 'bālé 'bá kī tīlépi rī kī āzā kolé āko ĩ'baní lēlé rī kī sī ku. ¹³ ĩjō 'dī sī, ĩmi ĩjō mgbā Ādróná drī kī anu sī lā'bī ĩmi āni 'bá āni 'dī kī andre tējó

† 7:7 ĩsáyā 29:13 † 7:10 Āfūnā 20:12; Āzítáná Amvīnā 5:16 † 7:10 Āfūnā 21:17; Lévī 20:9

ĩdrĩjō la ĩmi drĩlĕ 'badrĩ. 'Dĩ drĩ ícétánjá ālu, āzĩ ĩmi idélé 'dĩ 'bā áni wĕwĕ rú la kí cí.”

*Āko 'bá 'bālépi āndĩ ru rĩ
(Mātáyō 15:10-20)*

¹⁴ Yĕsũ umve ũ'bí kí ĩdí jō ĩ'baní 'ba mu kí ĩjō arelé, jō “Ájō ĩminí, 'bá pírí 'ba are kí ĩjō mání jōlé 'dĩ 'i, ĩvā dó sĩ ífí la. ¹⁵ Āko filépi ĩmi agá rĩ iza mi ku, be la rá la āko āfũlépi ĩmi agâlĕ rĩ la ĩmi iza nĩ.” [¹⁶ 'Bá bĩlĕ trũ rĩ 'ba are ĩjō jōlé 'dĩ 'i.] * ¹⁷ Yĕsũ la mu ũ'bí kí a'belé āzĩla filé jó agâlĕ 'bo, 'bá ĩ'diní imbálé rĩ zĩ kí ĩ'di, ĩjō u'bĕnjá ĩ'di 'bā jōlé 'dĩ 'bā ífí íngoní. ¹⁸ Zĩ kí, “Īnĩ vā ku yā? Āko 'bá 'ba nalé rĩ iza ĩ'di ku rĩ ĩnĩ vā ku yā? ¹⁹ Ākónā fi ĩ'di ásĩ ızalé ku, be la rá la ĩ'di fi kũbũ la gā sĩ ífí agâlĕ fũlé ĩ'di uru'ba gá rĩ sĩ āmwé.” (Jō ĩjō 'dĩ ĩni lā ākónā pírí kí 'bājó múké.)

²⁰ Yĕsũ mu ĩjō jōnā trũ drĩ gá jō, “Ījō míní ũrālĕ rĩ la ĩmi iza nĩ. ²¹ Ā'dusĩku 'bá ásĩ agâlĕ ũrātánjá ũnzíkānā 'dĩ kí āfũ nĩ, mĩ-ācí, ũgũ, 'bá 'dĩnjá, āwũ, ²² rōmgbō, ĩjō ũnzĩ, ĩnzō, āfó, kōlō, ājā, ú'dánjá āzĩla ĩjō aza rú idéjō rĩ kí abe. ²³ ĩjō ũnzĩ 'dĩ kí pírí āfũ 'bá agâlĕ, kí 'bá iza, Ādrónjá ícō dó sĩ āma ā'ĩlĕ ku.”

*Ā'ĩtánjá ũkú 'bá Yāhúdĩ rú ku rĩ drĩ rĩ
(Mātáyō 15:21-28)*

²⁴ Yĕsũ a'be āngũ Gālĩlĩ gá 'dā 'i, mu dó úrũ āngũ Túrō rĩ gâlĕ. Fi jó agá, āzĩla lĕ 'bá āzĩ 'bā nĩ ĩjō 'ĩ drĩ gá ku, wó ícō ru zĩlĕ ku. ²⁵ Wó ũkú ĩzĕpĩ úrĩndĩ ũnzĩ 'bā rulĕ rĩ la mu arelé la Yĕsũ 'dāá cí, mu kũmũtĩ ũsĩlĕ ĩ'di pálĕ la gá. ²⁶ Ūkũ 'bá Yāhúdĩ rú ku la, útĩ ĩ'di Fōyĩnĩkĩ āngũ

* 7:16 Vási 16 'i, Bĩbilíyā āzĩ Mündú tĩ sĩ rĩ 'bā kí vási rú ku, be la rá la 'bā kí ĩ'di “fútĩ-nõtĩ” rú, ā'dusĩku ĩ'di ándrá búkũ Ādrónjá drĩ Gĩrĩkĩ tĩ sĩ ídu drĩdrĩ rĩ kí agá 'dáyũ.

Sírĩyā drĩ agá. Mụ māmálá 'bālé Yẹsũ a'íjọ sĩ úrínđí ũnzí Ìzẹpĩ agá rĩ drojó rá.

²⁷ Yẹsũ umvi ĩ'diní, “Lě drĩdrĩ la áko 'bá mádrĩ Yāhúdĩ rú rĩ kí āzā ráká. Ā'dusíku adru múké ku mání ími āzā kojó, 'dĩ cécé 'bání ākónā 'dujó anzi kí drĩ gá rá, āzila 'bejó la ũcogo 'banĩ rĩ áni.”

²⁸ Ūkũ umvi ĩ'diní, “Íjọ 'dĩ āndá, Úpí, wó ũcogo kí vā ayilépi sǎánĩ anzińá 'badrĩ agálé méjā ĩndũ gá 'dǎá rĩ kí ụ'dụ nalé rá.”

²⁹ Íjọ 'dĩ sĩ, Yẹsũ jọ ĩ'diní, “Íjọ míní umvilé múké 'dĩ sĩ, ímụ mĩ Ìzẹpĩ acá múké, úrínđí ũnzí fũ rá.” ³⁰ Ūkũ la mụ calé ĩ'didrĩko gálé 'bo, ịsũ Ìzẹpĩ la ru drĩńá gbóló sị gá, úrínđí ũnzí fũ rá.

Yẹsũ adri 'bá bílé kóru íjọ jọlépi ku rĩ

³¹ Yẹsũ a'be āngũ Túrō gá 'dǎ 'i, mụ dó Sǐdónĩ agá sĩ ándrá mĩrĩ Gálĩlĩ gá, āzila Dẹkǎpólĩ gálé. ³² 'Bá āzĩ bílé kóru íjọ jọlépi ku la, 'bá ají kí ĩ'di Yẹsũ rú 'dólé. 'Bá a'í kí Yẹsũ 'bā tĩ drĩ ĩ'di drĩ gá sĩ ĩ'di adrińó.

³³ Yẹsũ 'dụ ĩ'di agulé búlú gá á'dũsĩ ũ'bí 'ba rú 'dǎá rá. Su ru tĩndrĩmváná kí ágóbĩ bílé gá. Wi vā sũsũ ĩ'didrĩ gá, aló dó sĩ ágóbĩ 'dĩ 'bā ĩdra. ³⁴ Ndre āngũ ụrụgá 'bũ gálé, se ávā āmbógó jọ ágóbĩ ní “Ífífátā” (ífi la ĩnzĩ ĩmi mgbọ). ³⁵ Cọtĩ ágóbĩ bílé nzĩ ru rá, ĩdra la ayụ ru, i'dó íjọ arelé, āzila jolé tondọlo.

³⁶ Yẹsũ azĩ ĩ'banĩ 'bā lū kí íjọ 'dĩ 'bá āzĩ ní ku. Wó íjọ ĩ'di 'bā jọlé 'dĩ 'bā áni rĩ sĩ, 'bá kí íjọ ru idélépi 'dĩ kí iré drĩ gá drĩ gá. ³⁷ 'Bá píri u'á kí ũsũtáná sĩ, jọ kí, “Āko píri ĩ'diní idélé rĩ kí múké, ĩ'di 'bá bílé kóru rĩ kí adri 'bá íjọ jọlépi ku rĩ kí abe rá.”

8

Yēsũ fě ākónā 'bá álifũ sụ 'baní
(Mātáyō 15:32-39)

¹ Ụ'dụ 'dā kí agá 'dāá 'bá ũ'bí āzị tra kí vā ru ịdị. Āko āzị ị'baní nalé la 'bā adrujó yụ rĩ sị, Yēsũ umve dó 'bá ị'di 'bā imbálé rĩ kí amụjó ị'di rụ 'dōlé āzịla jọ ị'baní, ² “Bá 'dī kí ízákízā agá mání rá, ị'bā kí u'ájó má be ụ'dụ na āko āzị nanā kóru rĩ sị. ³ Ádrị kí tị pě ākónā nanā kóru, kí mụ a'délé gẹrị gá rá ǎ'dusiku āzị rĩ angá kí āngũ álí gá.”

⁴ 'Bá ị'di 'bā imbálé rĩ umvi kí ị'diní, “Wó āngũ 'bá kóru álí 'dō gá 'dō, ála mụ ākónā icólépi calépi 'bá 'dī 'baní rá rĩ ịsụlé íngölé yā?”

⁵ Yēsũ zị kí, “Mūkátí ịmidrị 'dā cí rĩ kí sị yā?”

Umvi kí, “Ázịrị.”

⁶ Jọ ũ'bí 'baní 'bā ri kí vūrụ. Ị'di mụ mūkátí ázịrị 'dā kí 'dụlé sị āwā'difō fējó kí drị gá 'bo, anu dó kí 'a, fě dó kí 'bá ị'di 'bā imbálé rĩ 'badrị kí 'bājó 'bá kí pálé gá. Ímbá'bá idé kí dó cécé ị'di 'bā jọlé ị'baní rĩ áni. ⁷ Ị'bí āzị were la kí ala gá cí, fě āwā'difō drị la gá ịndị, fě kí awalé ímbá'bá 'badrị. ⁸ 'Bá na kí dó kí rá, aga kí dó sị mgbemgbe, 'dā 'bā vúlé gá ímbá'bá tra kí dó ịmbị la gúfá gá tré-tré ázịrị 'dī ịmbị la ũnùlépi nírí-nírí ru a'belépi rĩ 'i. ⁹ 'Bá āgọbị rú 'dāá rĩ kí áni rú álifũ sụ 'dípí. Ị'di mụ kí tị pėlé 'bo, ¹⁰ fi dó 'bá ị'di 'bā imbálé rĩ kí abe í'bó agá āzịla za kí dó sị āngũ Dālāmānùtā gá.

'Bá Fārīsáyī rú rĩ lě kí tálí

¹¹ 'Bá Fārīsáyī rú rĩ kí mụ arelé la Yēsũ acá 'bo, mụ kí ị'di ụzịlé zítáná sị sị ị'di ụ'bịjó. Zị kí ị'di tálí 'bũ gálé rĩ kí ịjó sị. ¹² Se ávā āzo rú, jọ ị'baní, “'Bá ú'di'da 'dī kí tálí ndrũ sị ǎ'du idéjó? Ma ịminí ịjó mgbā jọ, icó ị'baní tálí

idélé ku.” ¹³ A'be dó kí rá, tų dó í'bo ágá sī zajó ãyí 'bā wókō ázı rī gá.

Ākúkí 'bá Fārīsáyı rú rī 'badrı kú Hēródē drı trū
(*Mātáyō 16:5-12*)

¹⁴ Ímbá'ba kú drı āvı mūkátı ázı kú ĩgbájó 'dujó ĩndı rı sı rı gá rá, pē lú mūkátı tá acelépi ālu í'bo ágá 'daá rı.

¹⁵ Yésũ li kú bılé-ĩndú jọ ĩ'banı, “Īmi adru mıfı trū ākúkı 'bá Fārısáyı rú rı 'badrı sı āzıla Hēródē drı sı.” *

¹⁶ Ímbá'ba 'dı jọ kú ĩjọ kú drıdrıńı gá, jọ kú, “Jọ ĩjọ 'dı ĩni la ā'dusıku ākónā 'bā adrujọ āmadrı 'dā 'dáyı rı sı.”

¹⁷ Yésũ 'bā ĩjọ ĩ'bā kú ũrālė rı nıjọ cé rı sı, jọ, “Īmi ásı ũrātáná ru, ĩmi adrujọ ākónā kóru rı 'bā ĩjọ sı ā'du ĩjọ sı? Īmi drı kpere ĩni mıfı kóru sı āngũ ndrejó āzıla úńmı kóru sı ĩjọ ũrájó yā? Īmi ásı mba ā'du ĩjọ sı? ¹⁸ Īmi mıfı kú cí icó kú āngũ ndrelė ku wó ĩni bılé kú cí, icó kú ĩjọ arelé ku ā'du ĩjọ sı? ĩjọ icó kú ĩminı agálė ku yā? ¹⁹ Ma mų mūkátı tówú 'dı kú andılė fēlé 'bá ālıfũ tówú 'banı 'bo, ĩtra ĩmbı la kú gúfá tré-tré sı yā?”

Umvi kú, “Mudrı drı ĩrı.”

²⁰ “Ma mų mūkátı āzırı rı kú fēlé 'bá ālıfũ sų 'banı nalė ĩni ũkũnā ándrá ĩmbı la acelépi nírí-nırı rı kú gúfá sı yā?”

Umvi kú, “Ázırı.”

²¹ Yésũ jọ ĩ'banı, “Īnı drı kpere ĩjọ mâ jolė 'dı 'bā ífı ku yā?”

'Bá mıfı kóru rı adrıjọ rı

²² Yésũ kú mų calė tōrómė umvelė Bētēsáyıdā gá, 'bá ázı agų kú 'bá ázı mıfı kóru la ĩ'dı rıfılé, 'bā kú māmálá 'ba aló ĩ'dı sı ĩ'dı 'bā mıfı kú adrıjọ. ²³ Yésũ ru ágóbı drı gá

* 8:15 **Ākúkı** 'bá Fārısáyı rú rı 'badrı āzıla Hēródē drı ĩ'dı ĩjọ 'bá Fārısáyı rú 'dı 'bā āni ũnzı ru irelépi 'bá pírı kú drıdrıńı gá rı 'ı.

trū fūjō āmvé tōrómé agá 'dāá. Ī'di mu sūsū wilé ágóbī 'bā mīfī gá 'bo, 'bā drī ĩ'di 'bā mīfī gá, zī ĩ'di, “Mi āko āzi ndre rá yā?”

²⁴ Ágóbī ndre āngū urugâlê āzila jō, “Ma 'bá kí ndre rá, kí i'dá mání cécé ife kí 'bā rī ací nī rī áni.”

²⁵ Yēsū 'bā vā ĩ'di 'bā drī kí ágóbī 'bā mīfī gâlê ĩdī. Mīfī la nzī kí dó ru, i'dó dó āngū ndrelé, āko i'dá kí dó ĩ'diní tondolo. ²⁶ Yēsū pē tī la lícō gá, jō ĩ'diní, “Mī gō agá mídrī kogâlê, ímu tōrómé agá sī ku.”

*Pétērō 'bā Yēsū i'dajó Kúrísitō 'i rī
(Mātáyō 16:13-20; Lúkã 9:18-21)*

²⁷ Yēsū mu kí 'bá ĩ'di 'bā imbálé rī abe tōrómé āni rú Kāyísariyā Fīlípī gá rī gá, ĩ'bā kí mu agá gērī gá 'dāá, Yēsū zī kí, “Bá jō kí mgbā rī gá ma ā'di 'i?”

²⁸ Umvi kí ĩ'diní, “Bá āzi rī jō kí mi Yōhánā Bābūtīzī fēlépi rī 'i, āzi rī jō kí mi Īllyā 'i, āzila āzi rī ūrā kí mi nábī 'bā āzi.”

²⁹ Yēsū zī kí, “Wó ĩmi rú rī gá ĩmi jō la ma ā'di 'i yā?” Pétērō umvi ĩ'diní, “Mi Kúrísitō 'i.”

³⁰ Yēsū itré kí 'bā lū kí íjō 'dī 'bá āzíní ku.

*Yēsū i'da íjō drā ĩ'didrī gá rī drī gá
(Mātáyō 16:21-28; Lúkã 9:22-27)*

³¹ Yēsū i'dó dó 'bá 'dī kí imbálé jō ĩ'baní, “Ngótī 'Bádrī la mu ūcōgō ísúlé íjō wēwē rú kí sī, āzila 'bá ĩyō drīlê ru rī kí, ātalo āmbogo, āzila imba'ba āzítáná Mūsā drī kí imbálépi rī kí ĩ'di gā úmgbé, āzila kí ĩ'di 'dī rá, wó ú'dú na vúlé gá, ĩ'di mu angálé ídri.” ³² Jō íjō 'dī kí ĩ'baní tondolo, āzila Pétērō ru ĩ'di selé búlú gá, āzila i'dó uzálé drī la gá.

³³ Wó Yēsū uja ru ndre āngū 'bá ĩ'di 'bā imbálé rī 'ba rûlé uzá Pétērō drī gá jō, “Mí ĩdā mi áma ūngúkú gâlê

Sītānī. Ími ásí gá íjō Ādróná drî 'dáyū, wó rá la mi íjō ūrā 'bá 'bá."

³⁴ Íjō 'dī 'bā vúlé gá umve dó 'bá ū'bí 'dī kí 'bá ī'di 'bā imbálé rī kí abe, jō ī'baní, "Bá āzī drī lē áma vú bílé rá lē 'bā gā ru úmgbé, 'bā 'dū mūsálá'bā ī'didrī gá rī 'i, āzila 'bā ābī áma vú. ³⁵ Ā'dusīku 'bá drī lē ídri ī'didrī gá rī palé nī, ī'di āvi la rá, wó 'bá ídri ī'didrī gá rī āvīlépi áma íjō sī āzila íjō mgbā rī sī rī, ī'di ídri ī'didrī rī pa rá. ³⁶ 'Bá la ūyá íngō rī řīšū drī ūnókú 'dū pírí ī'di 'bā āko rú, drī ídri ī'didrī gá rī āvī rá rī gā? ³⁷ 'Bá ícō ā'du fēlé sī ru ídri pajó yā? ³⁸ 'Bá u'álépi drīnzá sī mâ sī āzila íjō mádrī sī ílí íjō ūnzí āwū āni āzila ūnzikānā ū'dú 'dī drī agá rī sī rī, Ngótí 'Bádrī vā drúzí u'á drīnzá sī ī'di sī ū'dú ī'di 'bā āgōjō dīzā ī'didrī Átēpi drī agá mālāyíkā ālá rī kí abe rī sī."

9

¹ Yēsū mu íjō jōñā trū drī gá jō, "Ájō ĩminí íjō mgbā, ĩmi āzī pá tulépi ú'dí'da 'dā 'dī ícō kí drā ājī 'bīlé ku, kí Súrú Ādróná drī ndre amú agá ūkpō āmbógó la trū ráká."

Yēsū 'bā ru ujjó ndú rī

(Mātáyō 17:1-13; Lúkā 9:28-36)

² Ū'dú ázīyá 'bā vúlé gá, Yēsū 'dū Pétērō, Yākó'bō, āzila Yōhánā ī'di be, agū kí 'bé āzo la sí gá, kí dó sī 'dāá á'dū'sī. 'Bé sí gá 'dāá Yēsū gbíyā uja ru kí drīlḗ gá 'dāá ndú. ³ Bōngó ī'di 'bā sūlé rī uja kí ru imvesíllí, āko āzī ūnókú drī gá 'dā calépi imve sī ū'bīlé ī'di be rá la 'dáyū. ⁴ 'Bá 'dī kí drīlḗ gá 'dāá nábī ĩlíyā i'da kí Mūsā be, kí íjō jō agá Yēsū trū.

⁵ Pétērō jō Yēsū ní, "Rábī, ī'di múké āmaní u'ájó 'dā. Lē āsí búrújō āzī kí na, ālu rī míní, āzī ālu rī Mūsā ní, āzila āzī ālu rī ĩlíyā nī." ⁶ (Ā'dusīku nī íjō ī'di 'bā jolḗ rī ku, ūrī ru kí ambamba.)

⁷ Ǫjō 'dī 'bā ũngúkú gá, ũrú'bũ así kí drĩ gá, aku kí cí, ũ'dúkō āfũ ũrú'bũ agálé, “Dĩ mã Ngópi mání lělé ambamba rĩ, ĩmi are ĩ'di tĩ!”

⁸ Gbõňáná ru undré kí ru aga rěrě, ịsụ kí ru 'bá āzĩ ku ace kí ru Yẹsũ abe á'dũsĩ.

⁹ Ǫ'baní así agá 'bé sí gálé vũrú 'dōlé, Yẹsũ jọ Ǫ'baní, lě 'bā lū kí jō Ǫjō 'dĩ 'bá āzíní āluná la ku kpere Ngótĩ 'Bádrĩ 'bā angá agá drā gálé. ¹⁰ Mba kí Ǫjō 'dā tā Ǫ'baní á'dũsĩ, wó ri kí vā ru ụzìlẹ, “Angáná drā agá rĩ ífí la íngoní?”

¹¹ Ǫ'dó kí vā ĩ'di ụzìlẹ, “Ímbá'bá āzítáná Mùsā drĩ kí imbálẹpi rĩ kí jọ la Ǫlĩyā 'bā amụ drĩdrĩ ráká la ā'du Ǫjō sĩ yā?”

¹² Yẹsũ umvi Ǫ'baní, “Ǫlĩyā la amụ drĩdrĩ ráká rĩ ĩ'di āndá, ĩ'di sĩ amụ Ǫjō pírí kí itú bábá ráká. Úsĩ Ǫjō Ngótĩ 'Bádrĩ 'bā ịsụ ũcōgō āmbógó ru āzĩla ála ĩ'di gā úmgbé íni la ā'du Ǫjō sĩ yā? ¹³ Wó ájọ ĩminí, Ǫlĩyā amụ bāsĩ 'bo, āzĩla ịcōcōnā kí ĩ'di Ǫ'baní lělé rĩ áni cécé ándrá Ǫjō sílẹ ĩ'di drĩ gá rĩ 'bā jọlé rĩ 'bá áni.”

Yẹsũ adrí ngótĩná úrındí ũnzí 'bā rụlẹ rĩ
(Mātáyō 17:14-21; Lúkā 9:37-43a)

¹⁴ Yẹsũ kí mụ calé 'bá ĩ'di 'bā imbálẹ rĩ 'bā āzĩ 'ba rú 'bo, ịsụ kí ũ'bí ce kí kí aga rĩ, āzĩla imba'ba āzítáná Mùsā drĩ kí imbálẹpi rĩ kí āgátā ga agá ĩ'ba abe. ¹⁵ Cọtĩ 'bá pírí kí mụ Yẹsũ ndrelé 'bo, ụsũ kí ụsũ, cẹ kí ĩ'di rụlẹ sĩ ĩ'di zìjọ.

¹⁶ Yẹsũ zì kí, “Ími āgátā gá ĩ'ba abe íni ā'du drĩ gá yā?”

¹⁷ 'Bá āzĩ ālu ũ'bí kí agá 'dāá la umvi, “Ímbápi, má ají mã ngópi mí rú, úrındí ũnzí ĩ'di rụlẹpi rĩ uga ĩ'diní Ǫjō jọlé úmgbé. ¹⁸ Drĩ ĩ'di i'dó 'bo, ĩ'di ĩ'di 'be vũrú ũkpó sĩ. Ǫ'di ngótĩ nzi kōbútō trũ tị gá āzĩla ĩ'di sí na, ĩ'di umba ũkpó

ru. Má a'í dó 'bá míní imbálé 'dī kí úrindí ūnzí 'dī drolé rá, wó icó kí ku.”

¹⁹ Yésũ umvi i'baní, “Īmi 'bá ā'ītánâ kóru 'dī! Īlě má u'á ĩmi abe ú'dú íngōpí, Īlě áta ĩmi ú'dú íngōpí? Īlě áta ĩmi ú'dú sí yā? Mí ají ngótî má rú 'dōlé.”

²⁰ Ají kí mgbâ i'di rú 'dōlé. Úrindí ūnzí la mu Yésũ ndrelé 'bo, 'be cõtî mgbâ vũrú i'di senâ trũ, i'di ũlĩnâ trũ āzila kōbútō ãnmĩnâ trũ i'di tî gá.

²¹ Yésũ zî mgbâ 'bā átépî 'i, “Āko 'dī idé dó i'di ĩni ú'dú íngōpí yā?”

Umvi i'diní, “I'dójó ānzĩrĩnâ sī. ²² Úrindí ūnzí la i'di u'bé ú'dú pírí sī ácí agá jōku ĩyí agá, tí sī i'di 'dijó. Wó ídrĩ icó āko āzĩ idélé rá, índre āma ízákĩzā āzila íko āma āzā”

²³ Yésũ zî i'di, “Íjō mî jōlé ádrĩ icó rá 'dī ífí la íngoní? 'Bá drĩ adru ā'ītánâ trũ íjō pírí icó kí rá?”

²⁴ Ngótî 'bā átépî gbōgbō ā'ĩ dó rá jō, “Má ā'ĩ rá íko āma āzā ā'ītánâ ākō mádrî drĩ arújó.”

²⁵ Yésũ la mu ndrelé la 'bá 'bā ũ'bĩkănā amúlépi íjō 'dī ndrelépi rĩ la ũpĩ-ũpĩ, za úrindí ūnzí drĩ gá ũkpó sī, “Mí úrindí ūnzí ĩyānjālépi tútú íjō arelépi ku rĩ, ũkpō mádrî sī ájō míní mí āfũ mgbá 'dī agálé rá, āzila íru i'di ĩdĩ ku.”

²⁶ Úrindí ūnzí 'be ũlúlú āzila 'be mgbâ vũrú i'di senâ trũ ũkpó sī, úrindí ūnzí fũ dó rá. Mgbâ la ru vũrú 'dāá cécé 'bā drālépi rá rĩ áni, 'bá ũ'bí ri kí jōlé la, “Mgbâ drā rá.” ²⁷ Wó Yésũ ru i'didrĩ gá 'dā ingalé, angá dó sī pá tulé uringá pá i'didrĩ sī.

²⁸ Yésũ la dó mu adrulé jō agálé 'bá i'di 'bā imbálé rĩ abe á'dũsĩ, zî kí i'di, “Āma icó úrindí ūnzí drolé āmvé ku la ā'du sī yā?”

²⁹ Yésũ umvi i'baní, “Úrindí ūnzí 'dī 'bā áni 'dī 'i ála i'di dro rá la Ádróná zĩnâ sī á'dũsĩ.”

Yēsũ 'bā drā ī'didrī 'bā íjō i'dajó pâlê ĩrĩ rĩ
(Mātáyō 17:22-23; Lúkã 9:43b-45)

³⁰ Kí mụ āngũ 'dā a'belé 'bo, mụ kí alilê āngũ Gālĩĩ agā sī. Yēsũ lē ru i'dalé mgbọ rú 'bá 'baní ku, ³¹ ā'dusĩku lē u'lálé 'bá ĩ'di 'bā imbálé rĩ kí abe á'dũsĩ āzĩla vā sī kí imbájó. JỌ ĩ'baní, “Ála mụ Ngótĩ 'Badrĩ fēlé mēlé mbelé 'bá 'badrĩ. 'Bá kí ĩ'di 'dị rá, wó ụ'dụ na 'bā vúlé gá ĩ'di angá ídri rú.” ³² Wó 'bá 'dĩ nĩ kí íjō ĩ'di 'bā jolé rĩ 'bā ífí ku, āzĩla idé kí ũrĩ sī ĩ'di zijó íjō 'bā ífí sī.

Ā'di āmbógó ru āndānĩ la nĩ yā
(Mātáyō 18:1-5; Lúkã 9:46-48)

³³ Kí mụ acalé Kāpēřēnāwúmĩ gá 'bo, Yēsũ kí 'bá ĩ'di 'bā imbálé rĩ abe fi kí dó jó ĩ'baní rĩ agá. Zị 'bá ĩ'di 'bā imbálé rĩ kí, “Íjō tá ĩmi jolé ĩmi drīdrīnĩ gá gēřĩ agá 'dāá rĩ kí íngonĩ yā?” ³⁴ 'Bá 'dĩ ĩyānā kí tú, ā'dusĩku ri kí tá íjō jolé ā'di āmbógó ru kí drīdrīnĩ gá 'dāá nĩ yā rĩ drĩ gá. ³⁵ ĩ'di mụ rilé vūrú 'bo umve 'bá ĩ'di 'bā imbálé mụdrĩ drĩ ĩrĩ 'dĩ kí ĩ'di rúlé. JỌ ĩ'baní, “'Bá lēlépi adrulépi drīdrĩ rĩ lē 'bā 'bā ru 'bá pírí 'bā vúlé ru, āzĩla 'bā adru átí'bó íyóná iyólépi 'bá pírí nĩ rĩ.”

³⁶ A'dú dó ngótĩnā ĩmbíráná la 'bālé pá tulé kí drīdrīnĩ gá, ĩ'di mụ ĩ'di rúlé kótró gá jọ ĩ'baní, ³⁷ “'Bá ngótĩnā 'dĩ áni rĩ 'bā āzĩ ālu la ā'ílépi áma rú sī rĩ, ā'ĩ ma 'i, 'bá áma ā'ílépi rĩ ā'ĩ lú ma 'i ku wó má Átēpĩ áma tị āpēlēpi rĩ 'i.”

'Bá āmaní mēró 'bá ru ku rĩ ĩ'di bāsĩ 'bá āmadrĩ
(Lúkã 9:49-50)

³⁸ Yōhánā jọ Yēsũ ní, “'Ímbápĩ, āndre 'bá āzĩ 'bā úrindĩ ũnzĩ adro agá ími rú sī, wó ájọ ĩ'dinĩ 'ba a'be cā, ā'dusĩku adru āmā āzĩ ku.”

³⁹ Yēsũ jọ, “'Ími ụtřĩ kí drĩ ku, 'bá tálí idélépi áma rú sī rĩ icó ru ujalé áma ụrụ 'bá gá íjō ũnzĩ jolé mbēlēnā ru

ku. ⁴⁰ Ā'dusīku 'bá āma idélépi ũnzí ku rī bāsī 'bá āmadrī rī 'i. ⁴¹ 'Bá ĩminí ĩyī fĕlépi kópō sī mvulépi ĩminí adrujō 'bá Kúrísītō āni rī sī rī, ájō ĩminí ĩjō mgbā ícō ĩ'di 'bā ũyá ĩjō āvīlé ku.

Āko fĕlépi la ũnzí idéjō rī

(Mātáyō 18:6-9; Lúkā 17:1-2)

⁴² “'Bá āzī drī fĕ la anzi nírí āma ā'ílépi ásí 'bálépi ĩjō mgbā mádrī drī gá 'dī 'baní ā'ítáná a'bejō sī ĩjō izajó rá, ĩ'di adru múké la údrī írá āná 'jō āmbógó kpakū rī umbéjō imbe la gá, trū ĩ'di 'bejō mīrī agálé. ⁴³ ĩmi drī drī fĕ la míní ĩjō ũnzí idélé nī, ĩlī ĩ'di rá. ĩ'di múké míní fījō ídri ukólépi ku rī agá drī dūlū ālu sī ndĕ míní fījō ácí ukólépi ku 'dā agálé drī trū ĩrī trá rī rá, [⁴⁴ āngū ũ'bu la kí sī drājó ku āzila ácí la 'bā kí sī anújō ku rī.] * ⁴⁵ ĩmi pá drī fĕ la míní ĩjō ũnzí idélé nī, ĩlī ĩ'di rá. Míní fījō ídri ukólépi ku rī agá ácá trū rī ndĕ ĩmi 'bejō ácí ukólépi ku rī agá pá trū ĩrī trá rī rá, [⁴⁶ āngū ũ'bu la kí sī drājó ku āzila ácí la 'bā kí sī anújō ku rī.] † ⁴⁷ Āzila ĩmi mīfī drī fĕ la míní ĩjō izalé nī, mí āpĕ ĩ'di rá, míní fījō ídri ukólépi ku rī agá mīfī ālu sī ndĕ ĩmi 'bejō ácí ukólépi ku rī agá mīfī trū ĩrī rī rá, ⁴⁸ 'dī āngū

“ Ũ'bu kí ĩzá nalépi rī 'bā kí ícójō ũdrājo ku,

āzila ácí kí ivéjō rī ícō anúlé la ku rī gá.’ †

⁴⁹ “Ála mu 'bá pírí kí 'balé ālá ru ácí sī cécé 'baní ídétáná kí 'balé ālá ru ā'í sī rī áni. ⁵⁰ Ā'í ĩ'di āko múké ājī fĕlépi la wó ā'í 'bā sí drī anú rá, mí ícō ĩ'di 'bā sí ujalé ā'í ru ĩdī

* ^{9:44} Vāsī 44 'i, āzila 46 'i, Bibílyā āzī Mūndú tī sī rī 'bā kí vāsī rú ku, be la rá la 'bā kí kí “fútī-nôtī” rú, ā'dusīku kí ándrá búkū Ādróná drī Gĩrīkī tī sī ídu drīdrī rī kí agá 'dáyū. Índre vā vāsī 46 'i vūrúlé 'dī. † ^{9:46} Índre ĩjō sílé vāsī 44 drī gá rī urugá 'dī. † ^{9:48} Ísáyā 66:24

íngoní ru? Lě ĩmi adru ā'í trū ĩmi agá, āzila lě ĩmi u'á ĩmi drídríní gá ásí ĩgbē sī.”

10

Ímbátáná Yēsũ 'bā fělé ũkú drojá 'bā ĩjó sī rī

¹ Yēsũ a'be kí dó Kāpēřēnāwúmī rá, mu kí dó āngū Yũdíyā drī agá sī ĩyí Yōrídánī zajó. 'Bá ũ'bí tra kí ru ĩ'di andre gá ĩdí, ri kí imbálé jō ídu rī áni. ² 'Bá Fāřsáyī rú rī 'bā āzī amú kí ĩ'di ũ'bīlé, zī kí ĩ'di, “Āzítáná ā'í ágóbí ní ũkú ĩ'didrī drojó rá yā?” ³ Yēsũ uja vā kí zilé, “Mūsā sī ándrá ĩminí ĩjó íngoní ũkú drojá 'bā ĩjó sī yā?”

⁴ Umvi kí ĩ'diní, “Mūsā ā'í ándrá āmaní ũkú drojó rá lě úsī vā wárágā drī la gá ĩndī.”

⁵ Yēsũ umvi ĩ'baní, “Mūsā ā'í ándrá āzítáná ũkú drojó rī sīlé ĩminí rá la ásí mbaná ĩmidrī gá rī sī. ⁶ Wó sáwā āko pírí 'bā kí i'dójó 'dā sī, Ādróná 'bā ándrá ágóbí kí ũkú be.' † ⁷ 'ĩjó 'dī sī, ágóbí la mu ĩ'di 'bā átépi kí a'belé āndrē be āzila kí dó ru icí ũkú ĩ'didrī be, ⁸ kí ĩrī trá ru icí acájó uru' 'bá ālu rú.' † ĩjó 'dī sī adru kí dó 'bá ĩrī ku, wó 'bá ālu. ⁹ ĩjó 'dī sī, 'bá Ādróná 'bā icílé āko ālu rú 'bo rī 'bá āzī 'bā awa jō kí ku.”

¹⁰ Yēsũ la mu adrulé 'bá ĩ'di 'bā imbálé rī abe jó agâlé á'dūsī, ímbá' 'bá zī kí ĩ'di ĩjó ĩ'di 'bā jolé 'dī kí sī. ¹¹ Yēsũ umvi ĩ'baní, “'Bá āzī drī ĩ'di 'bā ũkú dro, ĩgbā ndú la, ĩ'di āwũ nga ũkú 'dā be. ¹² ũkú irélépi ágô gá rī drī mu ágô āzī gá ĩ'di āwũ nga.”

Yēsũ 'bā sūsú wijó anzi 'baní rī

(*Mátáyō 19:13-15; Lúkā 18:15-17*)

¹³ U'dú āzī sī 'bá āzī agu kí ĩ'bā anzi kí Yēsũ rŭlé sī mujó sūsú wijó ĩ'baní, sī drī ũtjío kí drī gá, wó 'bá Yēsũ

† 10:6 í'dójó 1:27 † 10:8 í'dójó 2:24

'bā imbálé rī angá kíkí drĩ gá trṷ. ¹⁴ Yésũ la mu ijó 'dĩ kí arelé 'bo, ũmbā na ĩ'di 'i, jọ 'bá ĩ'di 'bā imbálé rī 'baní, “Īmi a'be anzi níri 'bā amũ kí má rũ 'dōlé, ĩmi atri kí amũná gá ku, ā'dusĩku Sũrũ Ādróná drĩ 'bá 'dĩ 'bā āni. ¹⁵ Ájọ ĩminí ijó mgbā, 'bá āzĩ drĩ adru ā'ĩtánâ trũ anzi nírinjá rĩ kí áni ku, icó filé Sũrũ Ādróná drĩ agá ku.” ¹⁶ Yésũ 'du dó anzi níri rĩ kí ĩ'di 'bā drĩ gá, ũtĩ dó drĩ kí drĩ gá āzĩla wi dó ĩ'baní sũsũ.

Kārĩlẽ kúréní ru rĩ

(Mātáyō 19:16-30; Lúkã 18:18-30)

¹⁷ Yésũ 'bā drĩ ko agá gẽrĩ agá 'dāá, ágóbĩ āzĩ cẽ úngulé sĩ ĩ'di rũlé, tĩ āja vũrũ Yésũ drĩlé gá, ĩ'di zijó jọ, “Īmbápi mgbā rĩ, ma ā'du idé mání sĩ idri ukólèpi ku rĩ ìsũjó?”

¹⁸ Yésũ umvi ĩ'diní, “Mi áma umve 'bá mgbā rĩ la ā'du ijó sĩ? 'Bá mgbā la 'dáyũ pẽ lú Ādróná 'i á'dũsĩ. ¹⁹ Īnĩ āzĩtáná kí rá: ‘Ī'di 'bá ku, ínga āwũ ku, mí ũgũ ũgũ ku, mí alĩ ĩnzō 'bá āzĩ urũ' 'bá gá ku, mí ũnzā 'bá kí ku, íru mĩ átèpi kí mĩ āndrẽ be.’†”

²⁰ Ágóbĩ umvi ĩ'diní, “Īmbápi, ijó 'dĩ kí bāsĩ mání ngalé i'dójó ānzĩrĩñã sĩ rĩ kí.”

²¹ Yésũ ndre āngũ ĩ'di rũlé, lẽ ĩ'di rá jọ ĩ'diní, “Āko āzĩ ace míní ālu. Īmũ āko mĩ trũ adrujó rĩ kí ĩtũndálé rá, mí awa séndẽ la kí 'bá lēmẽrí rĩ 'baní, mí dó mu málĩ mídrĩ rĩ kí ìsũlé 'bũ gá, 'dã 'bā ũngúkú gá mí amũ dó áma vú ābilé.”

²² Ágóbĩ 'dĩ la mu ijó Yésũ 'bá jolé 'dĩ arelé, drĩ la a'dé dó kũsũ, ko drĩ mulé cāndí-cāndí ru, ĩ'di 'bā adrujó kúréní rĩ sĩ.

† 10:19 Āfũjá 20:12; Āzĩtáná Amviñá 5:16-20

²³ Yēsũ undré āngũ ī'di andre gá 'dāá rī, jō 'bá ī'di 'bā imbálé rī 'baní, “Bá málī trū rī ní fijó Súrú Ādróná drī agá rī ũkpō la 'dō áni yā.” ²⁴ 'Bá ī'di 'bā imbálé rī kí drī iza ru rá Íjō ī'di 'bā jōlé rī sī wó Yēsũ uja vā jōlé la 'dī, “Anzī, fijó Súrú Ādróná drī agá rī ũkpō la 'dō áni yā!” * ²⁵ Yēsũ jō, “Ngāmíyā ní fijó sīndánī Īndú gā sī rī ī'di gbōná ru ndē 'bá málī trū rī ní fijó Súrú Ādróná drī agá rī rá.”

²⁶ Ímbá'bá kí mụ Íjō 'dī kí arelé, u'á kí pírí ũsũtánjá āmbógó la sī, jō kí Íjō kí drīdrínī gá āyá-āyá rú, “Á'di la ru pa rá rī gá nī?”

²⁷ Yēsũ ndre dó āngũ ī'ba rŭlé, jō ī'baní, “Bá 'bā ũrātánjá sī rī gá ī'di ũkpó-ũkpó, wó Ādróná sī rī gá āko āzī ī'di ndēlépi rá la 'dáyū.”

²⁸ Pétērō jō ī'diní, “Āma a'be āko āmadrī kí pírí rá sī u'dejó ími vú gá sī.”

²⁹ Yēsũ umvi ī'baní, “Ma ĩminí Íjō mgbā jō, 'bá āzī drī lícō, ádrípika kí, ámvópika abe, āndrē trū, átépī trū, anzī kí trū jōku āngũ a'be áma Íjō sī āzila Íjō mgbā mádrí gá rī sī, ³⁰ ī'di mụ āko ísŭlé mádrí pâlé túrú sáwā 'dā sī. Ī'di mụ lícō, ádrípika, ámvópika, andreka, átépika, anzī, āngũ kí abe ísŭlé pâlé túrú āzila ũcōgō ísŭná trū. Sáwā drúzí amŭlépi rī sī ī'di ídri ukólépi ku rī ísŭ. ³¹ Wó 'bá wēwē rú drīdrī rī kí drúzí acá 'bá vúlé rī kí rú, āzila 'bá vúlé rī kí 'bá drīdrī rī kí rú.”

Dī pâlé na Yēsũ 'bā drā ī'didrī gá rī i'dajó rī

(*Mátáyō 20:17-19; Lúkā 18:31-34*)

³² Íjō 'dā 'bā vúlé gá, Yēsũ mụ kí Yērúsālēmŭ gâlé, 'de 'bá kí drī nī. Íjō 'dī fē 'bá ī'di 'bā imbálé 'dī kí drī iza ru rá, āzila ũ'bí ī'di vú bílépi 'dī idé kí ũrī sī. Yēsũ

* ^{10:24} Bŭkŭ Ādróná drī āzī rī ũ'bā 'bá ásí 'bālépi málī drī gá rī 'baní.

'du ímbá'ba ī'di āni mūdri drī ĩrī 'dī kí bŭlŭ gā sī íjŏ mŭlĕpi ru idĕlĕpi ī'di ũrŭ'ba gá rī kí i'dajŏ ī'banī. ³³ Yĕsŭ jŏ ī'baní, “Ími are, āma kí mŭ Yĕrŭsālĕmŭ gálĕ 'dī, āla mŭ Ngŏtí 'Bádrī fĕlĕ ũcŏgŏ ĩsŭlĕ ātalo āmbogo rī 'badri āzila imba'ba āzítáná Mŭsā drī kí imbálĕpi rī abe, kí íjŏ lĭ drī la gá ī'di 'dijŏ káyī rá, āzila kí ī'di 'du fĕlĕ 'bá Yāhŭdī rŭ ku rī 'badri. ³⁴ Kí ī'di ide sŭsŭ wĭjŏ ũrŭ'ba la gá, kí vā ī'di co kŭrŭbáyī sī āzila kí ī'di 'dĭ rá, wŏ ũ'dŭ na 'bā vlĕ gá, ī'di angá ídri rŭ.”

*Yākŏ'bŏ kí Yŏhánā be zĭ kí íjŏ Yĕsŭ tĭ gá
(Mātáyŏ 20:20-28)*

³⁵ Íjŏ 'dā 'bā ũngúkú gá, anzĭ Zĭbĭdáyŏ drĭ Yākŏ'bŏ kí Yŏhánā be amŭ kí Yĕsŭ drĭlĕ gá jŏ kí, “Ímbápi, ālĕ mí idĕ āmaní íjŏ āma zĭlĕ ími drĭlĕ gá rī 'i.”

³⁶ Yĕsŭ uja kí zĭlĕ, “Āko ĩminí lĕlĕ má idĕ ĩminí rī ā'du?”

³⁷ Umvi kí ī'diní, “Ūpí míní ri agá úmvúke mídrĭ ũpĭ drĭ gá, lĕ āmā āzĭ ālu rī 'bā ri ími drĭ āndá rī gá, āzĭ rī 'bā ri ími drĭ ĩjĭ rī gá.”

³⁸ Yĕsŭ umvi ī'baní, “Īnĭ íjŏ ĩminí zĭlĕ rī ā'du yā rī ku! Ími icŏ kŏpŏ ũcŏgŏ āni mání mŭlĕ mvŭlĕ rī mvŭlĕ ĩndĭ rá yā? Ími icŏ bābŭtĭzĭ mání mŭlĕ bĭlĕ rī bĭlĕ ĩndĭ rá yā?”

³⁹ Umvi kí Yĕsŭ ní, “Ē, āma mvŭ la rá.” Yĕsŭ umvi ī'baní, “Ī'di 'dĭ āni āndá, ĩmi mŭ kŏpŏ ũcŏgŏ āni mání mŭlĕ mvŭlĕ rī mvŭlĕ āzila bābŭtĭzĭ mání mŭlĕ bĭlĕ ũcŏgŏ drĭ rī bĭlĕ ĩndĭ rá! ⁴⁰ Wŏ āma ũkpŏ sī jŏjŏ la 'bá ālu rī 'ba ri āma drĭ āndá gá jŏku drĭ ĩjĭ gá la 'dáyŭ. Ī'di íjŏ Ādrŏnā āni āngŭ 'dĭ kí awajŏ 'bá ī'di 'bā idĕjŏ la ī'baní rī 'banī.”

⁴¹ Ímbá'ba mūdri āzĭ 'dĭ kí mŭ íjŏ Yākŏ'bŏ 'bā kí zĭlĕ Yŏhánā be 'dĭ arelĕ, ũmbā 'de kí agá 'bá ĩrī 'dĭ 'banī.

⁴² Yĕsŭ umve kí āngŭ ālu gá, āzila jŏ, “Īnĭ cé 'bá drĭlĕ ru 'bá Yāhŭdī rŭ ku 'dĭ kí íjŏ kí ũdrŏ 'bá ī'badri kí drĭ gá,

āzila āmbogo ī'badrī kí kí drī ce ūkpó sī. ⁴³ Wó ǐjǒ ǐmi drīdrínǐ gá rī ca ní mụlé adrulé 'dī 'baní ku. 'Bá āzǐ drī lē adrulé āmbógó ru ǐmi drīdrínǐ gá, lē 'bā adru ātí'bó 'bá āzǐ 'dī 'bā āni. ⁴⁴ 'Bá lēlēpi adrulēpi drīdrī ǐmi agá 'dā rī 'bā adru ātí'bó 'bá píri 'bā āni. ⁴⁵ Ā'dusīku, Ngótǐ 'Bádrī amụ sī āzǐ ngajó ī'diní la ku be la amụ āzǐ ngalé 'bá 'baní āzila ru ídri fējó 'bá ū'bí kí unzejó.”

Yésũ adrí Bārītīmáyō mǐfǐ kóru rī 'bā mǐfǐ
(Mātáyō 20:29-34; Lúkã 18:35-43)

⁴⁶ Yésũ kí 'bá ī'di 'bā imbálé rī abe ca kí táwũnǐ Yērǐkǒ gá. Ī'baní lē agá Yērǐkǒ a'be agá 'bá ū'bí kí vú bǐlēpi rī abe, ndre kí ágóbǐ āzǐ mǐfǐ kóru āko a'ǐlēpi umvelé Bārītīmáyō 'dī Tīmáyō ngópǐ 'i ri gērǐ tǐ gá 'dāā āko a'ǐlé. ⁴⁷ Ī'di mụ arelé la Yésũ Nāzērētǐ gá rī la alǐ nǐ, i'dó uzalé ūkpó sī jǒ, “Yésũ Dāwũdǐ ngópǐ, mí andré áma ízákǐzā fô!”

⁴⁸ 'Bá ū'bí i'dó kí uzalé drī la gá jǒjǒ la ī'diní 'bā ǐyāñā tú. Wó mụ dó úzāñā trū drī gá ǐdǐ-ǐdǐ zajó re jǒ, “Dāwũdǐ 'bā ngópǐ, mí andré áma ízákǐzā be fô!”

⁴⁹ Yésũ tu pá jǒ, “ǐmi umve ī'di, 'ba amụ má rụ 'dölé.” 'Bá umve kí dó ágóbǐ mǐfǐ kóru 'dǐ 'i jǒ kí ī'diní, “Mí idé ũrǐ sī ku, ī'di ǐmi umve.” ⁵⁰ Ágóbǐ 'be ī'di 'bā bǒngó vǔrũlé mvu urugá pá sī mụjǒ Yésũ rũlé.

⁵¹ Yésũ zǐ ī'di, “ǐlē má idé míní ā'du?” Ágóbǐ mǐfǐ kóru 'dǐ umvi, “ǐmbápi, álē āngū ndrelé!”

⁵² Yésũ jǒ ī'diní, “ǐmụ, ā'itáná mídrǐ gá rī adrí mi 'bo.” Cǒtǐ ágóbǐ 'bā mǐfǐ nzǐ kí dó ru rá 'de dó mụlé Yésũ vú gā sī.

11

Yésũ fi Yērúsālémũ gá dǐzā rú
(Mātáyō 21:1-11; Lúkã 19:28-40; Yōhánã 12:12-19)

¹ Yēsũ kí 'bá i'di 'bā imbálé rĩ abe kí dó mu Yērúsalémũ ũnjmilé 'bo, acá kí táwũnĩ Bētēfágĩ gá āzĩla Bētání gá 'dĩ 'Bé Mĩzēyítũ sí gá. Yēsũ pē 'bá i'di 'bā imbálé ĩrĩ la kí tĩ drĩ gálé, ² jọ ĩ'baní, “Īmu tōrómé ĩmi drĩlé gá 'dā agálé, ĩminí fi agá ala gálé, ĩmi kãyĩnōmvá 'bá āzĩ ní drĩ tujó drĩ la gá ku la ĩsú úgĩ i'di cí. Īmi ātrũ i'di ajílé má rú 'dōlé. ³ 'Bá āzĩ drĩ ĩmi zĩ, ‘Īmi ĩjọ 'dĩ idé ĩni ā'du sī?’ ĩjọ i'dinĩ, ‘Úpĩ āmadrĩ lē i'di nĩ, ála i'di uja vúlé 'dōlé gbōrú.’”

⁴ 'Bá i'di 'bā imbálé rĩ mu kí, ĩsú kí kãyĩnōmvá pá tu agá gērĩtĩ gá 'dāá, úgĩ i'di lícọ tĩ gá 'dāá cí. ⁵ 'Bá 'dĩ kí mu 'i'dólé i'di ātrũlé, 'bá āzĩ pá tulépi 'dāá la zĩ kí, “Īmi kãyĩnōmvá trũ sī ā'du idéjọ?” ⁶ Umvi kí ĩjọ tá Yēsũ 'bá jolé ĩ'baní rĩ vúnjá, a'be kí dó kí mülé rá. ⁷ Agũ kí kãyĩnōmvá Yēsũ rũlé āzĩla u'bé kí bōngó ĩ'badrĩ kí drĩ la gá. Yēsũ ri dó sī drĩ la gá.

⁸ 'Bá ũ'bĩ aja kí bōngó ĩ'badrĩ kí gērĩ agá Yēsũ drĩlé gá, 'bá āzĩ rĩ agá kí ife 'bā kénĩ bí trũ kĩdĩ ámvú agá la kí u'bélé ajálé gērĩ agá. ⁹ 'Bá ũ'bĩ i'di 'bā sī adrujọ ágágá mülépi i'di be rĩ mu kí uzá trũ,
“Hōsánā!

İcũ 'bá amülépi Úpĩ 'bā rú sī rĩ ĩcũ-ĩcũ! †

¹⁰ Ādrónjá 'bā wi sũsú Súrú āmā áyĩpĩ Dāwúdĩ drĩ amülépi rĩ drĩ gá.

Hōsánā 'bā adru urugá.”

¹¹ Yēsũ fi dó Yērúsalémũ gálé āzĩla mu dó filé lícọ Ādrónjá drĩ agá. Undré āko pírĩ 'dāá rĩ kí múké-múké, wó āngũ 'bā dó lějọ nĩjọ nĩnĩ rĩ sī, a'be dó āngũ 'dā rá fũ dó mülé āmvé Bētání gálé 'bá i'di 'bā imbálé mūdri drĩ ĩrĩ rĩ kí abe.

† 11:9 zābúrĩ 118:25-26

Yēsũ 'bā úlúgó wājó rĩ
(Mātáyō 21:18-19)

¹² U'dú āzĩ rĩ sĩ, Yēsũ 'banĩ angá agá Bĕtánĩ gálé, ābírĩ fũ Yēsũ rá. ¹³ Mifĩ la 'de úlúgó bí trũ kĩdĩ la drĩ gá rará ru, mu ndrelé la ĩ'di nō sĩ āka la ĩsũ rá ĩni. ĩ'di mu calé ala gálé 'bo, ĩsũ āka la ku wó rá la bí la dulépi kĩdĩ 'dā 'i, ā'dusĩku áyi ĩ'di 'bā sĩ kajó rĩ acá drĩ ku. ¹⁴ Íjō 'dĩ sĩ, Yēsũ jō úlúgō ní, “Lĕ 'bā āzĩ 'bā na ĩmi āka ĩdĩ ku.” 'Bā ĩ'di 'bā ĩmbálé rĩ are kí íjō ĩ'di 'bā jolé rĩ cé.

Yēsũ adro 'bá kí jó Ādróná drĩ agá
(Mātáyō 21:12-17; Lúkã 19:45-48; Yōhánã 2:13-22)

¹⁵ Yēsũ kí mu acalé Yĕrúsālémũ gá 'bo, fi lícō Ādróná drĩ agá adro 'bá āko ĩgbálépi, āzĩla ĩtũndálépi 'dāá 'dĩ kí. Uze méjã 'bá séndĕ ufulépi 'dĩ 'badrĩ kí āzĩla kpókponá 'bá āmámũ ĩtũndálépi rĩ 'badrĩ kí abe vũrũ. ¹⁶ Uga 'bá kí āko tũjārĩ drĩ kí trũ filé āngũ āmvé āmvélé ru jó Ādróná drĩ agá sĩ úmgbé. ¹⁷ ĩ'dinĩ kí ĩmbá agá 'dĩ gá 'dā jō ĩ'banĩ, “Íjō Ādróná drĩ silé rĩ jō, “ ‘Jó mádrĩ ála ĩ'di umve jó sũrũ pírĩ 'banĩ áma ā'ĩjō rĩ.’ † Wó ĩmi uja dó ĩ'di ‘ũjígō ũgũ'ba 'bā kí sĩ ru ũzĩjō rĩ rú.’ †”

¹⁸ Ātalo āmbogo rĩ kí ĩmba'ba āzítáná Mũsã drĩ kí ĩmbálépi rĩ abe kí mu íjō Yēsũ 'bā idélé 'dĩ arelé 'bo, i'dó kí gĕrĩ ndrũlé sĩ Yēsũ 'dijó rá. Idé kí ĩ'di sĩ ũrĩ sĩ ā'dusĩku ũ'bĩ ũsũ kí ĩmbátáná ĩ'didrĩ sĩ ũsũ-ũsũ.

¹⁹ ĩ'di mu calé ĩndró sĩ, Yēsũ kí 'bá ĩ'di 'bā ĩmbálé rĩ abe fũ kí táwũnĩ agá 'dāá rá.

Īmbátáná ĩsũlé úlúgó 'bā 'ĩnã sĩ rĩ
(Mātáyō 21:20-22)

† 11:17 Īsáyã 56:7 † 11:17 Yĕrĕmĩyã 7:11

²⁰ Ụ'bùtị ụ'dú ǎzí rī drī sī, Yẹsũ 'baní gō agá wúlé Yẹrúsālẹmũ gálẹ gẹrī ǎlu 'dǎ gá sī, ndre kí úlúgọ ife Yẹsũ 'bā wǎlé rī 'i rá i'dójó drī gá kpere ízókí gá. ²¹ Pétěrō agá dó Ịjọ ru idélẹpí rī, ǎzílá jọ Yẹsũ ní, “Rábĩ, índre drī! Úlúgọ mī wǎlé ǎjẹ rī 'i rá!”

²² Yẹsũ umvi ỉ'baní, “Ỉ'bǎ ǎ'ítánǎ ỉmidrī ǎdrónǎ drī gá. ²³ ǎjọ ỉminí Ịjọ mgbǎ, 'bá ǎzí drī jọ la 'bé 'dĩ 'bǎ nze ru 'belé mĩrĩ agá, drī ǎbǎ ku ǎzílá ǎ'ỉ ỉ'di ǎsị gálẹ rá, ỉ'di ru idé ỉ'diní cécé ỉ'di 'bǎ jọlé rī 'bǎ ǎni. ²⁴ Ịjọ 'dĩ sī, ǎjọ ỉminí, ỉminí ǎdrónǎ ǎ'ỉ agá ǎzílá ǎko ǎzí zị agá ỉ'didrị, lẹ ỉmi ǎ'ỉ rá ỉmi ỉ'di ịsụ rá ǎzílá ǎdrónǎ la dó sī ǎko ỉminí a'ílẹ rī fẹ rá. ²⁵ Ỉdrī ỉ'dó ǎdrónǎ ǎ'ílẹ ịsụ Ịjọ ǎzí ỉmi ǎsị gá 'bá ǎzí ní cí, ỉtrũ 'bá 'dǎ rákǎ. Ỉmĩ átẹpị 'bũ gá rī la vǎ sī Ịjọ ụnzí ỉminí idélé rī kī trũ rá.” [²⁶ “Ỉdrī 'bá ǎzí kī trũ Ịjọ ụnzí ỉ'bǎ kí idélé ỉmi ụru 'bá gá rī sī ku, mí Átẹpị 'bũ gá rī icó vǎ Ịjọ ụnzí míní idélé rī kí sī ỉmi trũlé ku.”] *

*Ụkpō Yẹsũ 'bǎ ǎzí ngájó rī zịjọ
(Mǎtáyō 21:23-27; Lúkǎ 20:1-8)*

²⁷ Yẹsũ ca kí dó Yẹrúsālẹmũ gá ịdị, ỉ'diní mu agá lícọ ǎdrónǎ drī agá sī, ǎtalo ǎmbogo, imba 'bǎ ǎzítánǎ Mũsǎ drī kí imbálẹpí rī kí ǎzílá 'bá ỉyō 'bá Yǎhúdị rú 'dĩ 'bǎ drīlẹ ru rī kí abe, mu kí ỉ'di rùlẹ, zị kí ỉ'di, ²⁸ “Mí ǎzí 'dĩ kí nga ụkpó ǎ'di drī sī yǎ? ǎzílá ǎ'di fẹ míní ụkpó 'dĩ ní yǎ?”

²⁹ Yẹsũ umvi ỉ'baní, “Ma ỉmi zị zítánǎ ǎlu sī. Ỉdrī ǎma umvi rá, ma ỉminí ụkpō mání sī Ịjọ 'dĩ kí idéjọ rī lū rá. ³⁰ Ỉlũ mání ụkpō Yōhánǎ 'bǎ bǎbũtízị fẹjọ rī: angá 'bũ gá ǎdrónǎ drī yǎ jọku 'badrị?”

* ^{11:26} Vási 26 'i, Bībílíyǎ ǎzí Mũndú tị sī rī 'bǎ kí vási rú ku, be la rá la 'bǎ kí ỉ'di “fútị-nòtị” rú, ǎ'dusịku ỉ'di ǎndrá búkũ ǎdrónǎ drī Gịrịkị tị sī ỉdu drīdrī rī kí agá 'dáyụ.

³¹ 'Bá 'dī i'dó kí ǐjọ jọlé kí drīdrīñĩ gá jọ kí, “Áma dó umvi la ǐ'diní ǐngoní, ‘Ádrī jọ la angá 'bũ gá' ǐ'di jọ la, ‘Ími ǎ'ǐ dó Yōhánā ku la ǎ'du ǐjọ sī yā?’ ³² Wó ǎdrī jọ la, ‘Angá 'bádrí.’ ” ('Bá 'dī idé kí ǔrĩ sī ǔ'bí kí sī ǔrā kí 'bá kí mụ angálé kí drī gá trụ rá, ǎ'dusīku 'bá pírí 'bā kí ǎ'ǐjọ la Yōhánā mgbā ǐ'di ándrá nábĩ rī sī.)

³³ ǐjọ 'dī sī, umvi kí Yésũ ní, “Áñĩ ku.”

Yésũ umvi vā ǐ'baní, “Má icó vā ǐminí ǔkpó má sī ǎko mání idélé 'dī kí idéjọ rī lūlé ku.”

12

ǐjọ u'belé 'bá ǎzĩ ngalépi zābíbũ ámvú agá rī kí drī gá rī

(*Mātáyō 21:33-46; Lúkā 20:9-19*)

¹ Yésũ i'dó dó ǐjọ jọlé 'bá tá mụlépi ǐ'di rùlé rī 'baní ǐjọ u'béná sī jọ, “Ágọbĩ ǎzĩ ándrá ǎlu ámvú ǎzĩ ngalépi la sa ǐ'didrí ámvú agá zābíbũ. Sị bōrō areke rú la ǎga la gá cí, ga 'bũ ámvú agá 'dāá cí sī zābíbũ sũ nzijó, sị jó gōrófā rú la 'bá aga la tēlépi rī ní sī ǎngũ undrējó. Ágọbĩ ǐpāngīsā dó zābíbũ 'bá ǎzĩ ámvú ǎzĩ ngalépi la 'badrí, ko dó drī mụlé ǎcĩ gá. ² Sáwā zābíbũ ǔtĩjọ rī la mụ calé 'bo, pē ǎtí'bó ǎlu tị mụlé ǎka la ajílé 'bá ǐ'di 'bā sī ámvú ǐpāngīsájó 'dā 'badrílélé ǐ'diní. ³ 'Bá 'dā co kí ǐ'di, ǎpē kí ǐ'di tị drī drī ru ǎko ǎzĩ kóru. ⁴ Ámvú 'dípi pē vā ǎtí'bó ǎzĩ tị ǐdí ǐ'ba rùlé, wó gbā kí drī la kpāwú, u'dá kí ǐ'di fē kí dó sī ǐ'diní drīnzá. ⁵ Ámvú 'dípi así ku pē vā ǎtí'bó ǎzĩ la tị ǐdí. 'Dị kí ǎtí'bó 'dā rá. Pē vā ǔ'bí la kí tị ǐdí, co kí ǎzĩ rī kí cō-cō, ụ'dí kí ǎzĩ rī kí rá.

⁶ “Ace dó 'bá trū ǎlu tị pēlé, 'dī ngọpĩ mgbā ǐ'di 'bā lēlé ambamba rī 'i. Ásĩjọ pē dó tị la jọ, kí dó idé ǐ'di sī ǔrĩ sī rá. ⁷ Wó 'bá ámvú ǐpāngīsālépi 'dā jọ kí ǐjọ kí drīdrīñĩ gá, ‘Dī dó bāsĩ 'bá ámvú 'dī 'bā 'dípi rú rī 'i. Ími amú, lē ǎ'di

kí ĩ'di rá ãko 'dĩ 'ba ace kí rú ãma ãni la rú.' ⁸ Íjọ 'dĩ sī, ru kí ĩ'di 'dīlẹ rá a'dụ kí ãvũ la a'belé ámvụ agálẹ ãmvé."

⁹ Yésũ zì kî, "Íminí ùrājó la rī sī ámvụ zābíbũ drī gá rī 'bā 'dípì la mụ ā'du idélé yā?"

Ĩ'di mụ 'bá ámvụ zābíbũ drī gá rī ĩpāngīsājó ĩ'baní rī kí ụ'dīlẹ pírí, āzila ĩ'di zābíbũ 'bā ámvụ 'dụ fēlẹ 'bá āzī 'badrī. ¹⁰ Ílā drī Íjọ sīlẹ 'dĩ ku yā:

“Írā 'bá jó sīlẹpí rī 'bā kí gālẹ úmgbé rī

acá adrujọ írā ũkpó ẸrỌdrī ru sī jó 'bā kónā sījọ rī rú.

¹¹ Úpí Ādróná idé Íjọ 'dĩ nī,

āzila ĩ'di ãma mífí gá Íjọ āzī Ẹsũtáná ru la.'†”

¹² 'Bá Yāhúdĩ 'bā drīlẹ ru 'dĩ lẹ kí tí ĩ'di rùlẹ ā'dusíku nī kí rá Yésũ la Íjọ u'bé kí drī gá rī cé. Wó idé kí Ẹrĩ sī 'bá ũ'bí kí Íjọ sī, Íjọ 'dĩ sī a'be kí dó ĩ'di rá, ìdā kí dó ru ĩ'di andre gá 'dāá mụjọ rá.

MũsórỌ 'belé Kāyĩsārĩ ní rī

(Mātáyō 22:15-22; Lúkā 20:20-26)

¹³ 'Dā 'bā ũngúkú gá, 'bá 'dĩ pẹ kí 'bá Fārīsáyĩ rú la āzī kí tị 'bá Hēródě drī 'dĩ kí abe Yésũ rùlẹ ĩ'di mbājó, āzila rujọ Íjọ ĩ'di 'bā jọlẹ rī kí agá. ¹⁴ Amụ kí ĩ'di rú 'dólẹ jọ kí ĩ'diní, “Ímbápi, ānī rá mi Íjọ mgbā rī kí jọ. Mí así vā 'bá āzī 'bā Íjọ sī ku, āzila í'bā ásí 'bá āzī 'bā úmgbó drī gá ku, wó mi Íjọ mgbā Ādróná 'bā lẹlẹ rī imbá 'bá 'baní áyụ. Ílū drī āmaní, āzítáná ā'ĩ 'bá ní mũsórỌ 'bejọ Kāyĩsārĩ ní rá yā jọku yụ? ¹⁵ Āma icó 'belé la rá yā jọku yụ?”

Wó Yésũ nī Íjọ mülumbě rú ĩ'bā kí lějọ ĩ'di mbājó rī kí drīdrī, zì dó kí, “Ílě áma mbālẹ ā'du Íjọ sī yā?” ĩmi ají mání dīnárĩ. ¹⁶ Ají kí ĩ'diní dīnárĩ ālu ndrelẹ, uja dó kí zilẹ, “Í'dá dīnárĩ drī gá 'dĩ kí ā'di ãni yā? Wó Íjọ sīlẹ drī la gá 'dĩ kí ā'di ãni yā?”

† 12:11 Zābúrĩ 118:22-23

Umvi kí ĩ'diní, “Úpí Kāyĩsárĩ ãni.”

¹⁷ Yĕsũ jọ ĩ'baní, “Áko Úpí Kāyĩsárĩ drĭ kí Úpí Kāyĩsárĩ drĭ āzĭla āko Ādróná drĭ kí Ādróná drĭ.”

'Bá 'dĩ kí drĭ iza ru ĩjọ Yĕsũ 'bã umvilé ĩ'baní 'dĩ sĭ rá.

Ījọ angáná ídri rĭ drĭ gá rĭ

(Mātáyō 22:23-33; Lúkã 20:27-40)

¹⁸ Ījọ 'dĩ 'bã ũngúkú gá, 'bá Sādūkáyō rú jolépi la 'bá angá ídri rú ku rĭ 'bã āzĭ amú kí Yĕsũ rú zĭtánâ trũ, jọ kí, ¹⁹ “Īmbápi, Mũsã sĭ ándrá āmanî, 'bá āzĭ 'bã ádrĭpĭ drĭ drã rá drĭ ũkú a'be anzĭ kóru, lĕ ádrĭpĭ 'bã fi āwúzí 'dã sĭ anzĭ tĭjọ ádrĭpĭ drãlépi rá 'dã nĭ. ²⁰ Āgōbĭ āzĭ kí ándrá ádrĭpĭka rú 'bá ázĭrĭ. Kãyú rĭ ĩgbã ũkú, wó drã anzĭ kóru. ²¹ Ádrĭpĭ ĩrĭ rĭ fi vâ āwúzí 'dĩ 'i drã vâ rá, a'be ĩ'di anzĭ kóru. Idé vâ ru ádrĭpĭ na rĭ be 'dĩ 'bã áni. ²² 'Bá ázĭrĭ 'dĩ ũdrã kí píri anzĭ kóru. Āsĭjọ ũkú drã dó vâ rá. ²³ Ū'dú 'bá drãlépi rá rĭ 'bã kí angájó ídri 'dã sĭ, ũkú 'dĩ dó mu adrulé ā'di 'bã ũkú yã? Anzĭ ázĭrĭ ádrĭpĭka gá 'dĩ 'bã kí ĩ'di alejọ píri ũkú ru rá rĭ gá?”

²⁴ Yĕsũ umvi kí, “Īmi āvĭ ĩni ngá ku yã? Īnĭ ĩjọ silé búkũ Ādróná drĭ agá rĭ ku, āzĭla ĩnĭ vâ ũkpō Ādróná drĭ ku. ²⁵ Ū'dú 'bá drãlépi rá rĭ 'bã kí angájó ídri rú rĭ sĭ, icó kí ru ĩgbálé ku, kí adru cécé mālāyíkã 'bũ gá rĭ kí áni. ²⁶ 'Bá drãlépi rá rĭ 'bã angáná 'bã ĩjọ sĭ, ĩlã búkũ Mũsã 'bã silé rĭ agá Ādróná 'bã ru i'dajó ĩ'diní mĭrĭ velépi vĕvĕ rĭ agá rĭ 'bã ĩjọ ku yã? Ādróná jọ ĩ'diní, ‘Ma Ādróná Īburahímũ drĭ 'i, Īsákã drĭ 'i, āzĭla Yākó'bō drĭ 'i.’ † ²⁷ Adru Ādróná 'bá drãlépi rá rĭ 'bã āni la ku, wó 'bá ídri rĭ 'baní. Ījọ ĩmi nĭlé ku 'dĩ sĭ ĩmi iza dó ĩmi trĕyĭ.”

Āzĭtáná āmbógó āndānĭ rĭ

(Mātáyō 22:34-40; Lúkã 10:25-28)

† 12:26 Āfũná 3:6

²⁸ Ímbá'ba āzítáná Mūsā drî kí imbálépi rî 'bā āzî ālu mu āzila are íjô 'bá 'dî 'bā kí jolé 'dî kí rá, 'i'di mu ndrelé la Yēsũ umvi í'baní íjô kí ndējó rá zî 'i'di, “Āzítáná ndēlépi āmbōgō sî āzítáná kí agá 'dâ rá rî íngō 'i?”

²⁹ Yēsũ umvi, “Āzítáná āmbógó āndānī rî 'i'di 'dî: ‘Mí are mi 'bá Ísīrayílī rú rī, Úpí Ādróná āmadrī gá rī lú Úpí ālu. ³⁰ Ílĕ Úpí Ādróná mídrī gá rī ími ásí pírí sī, ími ídri pírí sī, ími ásísíná pírí sī āzila ími ũkpó pírí rī sī, 'dî āzítáná drīdrī rī 'i.’ † ³¹ Āzítáná námbā ĩrī sī rī 'i'di íni: ‘Ílĕ mí jīránī cécé míní ími lĕlé rī áni.’ † Āzítáná āzî āmbōgō sî āzítáná ĩrī 'dî kí ndēlépi rá la 'dáyū.”

³² 'Bá āzítáná imbálépi rî jô, “Ímbápi, íjô míní jolé Ādróná 'i'di lú ālu āzî ndú la 'dáyū 'dî 'i'di íjô āndá la. ³³ Íjô vā míní jolé ílĕ Úpí Ādróná mídrī ími ásí pírí sī, ími ídri pírí sī, ími ásísíná pírí sī āzila ími ũkpó pírí sī āzila ílĕ mí jīránī cécé míní ími lĕlé rī áni 'dî kí āndá. Āzítáná 'dî kí āmbógó ru āndānī, ndĕ kí ānākpá 'bá 'bā kí fĕlé Ādróná ní ídétáná ivélé ivê rī rú, āzila ídétáná āzî 'i'bā kí fĕlé rī kí rá.”

³⁴ Yēsũ la mu ndrelé la ágóbî umvi íjô 'dî kí ũndūwā sī, jô 'i'diní, “Íjô 'dî sī, mí adru dó Sūrú Ādróná drī rī be rárá ru ku.” 'i'dójó ú'dú 'dā sī, 'bá āzî zî dó 'i'di zítáná sī ĩdí ku.

Kúrísitō 'i 'i'di ā'di 'bā Ngópî 'i

(Mātáyō 22:41-46; Lúkā 20:41-44)

³⁵ Yēsũ 'bā mu agá drī gá 'bá kí imbánâ trū lícô Ādróná drī agá 'dāá, zî 'bá kí, “Ímbá'ba āzítáná Mūsā drî kí imbálépi rî jô kí Kúrísitō 'i'di Dāwúdī ngópî 'i íngoní-íngoní ru yā? ³⁶ Wó Úrindí Ālá rī fĕ Dāwúdī ní jójó la:

† 12:30 Āzítáná Amviná 6:4-5 † 12:31 Lĕvī 19:18

“Úpí Ādróná jō Úpí mádrî nî:

“Íri áma drî ãndá gá 'dâ,
kperere mání mērō 'bá mídrî kí
'bã agá ími pálé gá.” †

³⁷ Dāwúđĩ 'bã mgbã rĩ umve vâ Kúrísītō ‘Úpí 'i,’ wó icó
adrulé drīlẹ́ Dāwúđĩ ãni íngoní ru?” 'Bá wēwē rú 'i'di 'bã
íjọ́ arelépi rĩ u'á kí pírí ãyíkō sī íjọ́ 'i'di 'bã imbálé rĩ sī.

Yēsũ li 'bá kí bílẹ́-ĩndú 'bá āzítáná imbálépi 'dĩ kí íjọ́
sī

(Mātáyō 23:1-36; Lúkã 20:45-47)

³⁸ Yēsũ 'bã mụ agá 'bá kí imbánâ trū drī gá, jō 'bá 'baní,
“Ími adru mífí trū imba'ba āzítáná Mūsã drī kí imbálépi
'dĩ kí sī. Lě kí acílẹ́ ambamba la bōngó āzo 'dĩ kí sī āzila
lě kí úzì kí ñnzítáná ru sù tị gá sī. ³⁹ Lě kí vâ ambamba
la rilẹ́ kúrūsī drīlẹ́ gá rĩ kí drī gá, 'dĩ āngū Ādróná ñnzíjọ́
rĩ kí agá āzila āngū ùmũ drī kí agá sī. ⁴⁰ Kí āwụzì 'bã āko
kí na íni ísá ru, kí Ādróná zì sáwã āzo rú sī ru icéjọ́. 'Bá 'dĩ
'bã áni 'dĩ kí ála drúzì íjọ́ lì kí drī gá mgbã ásì ácì sī.”

Áko āwúzí 'bã fělé rĩ

(Lúkã 21:1-4)

⁴¹ Yēsũ ri vūrú ụtị́ kí ru āngū sī āwã'difô fějọ́ rĩ be, ri
séndě 'bá ù'bí 'bã kí 'belé rĩ kí ndrelé jó Ādróná drī agá
āngū sī āwã'difô kí tãmbajọ́ rĩ gá. 'Bá ù'bí kúréní ru rĩ yí
kí séndě 'bádrī ambamba 'dĩ kí ala gálẹ́. ⁴² Wó ùkú āzì
āwúzì ru lēměrí la amú, 'be séndě ífí-ífí ru níríná la kí
írĩ pírí núsũ séndě ālu drī. ⁴³ Umve dó 'bá 'i'di 'bã imbálé
rĩ kí pírí āngū ālu gá, jō 'bá 'i'di 'bã 'baní, “Ma ìminí íjọ́ mgbã jō, ùkú
lēměrí āwúzì ru 'dĩ fě āko āwã'difô rú rĩ ãndànì sãndúkũ
āwã'difô tãmbajọ́ 'dã agá 'dãá ndě 'bá tá āwã'difô fělépi
'dĩ kí pírí. ⁴⁴ 'Bá āzì 'dĩ fě kí āko 'bádrī ambamba rĩ 'bã

† 12:36 Zábúrĩ 110:1

ímbrí la kí. Wó ũkú lēmērí āwúzí ru 'dī 'be āko ī'di drī kí pírí āndá-āndá ru ũkú 'dī fē āko ī'di ídri tāmbalé rī kí pírí.”

13

Yēsū jọ íjọ ú'dú āsījọ rī drī gá

(Mātáyō 24:1-2; Lúkā 21:5-6)

¹ Yēsū 'bā kí āfūjọ lícọ Ādróná drī agâlé 'bo rī 'bā válé gá, 'bā ī'di 'bā imbálé rī āzī ālu jọ ī'diní, “Ímbápi, índre drī jọ ũniyambamba āzila írā ũniyambamba sī jọ 'dī kí sījọ 'dī kí.”

² Yēsū umvijó, “Mi jọ sīl é āmbogo-āmbogo 'dī kí jọ yā? 'Dī kí drúzí u' de pírí, írā ala gá 'dī kí asu pírí vūrú.”

³ Yēsū 'bā ri agá 'Bé Mīzēyítū drī gá wókó la lícọ Ādróná drī rùlé ru rī gá. Pétērō 'i, Yākó'bō 'i, Yōhánā 'i āzila Āndēriyā amú kí ī'di zílé á'dūsī. ⁴ “Ílú āmaní ú'dú íjọ 'dī kí ru idéjọ rī la adru ā'du tú rī? Ícétáná íjọ 'dī 'bā kí ru idéjọ rī la adru íngoní?”

⁵ Yēsū umvi ī'baní, “Ími adru mīfí trū 'bá āzī 'bā ulé jō īmi ku. ⁶ 'Bá wēwē rú kí amú 'bá kí ulélé áma rú 'bā ũkpō ayúná sī, kí jọ la, 'Ma bāsī ī'di 'i,' kí sī 'bá wēwē rú kí ulé. ⁷ Ídrī ā'dí are, ú'dúkó akúlépi ā'dí drī gá rará ru rī kí trū, īmi idé ũrī sī ku, íjọ 'dī kí ru idé drīdrī ráká, wó 'dī adru drī ú'dú āsījọ rī 'i ku. ⁸ Súrú āzī rī la angá ru 'dílé súrú āzī rī be, úpi āzī rī la angá ũmbā gá úpi āzī rī be, ũyākīyā āmbógó la mu āngū ayalé āngū pírí kí agá āzila rílē la a'dé nī. 'Dī íjọ pírí ũcōgō rú rī 'bā kí i'dójọ rī.

⁹ “Ími adru mīfí trū, ála mu īmi rulé agulé kēsī gá, ála īmi co āngū Ādróná ĩnzījọ rī kí agá, īmi pá tu ũpi kí drīlé gá, jāgo abe íjọ mádrí gá mgbā rī vú nzejó sādíní rú ī'baní.

¹⁰ Wó ú'dú āsījọ rī acá drī ku rú, ála drī íjọ mgbā rī ũlú 'bá súrú pírí gá rī 'baní ráká. ¹¹ Údrī īmi ru agulé āngū sī

Íjọ líjọ rí gá, ìmi ásí 'bā umvú Íjọ ìminí m̀lẹ̀ jọlé rí sī ku. Ma ìminí ùndūwā fě sī Íjọ mgbā rí jọjọ ma 'i sáwā la drí acá 'bo rí gá, ā'dusíku Íjọ ìminí jọlé rí adru ìmi jọ la ìmi 'i la ku, wó Úríndí Ālá rí la jọ la nĩ.

¹² “Ádrípì la ádrípì m̀lẹ̀ mbe kí fějọ 'dijó rá, átẹ̀pì la ngópì fě 'dìlẹ̀ rá, anzì kí angá 'bá kí tìlẹ̀pì rí kí drì gá ùmbā rú āzìla kí vā fě kí 'dìlẹ̀ rá. ¹³ 'Bá pírí kí ìmi ngũ ùnzí áma Íjọ sī. Wó 'bá pá tulẹ̀pì ùkpó ru ásí tẹ̀nǎ sī cajó ̀'̀dú āšjọ rí gá rí la ru pa rá.

Íjọ 'bá 'baní ùcōgō ajílẹ̀pì rí

(Mātáyō 24:15-28; Lùkǎ 21:20-24)

¹⁴ “Ìdrí ‘áko líkì ajílẹ̀pì 'bá 'baní sī drì cijó’ *† rí ndre pá tu agá āngū jō ì'bā kí adrujọ ala gá ku rí agá ('bá Íjọ lálẹ̀pì rí 'bā vā Íjọ 'dì 'bā ífi), 'bá u'álẹ̀pì Yũdíyā gá rí 'ba pá kí 'bé agálẹ̀ ru. ¹⁵ 'Bá drí adru jọ sí gá urugá, 'ba así m̀lẹ̀ áko āzì a'dùlẹ̀ ì'didrì jọ agálẹ̀ ku. ¹⁶ 'Bá ámvú agá rí 'bā gō vúlẹ̀ ì'didrì jọ agálẹ̀ ì'di 'bā bōngó a'dùlẹ̀ ku. ¹⁷ ̀'̀dú 'dā la adru ùcōgō rú ùkú 'a trū āzìla ùrekenǎ undrulẹ̀pì rí 'baní. ¹⁸ Ìmi ā'ì Ādrónǎ 'i ̀'̀dú 'dā 'bā adru sáwā uzogó drì gá ìgbẹ̀ trū rí sī ku. ¹⁹ Ā'dusíku ̀'̀dú 'dā la adru ̀'̀dú ùcōgō āni jō drí ru idélẹ̀pì údu ku la, ándrá i'dójó Ādrónǎ 'bā ̀ǹỌ̀kú 'bā agálẹ̀ kpere āndrū āzìla ca vā adrulẹ̀ 'dì 'bā áni ìdí ku, ²⁰ Úpì drì ándrá ̀'̀dú 'dā lì agá ālínǎ ru ku, 'bá āzì ícọ́ tá ru palé ídri ku. Wó 'bá ì'di 'bā ùpèlẹ̀ rí kí Íjọ sī, ì'di dó sī ̀'̀dú 'dā iséjọ ālínǎ ru 'dì.

²¹ “Sáwā 'dā sī 'bá āzì drí jọ la míní, ‘Índre Kúrísitō ì'di gápi 'dō,’ jōku ‘Índre ì'di gápi 'dā’ mí ā'ì Íjọ ì'didrì ku. ²² Íjọ 'dì sī, Kúrísitō ìnzō rú rí kí āzìla nábì ìnzō rú kí abe kí āfù ícétánǎ kí idelé Íjọ ̀šš̀tánǎ ru, tálí kí abe sī 'bá ùpèlẹ̀

* ^{13:14} Bìbílíyā āzì rí ù'bā kí, ándrá Dánìyẹ̀lì 'bā Íjọ jọjọ drì la gá rí. † ^{13:14} Dánìyẹ̀lì 9:27; 11:31; 12:11

rī kí uléjō drī tá icó rá rī gá. ²³ Má i'da ĩminí ĩjō 'dī kí údu rú 'dī ĩmi sī adru mīfī trū.”

'Bá angálépi Ādróná drī gá rī 'bā āgōṅá ĩdī rī
(*Mātáyō 24:29-31; Lúkã 21:25-28*)

²⁴ “Ú'dú 'dā sī ũcōgō drī kí dó ukó 'bo,
“‘cōtī ĩtú la acá ĩnī rú,
ĩmbá icó dīlě ku.

²⁵ Lēlěgō kí i'dó zōlé vŭrú 'dōlé,
āzila ũkpó 'bŭ gá rī kí i'dó ru ayalé.’ †

²⁶ “Sáwā 'dā agá 'dāá 'bá kí Ngótí 'Bádrī ndre amú agá ũrú'bŭ trū, ũkpō āmbógó la trū āzila dīzā abe. ²⁷ Wó ĩ'di mu mālayíkã ĩ'didrī gá rī kí tī pēlé 'bá ĩ'di 'bā ũpēlé ũpē- ũpē rī kí atrájō ũnókú drī gá 'dāá pírí.

²⁸ “ĩmi ũñ ĩjō 'dī 'i ulúgó ife sī, kénī la drī dó i'dó rŭlé, bí la drī kí i'dó ru asulé dŭlé 'bo, ĩmi dó nī la rá ayi acá 'bo. ²⁹ Gērī ālu 'dī sī, ĩdrī dó ĩjō 'dī kí ndre ru idé agá, ĩmi dó nī la rá sáwā ĩjō 'dī 'bá kí ru idéjō rī dó āni rú. ³⁰ Ma ĩminí ĩjō mgbā jō, ĩjō 'dī kí mu ru idélé 'dī sī 'bá āzī ú'dī'da cí 'dī 'bā āzī ũdrā kí drī ku rú. ³¹ 'Bŭ kí ũnókú be kí āsī rá, wó ĩjō mádrī gá rī uja ru ku.

'Bá āzī nī ú'dú kí sáwā la abe ku
(*Mātáyō 24:32-35; Lúkã 21:29-33*)

³² “'Bá āzī nī ú'dú 'dā 'i, jōku sáwā la ku, tání mālayíkã 'bŭ gá rī kí, jōku Ādróná Ngópī 'i. Wó Átépī nī lú cé la nī. ³³ ĩmi adru mīfī trū bábá Ādróná zīṅá trū, † ĩmī sáwā ĩjō 'dī 'bá kí ru idéjō rī nījō ku rī sī. ³⁴ ĩ'di adru cécé ágóbī mułépi ācī gá rī drī gá rī áni, ĩ'di lícō azī āti'bo ĩ'didrī gá rī 'badrī, 'bá ālu-ālu āzī ĩ'didrī gá rī be, āzila ĩ'di jō la

† 13:25 ĩsáyã 13:10; 34:4 † 13:33 Bŭkŭ Ādróná drī ídu rī 'bā āzī rī ũ'bā kí ĩjō sílě Ādróná zīṅá trū 'dī nī.

'bá kějítì agá tēlépi rī ní, 'bā adru mīfī trū. ³⁵ Ijō 'dī sī, ĩmi adru bábá, ā'dusīku ĩmi nījó la jó 'dípì la āgō vúlé 'dólé ā'du tú rī yā rī gá ku rī sī, ĩndró sī jōku ĩnì ágágá, ā'lúgō 'bā cēřé 'be agá jōku āngū 'bā ụwí agá. ³⁶ Drī acá rŭgbúgbú nŭjā kóru, lě 'bā ịsụ ĩmi ú'dụ ko agá ku. ³⁷ Ijō m̄a jolé ĩminí rī ájọ 'bá pírí 'baní, 'ĩmi adru mīfī trū.' ”

14

Ádu ũsŭjọ Yésŭ drī gá

(Mātáyō 26:1-5; Lúkǎ 22:1-2; Yōhánā 11:45-53)

¹ Ace drī ú'dụ ịrī sī lějọ ụmŭ alijó 'bá drī gá sī rī * āzila mŭkátì ākúkì kóru rī najó. Ātalo āmbogo 'dī kí imba'ba āzítáná Mŭsā drī kí imbálépi rī kí abe ri kí gějř ndrŭlélé ũnì-ũnì ru sī Yésŭ rujọ ĩ'di 'dijó rá. ² Jọ kí cénì-cénì rú, “Wó lě 'bā adru ú'dụ ụmŭ drī sī ku, 'bá kí mụ ũmbā i'dólé ku.”

³ Yésŭ 'bā adru agá Bětání gá lícọ ágóbí umvelé Sŭmónŭ ărí 'bā nalé rá rī drī rī sī, ũkú āzì amú ādu ājẹ rú ājì ngŭlépi virī umvelé nádì la trū cŭpā gá tré. Nzì tì la ũsŭ dó ĩ'di Yésŭ 'bā drī gá. ⁴ 'Bá āzì rilépi ĩ'di trū méjā 'bā tì gá rī i'dó kí unulé jọ kí, “Ūkú 'dī iza dó ādu ājẹ rú 'dī ĩni ā'du Ijọ sī? ⁵ Ícọ tá ādu 'dī ịtŭndālé ājẹ ịyō la sī sīlínǵì túrú na séndě la fějọ 'bá lēměrì rī 'baní.” 'Dī vúlé gá uzá kí dó ũkpō sī ũkú drī gá.

⁶ Yésŭ umvi ĩ'baní, “ĩmi a'be ũkú 'dī cā. ĩmi ịcāndì ĩ'di ku. Idé mánì Ijọ mŭkě ũniyambamba la. ⁷ 'Bá lēměrì rī kí ú'dụ pírì sī ĩmi abe, ĩmi ícọ ĩ'baní āko fělé sáwā cí ĩminí lělé rī agá. Wó má ícọ mŭlé u'álé ĩmi abe ú'dụ pírì ku. ⁸ Idé Ijọ ĩ'di 'bā lělé mánì rī 'bo, ĩ'di 'bā ādu ũsŭjọ áma

* ^{14:1} Ụmŭ alijó 'bá drī gá sī rī ĩ'di ụmŭ Ijọ Ādróná 'bā ándrá 'bá Ịsřayílŭ drī kí anzéjọ Mŭsřrř gá rī 'bā Ijọ ũrājọ rī 'i.

uru'ba gā sī áma itújó bábá sī áma ĩsĩjó rĩ sĩ. ⁹ Ma ĩminí ĩjó mgbā jọ, āngū pírí ũnókú drĩ gá 'dā ala sĩ ĩjó mgbā rĩ ũlújó rĩ kí agá, ála ĩjó ũkú 'dĩ 'bā idélé rĩ ũlū ĩndĩ sĩ ĩ'di 'bā ĩjó ũrājó.”

Yésũ na ũmũ alijó 'bá drĩ gā sĩ rĩ 'bá ĩ'di bā imbálé rĩ abe

(*Mātáyō 26:14-25; Lúkā 22:3-14, 21-23; Yōhánā 13:21-30*)

¹⁰ Yúdāsĩ ĩsĩkārĩyótĩ 'bá Yésũ 'bā imbálé mụdrĩ drĩ ĩrĩ 'dĩ 'bā āzĩ ru rĩ, mụ ātalo āmbogo rĩ 'ba rŭlé sĩ mụjó Yésũ mēlé mbejó. ¹¹ Ātalo āmbogo 'dĩ u'á kí āyĩkō sĩ ĩjó ĩ'di 'bā jolé rĩ sĩ, azĩ kí dó ĩ'dinĩ sĩlĩngĩ fējó rá. 'Dāá Yúdāsĩ ĩ'dó dó sáwā múké sĩ ĩ'di rujó rĩ kí ndrŭlé āngū la abe sĩ ĩ'di fējó 'bá Yāhúdĩ rú 'dĩ 'badrĩ.

¹² Ū'dú drĩdrĩ ũmũ mŭkátĩ ākúkĩ kóru rĩ najó sĩ ũmũ alijó 'bá drĩ gā sĩ rĩ 'bā kābilō kí ũlújó ídétáná ru rĩ sĩ, 'bá Yésũ 'bā imbálé rĩ zĩ kí ĩ'di, “Ílě āmụ ũmũ alijó 'bá drĩ gā sĩ rĩ idélé míní íngōlé?”

¹³ ĩjó 'dĩ sĩ, Yésũ pě 'bá ĩ'di 'bā imbálé rĩ kí tĩ ĩrĩ jọ ĩ'baní, “ĩminí fi agá táwŭnĩ āmbógó rĩ agálé ĩdrĩ drĩ ũfŭ ágóbĩ āzĩ úmvú ĩyĩ drĩ trũ drĩ gá la abe, ĩ'de vú la gā sĩ. ¹⁴ Jó ĩ'di 'bā fĩjó rĩ gá, ĩzĩ jó 'dĩpĩ 'i, ‘Ímbápĩ jọ jó āmú 'badrĩ gá mánĩ sĩ ũmũ alijó 'bá drĩ gā sĩ rĩ najó 'bá mánĩ imbálé rĩ abe rĩ íngōlé yā?’ ¹⁵ Jó 'dĩpĩ la mụ jó 'a mgbọ gōrófā agá idélé bábá āko pírí trũ la 'dalé ĩminí, ĩmi idé dó āmanĩ ākónā ala gá 'dāá.”

¹⁶ 'Bá Yésũ 'bā imbálé 'dĩ ko kí dó drĩ mŭlé táwŭnĩ āmbógó 'dā agálé, ĩsŭ kí ĩjó kí cécé tá Yésũ 'bā jolé ĩ'baní rĩ áni. Idé kí dó ākónā ũmũ alijó 'bá drĩ gā sĩ rĩ drĩ 'dāá.

¹⁷ ĩ'di mụ calé ĩndró sĩ, Yésũ acá kí dó 'bá ĩ'di 'bā imbálé mụdrĩ drĩ ĩrĩ 'dĩ kí abe. ¹⁸ Yésũ 'bā kí ri agá méjā tĩ gá ākónā na agá, jọ ímbá'ba 'baní, “Ma ĩminí ĩjó mgbā jọ, 'bá

āzi ālu ĩmi agá 'dâ la mu áma mélé mbelé nĩ, 'bá āmā sī ākónā najó ĩ'di be āngū ālu gá rĩ 'i."

¹⁹ Ījō 'dĩ fē kí ásí acá dó ũcōgō rú, i'dó kí Yēsũ ũzilé "Adu ma 'i ku yā?"

²⁰ Yēsũ umvi ĩ'baní, "Ī'di adru ĩmi muđrĩ drĩ ĩrĩ 'dĩ 'bā āzi āma sī ínā najó ĩ'di be bākũlě ālu agá rĩ 'i. ²¹ Ngótĩ 'Bádrĩ la mu drálé rá cécé ĩjō silé rĩ 'bā jolé rĩ áni. Wó ĩ'di mu adrulé andre ũnzĩ āmbógó la rú 'bá Ngótĩ 'Bádrĩ 'bā mélé mbelépi rĩ nĩ. Údrĩ ándrá 'bá íni rĩ tĩ agá ku la ándrá múké."

Ākónā Ūpí drĩ gá rĩ

(Mātáyō 26:26-30; Lúkã 22:14-20; 1 Kōřĩnítō 11:23-25)

²² Ī'bā kí ākónā na agá, Yēsũ 'du mūkátĩ fē āwā'dĩfô drĩ la gá, anu 'a la rá, fē dó ĩ'di 'bá ĩ'di ĩ'baní jō, "Īna ũrũ'bá mádrĩ gá rĩ 'i."

²³ 'Du dó kópō fē āwā'dĩfô Ādróná ní drĩ la gá, āzila fē dó ĩ'badrĩlé, nga kí dó pírĩ mvulé la. ²⁴ Yēsũ jō ĩ'baní, "Kópō 'dĩ ārí mádrĩ mulepi asulepi 'bá wēwē rú kí sī rĩ, āzila ĩ'di tĩ icíma Ādróná ní 'bá ĩ'didrĩ abe rĩ 'i. ²⁵ Ájō ĩminí ĩjō mgbā, má icó zābĩbũ ífĩ sũ 'dĩ mvulé ĩđĩ ku kpere mání mu agá ú'dĩ rĩ mvu agá Sũrũ Ādróná drĩ agá." ²⁶ Kí dó mu úngó ngolé sī Ādróná ĩcũjō 'bo, ko kí dó drĩ mule 'Bé Mĩžēyítũ gá.

Yēsũ i'da ĩjō Pétērō 'bā mujó ĩ'di gājó úmgbé rĩ

(Mātáyō 26:31-35; Lúkã 22:31-34; Yōhánã 13:36-38)

²⁷ Yēsũ jō ĩmbá'bá ĩ'didrĩ gá rĩ 'baní, "Īmi pírĩ la mu áma a'belé á'dũsĩ ĩmi apá rá. ĩjō silé rĩ 'bā jolé rĩ 'bā áni, " 'Ma mu 'bá kābĩlō ucelépi rĩ 'dĩlé rá; āzila kābĩlō kí mu irélé pírĩ rá.' †

† 14:27 Zākāríyã 13:7

²⁸ Wó má angá jō ídri rú 'bo, ma mu mụlé ìmi drīlẹ́ gá Gālílí gálé.”

²⁹ Pétěrō angá ụrụgá jọ, “Bá pírí drī kí tání mu ìmi a'belé á'dụsị, má icó ku.”

³⁰ Yésũ jọ Pétěrō ní, “Ájọ míní mgbā ìní ãndrũ 'dī sī ã'úgọ 'be drī cẹrẹ pâlẹ ìrĩ † ku, mi jọ la ìmi tị sī pâlẹ na ìní ma ku.”

³¹ Wó Pétěrō umvi Ìjọ tị ùkpó sị, “Má icó Ìjọ 'dī 'bā áni la jọlé áma tị sị ku, jō tání ãmaní mujọ ùdrájọ mí be, má ã'í rá.” Ímbá'ba ázị rī jọ kí pírí 'dī 'bā áni.

Yésũ 'bā Ādróná zijó Gětēsēmání gá rī
(Mātáyō 26:36-46; Lúkā 22:39-46)

³² Yésũ kí dó mu calé 'bá 'í'di 'bā ìmbálẹ́ rī kí abe ãngũ umvelé Gětēsēmání 'i rī gá, jọ 'í'baní, “Íri áma tẹlẹ́ 'dā, ma drī mu Ādróná zìlẹ́.” ³³ 'Dụ Pétěrō 'i, Yākó'bō 'i ãzila Yōhánā 'i isé ru 'í'ba abe drī gá were, ãzila 'idó dó u'álẹ́ cāndí sī ãzila ùcōgō ãmbógó la sị, ³⁴ ãzila jọ 'í'baní, “Ūcōgō afí áma ásí gá 'í'di áma ásí lị ambamba āni rú drā tị gá. Ítē ma 'dā, ìmi adru mífí mgbọ.”

³⁵ 'Í'di mu ru isélé drīlẹ́ gá were 'bo, tị ãja vūrụ Ādróná ã'íjọ jọ, “Drī tá icó rá sáwā drī cijó rī drī tá alị áma drī gá sī alị-alị la múké.” ³⁶ Jọ vā, “Bābá! Má Átẹpị, ãko pírí icó kí rá la mī sī. 'Í'dụ kópō ãzá tajó rī má rụ 'dā rá adru mā lẹlẹ́ rī áni ku, wó mī lẹlẹ́ rī áni.”

³⁷ Yésũ la mu ãgōlẹ́ ímbá'ba 'ba rụ 'dōlẹ́, isụ kí ụ'dụ ko agá. Umve Sịmōnị Pétěrō 'i jọ 'í'diní, “Ìmi ụ'dụ ko yā? Ìmi icó tẹlẹ́ mífí trū mgbọ sáwā ãlu ku yā?” ³⁸ Jọ 'í'baní, “Ìmi adru mífí trū mgbọ, ìzị Ādróná 'i ìmi mu filé ụ'bịtáná agá ku. Úrínđí lē rá wó ụrụ'ba ùkpó kóru.”

† 14:30 Búkũ Ādróná drí ídu rī 'bā ázị rī sī kí pâlẹ ìrĩ 'dī ku.

³⁹ Yēsũ uja vâ ru gôlé vúlé Ādróná zìlé tá ĩ'di 'bã zìlé drĩdrĩ rĩ áni. ⁴⁰ ĩ'di vâ mu ru ujalé ĩ'ba rûlé, ìsù vâ kí ú'dù ko agá, ã'dusiku mifí la kí ãnzì ru ú'dù sî, ãzila nĩ kí kí ã'du Ìjô jô ĩ'diní yã rĩ gá ku.

⁴¹ ĩ'di mu gôlé ĩ'ba rûlé pâlé na la sî, jô ĩ'baní, “Īmi drĩ kpere ú'dù ko ãzila aví yã? Ca rá! Sávã sî Ngótí 'Badrĩ mèlé mbejó ĩ'di fějó 'bã ùnzí 'badrĩ rĩ acá 'bo. ⁴² Īmi angá ãmu kí! Īndre, 'bã áma mèlé mbelépi rĩ la amú 'dĩ!”

Yēsũ rujó rĩ

(Mātáyō 26:47-56; Lúkã 22:47-53; Yōhánã 18:3-12)

⁴³ Yēsũ 'bã drĩ Ìjô jô agá 'dã, cõtì Yúdãsí 'bã ĩ'di imbálé mūdri drĩ ìrĩ rĩ 'bã ãzí ãlu rĩ acá. 'Bã ù'bí amúlépi ĩ'di trũ rĩ kí túré trũ ãzila ménéná abe drĩ gá. 'Dĩ kí 'bã ãtalo ãmbogo, imba'ba ãzítáná Músã drĩ kí imbálépi, ãzila 'bã ãyō rĩ 'bã kí tì ãpèlé nĩ rĩ kí. ⁴⁴ Yúdãsí 'i da tá ĩ'baní Ìjô ícétáná ru la 'bã 'dĩ abe ídu rú: “Ágóbí mání mùlé zìlé amvuná sî rĩ bãsí ĩ'di 'i, ĩru ĩ'di, ãsikárĩ 'bã ru kí dó ĩ'di agulé drĩ gá.”

⁴⁵ Ìjô 'dĩ sî, Yúdãsí mu dó cõtì pìrì Yēsũ rûlé jô, “Rábĩ!” zì dó ĩ'di amvuná sî. ⁴⁶ Ru kí dó ĩ'di mgbemgbe cí. ⁴⁷ Wó 'bã ãzí pá tulépi ãni rú 'dãã la anzé ménéná ga átáló ãmbógó ãndânĩ rĩ 'bã ãtí'bo 'bã bílé wé vũrú. ⁴⁸ Yēsũ jô ù'bí 'baní, “Īmi amú áma rûlé túré, ãzila ménéná ã'dí drĩ trũ má iza 'bã rĩ Ìjô ùnzí la áni ã'du sî yã? ⁴⁹ Ma ú'dù pírì sî ĩmi abe 'bã kí imbã agá lícô Ādróná drĩ agá 'dãã, ĩru jô ma ku. Wó Ìjô silé búkũ Ādróná drĩ agá rĩ 'bã idé ru nĩ.”

⁵⁰ Ìjô 'dã 'bã ùngúkú gá 'bã pírì a'be kí ĩ'di á'dùsî apá kí rá. ⁵¹ 'Bã ãzí kãrìlè rú 'delépi Yēsũ vú gã sî la cí, sũ bōngó ku wó 'be ru uru 'bã sókã sî. 'Bã ù'bí tá Yēsũ rûlépi 'dĩ ù'bí kí tí ĩ'di rûlé, ⁵² mvu apálé pílílí ru a'be bōngó sókã rú 'dĩ kí drĩ gá 'dãã.

Yēsũ 'i 'bá ǐjǒ amálépi rĩ kí drĩlé gá

(Mātáyō 26:57-68; Lúkã 22:54-55, 63-71; Yōhãnã 18:13-14, 19-24)

⁵³ ǐjǒ 'dã 'bã ũngúkú gá 'bá 'dĩ agũ kí dó Yēsũ 'i átáló ãmbógó ãndânĩ rĩ drĩ jó agálé. 'Bá pírí átaló ãmbogo, imba'ba ãzítãnjá Mũsã drĩ kí imbálépi rĩ kí ãzĩla 'bá ãyō rĩ kí abe tra kí ru rĩ'didrĩkō gá 'dãã. ⁵⁴ Pétẽrō bĩ Yēsũ vú rárã ru kpere ǐlícó 'a átáló ãmbógó ãndânĩ rĩ drĩ 'dã agálé. Ri kí dó vũrũ ãsikãrĩ jó ãdrónjã drĩ andre tẽlépi rĩ abe ãcí yulé.

⁵⁵ Átaló ãmbogo rĩ kí 'bá ǐjǒ amálépi rĩ kí abe pírí, ri kí ǐjǒ ãzĩ ãnzō rú la ndrũlé Yēsũ uryu' 'bá gã sĩ rĩ'di 'dijó wó ışıú kí ku. ⁵⁶ 'Bá wẽwẽ rú nze kí ǐjǒ ãnzō rú la kí vú Yēsũ uryu' 'bá gá, wó ǐjǒ rĩ'bã kí jǒlé rĩ icí kí ru ku. ⁵⁷ ãgõbĩ ãzĩ tu kí pá ǐjǒ ãnzō rú la vú nzelé Yēsũ uryu' 'bá gá jǒ kí, ⁵⁸ "Áma are rĩ'di 'bã ǐjǒ 'dĩ jǒ agá, 'Ma mũ jó ãdrónjã drĩ 'bá 'bã kí sǐlé 'dĩ andilé rá. 'Ú'dũ na vúlé gá ma vã mũ sǐlé la rá." ⁵⁹ ǐjǒ rĩ'bã kí jǒlé 'dĩ icí kí ru pírí ku.

⁶⁰ Átaló ãmbógó ãndânĩ rĩ angá pá tulé uryugá 'bá kí drĩlé gá 'dãã zĩ Yēsũ 'i, "Mí icó tĩ apelé sĩ ǐjǒ umvijó ku yã? ǐjǒ 'bá 'dĩ 'bã kí vú nze lé mí rũ 'dĩ kí ã'du?" ⁶¹ Wó Yēsũ ãyãnjã tútú ape tĩ sĩ ǐjǒ umvijó ku. Átaló ãmbógó ãndânĩ rĩ zĩ vã rĩ'di ǐdĩ, "Mí Kúrísitō ãdrónjã 'bã Ngõpĩ 'i yã?"

⁶² Yēsũ umvi rĩ'dinĩ, "Ma rĩ'di 'i. ǐmi Ngõtĩ 'Bãdrĩ ndre ri agá ãdrónjã Ũkpó 'Dĩpĩ 'bã drĩ ãndã rĩ gá, ãzĩla amũ agá ũrũ'bũ 'bũ gá rĩ abe!"

⁶³ Ũmbã sĩ átáló ãmbógó ãndânĩ rĩ asi dó kãnzũ rĩ'di uryu' 'bá gá ri kí ũmbã sĩ rá ãzĩla jǒ, "Sãdínĩ ãmanĩ ndrũlé rĩ'dinĩ ǐdĩ rĩ ãngō 'i? ⁶⁴ ǐmi are ú'dãnjã rĩ'di 'bã sĩ ãdrónjã 'dajó rĩ 'bo. ǐmĩ ũrã ǐjǒ ãngonĩ?"

Nga kí píri íjọ̀ lile drĩ la gá jọ́ kí íjọ́ ndě ĩ'di 'bo lě 'bā drā rá.

⁶⁵ 'Bá āzĩ rĩ i'dó kí sũsũ uwílẹ̀ Yẹ̀sũ ọ̀rọ̀ 'bá gá āzĩ rĩ umbé kí ĩ'di 'bā mífí kí cí, adì kí ĩ'di āzĩla jọ́ kí, “Ílũ āmaní, mí ũrā ā'di dì mi nĩ!” Āsĩkárĩ 'dụ kí dó ĩ'di colé.

Pétěrō 'bā tujó ínĩ Yẹ̀sũ 'i ku rĩ

(Mātáyō 26:69-75; Lùkǎ 22:56-62; Yōhánǎ 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pétěrō 'bā ri agá vũrũ lícọ́ agá 'dǎá, ìzónǎ ātí'bo ru átáló āmbógó āndānĩ rĩ drĩ gá rĩ 'bā āzĩ ālu amũ 'dǎá. ⁶⁷ ĩ'di mu Pétěrō ndrelé ācí yu agá 'dǎá, Ifí ĩ'di āni rú lólọ́ jọ́ ĩ'diní, “Mí vā 'bá Yẹ̀sũ Nāzẹ̀rẹ̀tĩ gá rĩ drĩ rĩ 'bā āzĩ.”

⁶⁸ Wó Pétěrō tu rá, jọ́, “Ánĩ ĩ'di ku. Ánĩ vā ĩmi íjọ́ jọ́ ā'du drĩ gá yā rĩ ku.” Áfũ dó āmvé pāráta gá. Cọ̀tì ā'úgọ́ 'be cẹ̀rẹ̀.

⁶⁹ Ìzónǎ tá ātí'bo ru rĩ ndre vā Pétěrō ìdì jọ́ 'bá pá utulẹ̀pi 'dǎá rĩ 'baní, “Ágọ̀bí 'dĩ bāsĩ ĩ'bā āzĩ.” ⁷⁰ Pétěrō tu vā ìdì.

Sáwǎ were vúlẹ̀ gá, 'bá pá utulẹ̀pi 'dǎá rĩ jọ́ kí Pétěrō ní, “Mí icó tulẹ̀ ku ā'dusĩku mi 'bá Gálĩlĩ gá la.”

⁷¹ Pétěrō i'dó ru alúlẹ̀, na ũyō kí drĩlẹ̀ gá 'dǎá jọ́, “Ánĩ 'bá ĩmi íjọ́ jọ́jọ́ drĩ la gá 'dĩ ku.”

⁷² Cọ̀tì ā'úgọ́ 'be dó cẹ̀rẹ̀ pǎlẹ̀ ìrĩ rĩ 'i. Íjọ́ Yẹ̀sũ 'bā jọ̀lẹ̀ Pétěrō ní, “Mí áma gǎ úngbé pǎlẹ̀ na 'dĩ sĩ ā'úgọ́ 'be drĩ cẹ̀rẹ̀ ku rĩ” agá dó ĩ'diní. Íjọ́ 'dĩ fi dó ásì la gá āzákírĩlĩ ru kpẹ̀ dó awálẹ̀.

15

Ágọ́ Yẹ̀sũ 'i Pílátō drĩlẹ̀ gá

(Mātáyō 27:1-2, 11-14; Lùkǎ 23:1-5; Yōhánǎ 18:28-38)

¹ Ū'būtīnīnī ū'dú āzī rī sī ātalo āmbogo rī kí, 'bá ūyō rī kí abe, imba'ba āzītáná Mūsā drī kí imbálepī rī kí, āzila 'bá Yāhūdī rú íjō amálēpī rī kí abe, itú kí íjō. Umbé kí Yēsū 'i agulé fēlē Pīlátō * drī. ² Wó Pīlátō zī Yēsū 'i, “Mí Úpí 'bá Yāhūdī rú rī 'badrī gá rī 'i yā?” Yēsū umvi ī'diní, “Āndá, ī'di cécé míní jōlé 'dī 'bā áni.”

³ Ātalo āmbogo 'dī tō kí ī'di íjō wēwē rú sī. ⁴ Pīlátō uja vā ī'di zilé ĭdí, “Mí icó íjō āzī umvilé íjō 'dī kí agá ku yā? Mí are íjō 'bá 'dī 'bā kí ūtrálé ími ūru' 'bá gá wēwē rú mí idé 'bā kí mi 'i 'dī kí ku yā?” ⁵ Wó Yēsū umvi íjō āzī ku, íjō 'dī sī Pīlátō drī iza ru rá.

Ūlī íjō Yēsū drī gá ī'di 'dijó rá

(Mātáyō 27:15-26; Lúkā 23:13-25; Yōhánā 18:39—19:16)

⁶ Ū'dú ūmū alijó 'bá drī gā sī rī drī sī, Pīlátō la jō 'bá mābúsū rú 'bá 'bā kí lēlé la trū ālu mābúsū gálé rá. ⁷ Ītú 'dā sī 'bá āzī 'balé mābúsū gá la cí rú la Bārābā 'i, ūru ī'di ī'bā kí 'bá 'dijó ā'dí gá rī sī. † ⁸ 'Bá ū'bí 'dī mū kí Pīlátō rŭlé, zī kí ī'di 'bá āzī mābúsū rú la trújó ālu rá jō ī'di 'bā idélé údu rī 'bā áni.

⁹ Pīlátō zī kí, “Īlē má a'be ĩminí Úpí 'bá Yāhūdī rú rī 'badrī gá rī 'i yā?” ¹⁰ Ī'di 'bā nījó la cé ātalo āmbogo rī fē kí ī'di ī'di drīlé ājā sī rī sī. ¹¹ Ātalo āmbogo rī usú kí 'bá kí bīlé jojó la Pīlátō ní 'bā a'be ī'baní Bārābā áyū.

¹² Pīlátō zī ū'bí kí, “Īlē má idé 'bá ĩmī umvelé Úpí 'bá Yāhūdī rú rī 'badrī rī ā'du rú?”

¹³ Ū'bí uzá kí, “Mí ipa ī'di mūsálá' 'bā sí gá.”

* 15:1 Pīlátō ī'di ándrá gávūnā 'bá Rŭmī gá rī 'badrī sáwā 'dā sī rī 'i. 'Bá 'dī agū kí Yēsū 'i ī'di rŭlé ā'dusíku ī'di 'bá sáwā 'dā sī icólēpī íjō līlépī 'bá drī gá ú'dī sī ī'di rá rī 'i. † 15:7 Ā'dí 'dī Bārābā kí ándrá 'dī agá la sī lējó gāmētē 'bá Rŭmī gá rī 'badrī 'bejó.

¹⁴ Pīlātō zī kí, “Íjō ũnzí ĩ'di 'bā idélé rī ā'du?” Uzá kí dó ú'dú'kó ụrụgá sī ĩ'dí-ĩ'dí, “Mí ipa ĩ'di mūsálá'bā sí gá!”

¹⁵ Pīlātō 'bā lějō rụkuma ịsụjọ ũ'bí 'badrị rī sī, a'be dó Bārābā 'i rá ĩ'bā kí lělé rī áni. ĩ'di dó mu Yẹsụ fělé colé āsíkárí 'badrịlé 'bo, fē dó ĩ'di ĩ'badrị mụlé ipalé mūsálá'bā sí gá.

*Āsíkárí ide kí Yẹsụ 'i
(Mātáyō 27:27-31; Yōhánā 19:2-3)*

¹⁶ Āsíkárí 'du kí dó Yẹsụ agulé lícọ āzila āngū gávūnā 'bā sī íjọ líjọ rī gá, āzila umve kí dó āsíkárí 'bā āzị 'dāá rī kí pírí āngū ālu gá. ¹⁷ Su kí dó Yẹsụ ní bōngó āzị kōñkōñ rú la. Idé kí dó kẹrịjá ụcịkí sī sulé drịkā gá tágíyā ụpí drị rú. ¹⁸ I'dó kí ĩ'di ịcúlé ĩnzō rú sī ĩ'di idejọ úzánā trū, “Háyẹ, Ụpí 'bá Yāhúdị rú rī 'badrị rī.” ¹⁹ Gbā kí ĩ'di kẹlịká sī drịkā gá, uwí kí sụsụ ụrụ'ba la gá, tị kí aja vữrụ ĩ'di drịlé gá ārútáná idemará āni la fējọ ĩ'di nī. ²⁰ ĩ'baní dó Yẹsụ idejọ 'bo rī 'bā vúlé gá, trū kí bōngó kōñkōñ 'dā 'i, su kí dó bōngó ĩ'didrị ídu rī kí ĩ'di ụrụ'ba gálé, agụ kí dó ĩ'di ipalé mūsálá'bā sí gá.

*Yẹsụ ipajọ mūsálá'bā sí gá rī
(Mātáyō 27:32-44; Lúkā 23:26-43; Yōhánā 19:17-27)*

²¹ ĩ'bā kí mu agá gẹrị gá 'dāá, ụfụ kí drị ágóbí umvelé Sịmóní angalépi táwūnị Kūréní gá ĩ'di 'bā anzí kí sī adrujọ Ālēkízendā kí Rūfúsí be rī trū, ũñmí kí ĩ'di ụkpó sī mūsálá'bā mụjọ Yẹsụ ipajọ rī 'dujọ. ²² Āsíkárí agụ kí dó Yẹsụ 'i āngū umvelé Gōlōgótā 'i (ífí la āngū drịkā ụrúkú 'i) rī gá. ²³ 'Dāá ụ'bí kí ĩ'diní wáyīnī usalé írúwá umvelé mírā rī trū rī fělé mụlélé, wó Yẹsụ gā mụlélé la úmgbé. ²⁴ Ipa kí dó Yẹsụ mūsálá'bā sí gá, 'be kí bōngó ĩ'didrị gá rī kí jěgē sī, sí kí awajọ ā'di la íngō 'du nī.

²⁵ Îpa Yēsũ 'i mūsālábã sí gá sáwã na ũ'bútì drí gá rĩ sí. ²⁶ Îpa Íjò ì'di tójó rĩ ì'di drĩlé gá 'dãá úsì, “Dĩ Úpí 'BÁ YĀHŪDĪ RÚ RĪ 'BADRĪ.” ²⁷ 'Bá ũgu'ba rú la kí Ìrĩ Îpa kí Yēsũ be mūsālábã sí gá ìndĩ, ãlu rĩ drí ãndá rĩ gá, ãzí rĩ drí Ìjĩ rĩ gá. [²⁸ Íjò sílé búkũ Ādróná drí agá rĩ áni, “Úlã ì'di 'bá Íjò izalépi 'dĩ kí 'bã ãzí ru.”†] ‡ ²⁹ 'Bá alìlépi gẽrĩ 'dã gã sĩ rĩ ide kí Yēsũ 'i, drĩkã ayaṅâ trũ jò kí, “Háyê! Íjò ándrá mí jò Ādróná drí 'dĩ andi rá, mi sị la ìdí ụ'dú na agá rá ku yã? ³⁰ Mí así vũrú mūsālábã sí gálé sĩ ími ãngbã rĩ pajó.”

³¹ Ātalo ãmbogo rĩ kí, imba'ba ãzítáná Mũsã drí kí imbálépi rĩ kí ãzıla 'bá ìyõ rĩ abe ide kí vâ Yēsũ gẽrĩ ãlu 'dĩ sí, jò kí, “Ì'di jõ vâ 'bá ãzí kí pa rá, pa ru ku íngoní-íngoní ru! ³² Drĩ adru Kúrísitõ Úpí 'bá Ísìrayílĩ drí gá rĩ 'i, 'ba así mūsālábã sí gálé rĩ sĩ vũrú 'dõlé ãma dó sĩ ndre la ãzıla ãma dó sĩ ì'di ã'ĩ.”

'Bá ũgu'ba rú Ìrĩ ipalé ì'di be 'dã ide kí vâ ì'di ìndĩ.

Yēsũ 'bã drájó rĩ

(Mātáyõ 27:45-56; Lúkã 23:44-49; Yõhánã 19:28-30)

³³ Ì'di dó mụ calé sáwã ázíyá ìtú ãni, ãngũ nì kpákpá kperé sáwã úrõmĩ. ³⁴ Sáwã la dó mụ calé úrõmĩ 'bo, Yēsũ za ụ'dúkò urugá sĩ ùkpó sĩ, “Ēlõyĩ, Ēlõyĩ, lama sãbakítání?” Ífí la, “Ādróná mádrĩ, Ādróná mádrĩ, mí a'be ma rá ã'du sĩ yã?” †

³⁵ 'Bá ãzí pá utulépi ãni rú rĩ are kí Íjò ì'di 'bã jolé rĩ jò kí, “Ìmi are, ì'di Ìllyã umve.” ³⁶ 'Bá ãzí ãlu ãcẹ ãko ãzí vónõ áni la trũ, su ì'di wáyĩnĩ ùká la agá, umbé ì'di ùzú sí

† 15:28 Ísáyã 53:12 ‡ 15:28 Vási 28 'i, Bìbìllyã ází Mündú tị sĩ rĩ 'bã kí vási rú ku, be la rá la 'bã kí ì'di “fútĩ-nõtĩ” rú, ã'dusíku ì'di ándrá búkũ Ādróná drí Gĩrĩkĩ tị sĩ ídu drĩdrĩ rĩ kí agá 'dáyụ. † 15:34 Zábúrĩ 22:1

gá sulé Yésũ tị gá. 'Bá ázi kí agá 'dǎá jọ, “Úndre drī ĩlǐyā la nō amú ĩ'di átrúlé mūsálá' 'bā sí gá vǔrú 'dólé rá yā áni.”

³⁷ Yésũ za ú'dúkó sī re, drā dó rá.

³⁸ Bōngó jó Ādróná drī 'a alijó rī asi ru ĩrī 'idójó ụrụgá kpere vǔrú.

³⁹ Āmbógó ǎsīkārī Rùmĩ gá rī drī 'dī sī tu pá Yésũ drīlé gá 'dǎá cí, ndre Yésũ 'bā drā agá cé, jọ, “Dī ǎndá-ǎndá ru Ādróná 'bā Ngọpí 'i.” ⁴⁰ Ūkú ázi kí cí utu kí pá rará ru ịjọ ru idélépí 'dī kí ndrelé, Māgādĕlénā 'i, Māríyámũ Yǎkó' 'bō ĩmbíráná rī 'bā andre Yósē be rī 'i ǎzila Sǎlómē 'i. ⁴¹ Ūkú 'dī kí ǎndrá acílepí Yésũ vú gá sī angájó ǎngũ Gǎlǐlǐ gá ǎzila ĩ'di ǎzǎkolépi ịjọ ĩ'di 'bā lĕlé rī kí agá rī kí. Ūkú ázi wēwē rú ǎndrá amúlepí ĩ'di trū angájó Yĕrūsǎlēmũ gá rī kí vā 'dǎá cí.

Yésũ 'bā ǎvũ ĩsĩjǎ

(Mātáyō 27:57-61; Lúkǎ 23:50-56; Yōhánā 19:38-42)

⁴² ĩndró acá ǎni rú 'dī sī ú'dú Sábátũ drī gá rī acá drī ku rú. ⁴³ Yǔsúfũ angálepi Ārimātéyā gá, 'bá ázi Yǎhúdĩ 'bā ukutáná gá rilépi ĩndĩ, 'bá 'bá kí ĩnzĩlé ĩnzĩ, Súrú Ādróná drī amúlepí rī 'bā drī tĕlepí rī 'i, mụ ụrĩ kóru Pílátō rúlé Yésũ 'bā ǎvũ a'ílé. ⁴⁴ Pílátō 'bā drī iza ru rá ĩ'di 'bā arejó la Yésũ drā 'bo rī sī, umve ǎmbógó ǎsīkārī 'badrī gá rī sī ĩ'di zijó Yésũ drā ídu yā rī nĩjó. ⁴⁵ Pílátō la mụ ịjọ ǎsīkārī 'bā ǎmbógó tị gá rī arelé 'bo, fĕ Yésũ 'bā ǎvũ Yǔsúfũ drī rá. ⁴⁶ Ịjọ 'dī sī, Yǔsúfũ mụ bōngó ịgbǎlé, átrū dó Yésũ 'bā ǎvũ mūsálá' 'bā sí gǎlé vǔrú 'dólé, umbé ĩ'di bōngó ú'dí la sī, 'dụ dó ĩ'di ịsĩlé 'bú galé írá agá la agá, gũ dó írá ǎmbógó kpakụ la tị la gá cí. ⁴⁷ Māríyámũ Māgādĕlénā kí Māríyámũ Yósē 'bā ǎndrē be ndre kí ǎngũ sī Yésũ ĩsĩjọ rī cé.

16

Yēsũ 'bā angájó ídri rĩ

(Mātáyō 28:1-8; Lúkã 24:1-12; Yōhánã 20:1-10)

¹ Ụ'dụ Sábátũ 'bá Yāhúdĩ 'badrĩ Ādróná ĩnzĩjó rĩ drĩ rĩ la mu ukólé 'bo, Māríyámũ Māgādēlénã, Sálómē āzıla Yākó'bō 'bā āndrē trũ ĩgbã kí ādu ājĩ ngũlépi vĩrĩ la kí sĩ mujó Yēsũ 'bā āvũ ifíjọ. ² Ụ'dụ āzĩ rĩ 'bā ụ'bútĩnínĩ, ịtũ 'bā āfũjọ 'bo rĩ sĩ, mu kí ĩnadrĩ gâlé. ³ Ị'bã kí mu agá gẽrĩ gá 'dãá ụzĩ kí ru āyá-āyá, “Ā'di la mu āmaní írã 'bụ tị gá 'dãá gũlé nĩ yã?” ⁴ Wó kí mu acálé āni rú 'bo, ndre kí āngũ kí drĩlẹ gâlé, ndre kí írã āmbógó kpakụ 'bụ tị gá rĩ úgũ rá. ⁵ Ị'bã kí fi agá 'bụ agâlé, ndre kí 'bá āzĩ ru sulépi bõngó imve sĩ la ri 'bụ 'bā wókō āndá gá rĩ gá, wó idé kí dó ụrĩ sĩ.

⁶ 'Bá 'dã jọ ĩ'banĩ, “Īmi idé ụrĩ sĩ ku. Ānĩ rá ĩmi Yēsũ Nāzērētĩ gá ándrá ipalé mūsálá'bã sị gá rĩ ndrũ, ĩ'di 'dọ yu, angá ídri rú 'bo. Īndre āngũ ándrá sĩ ĩ'di 'bājó rĩ gápi 'dĩ. ⁷ Īmu dó ịjọ 'dĩ lūlé 'bá ĩ'dinĩ imbálé rĩ 'banĩ vā Pétērō ní. ĩ'di mu ĩmi drĩlẹ gá Gālílĩ gâlé 'dĩ, ĩmi mu ĩ'di ndrelé ándrá ĩ'di 'bá jolé ĩminĩ rĩ áni.”

⁸ Ụkú 'dĩ amvú kí apalé angájó ĩnadrĩ agâlé unctioné sĩ ụrĩ trũ āzıla ụrũ'bá la kí dĩ yã sĩ, jọ kí ịjọ 'bá āzĩ ní ku ā'dusĩku ụrĩ fi kí ásị gá ambamba.

[Bībílíyã ándrá silé idu rĩ kí 'bã āzĩ ujalé rĩ kí agá Mārākō 'bã āsĩjã 16:9-20 'dĩ ĩ'di 'dáyụ]

⁹ Yēsũ la mu angálé ụ'dụ Sábátũ drĩ gá rĩ sĩ 'bo, i'da ru Māríyámũ Māgādēlénã ándrá ĩ'di bāsĩ úrindĩ ünzi ázĩrĩ kí adrójó ala gá rĩ nĩ. ¹⁰ Mu dó ịjọ 'dĩ vú nzelé ímbá'bá Yēsũ drĩ ụcõgõ-ụcõgõ rú awalépi rĩ 'banĩ. ¹¹ Māríyámũ ní tání ịjọ 'dĩ lūjọ 'bá 'dĩ 'banĩ, Yēsũ angá ídri rá āzıla ĩndre ĩ'di rá tí, ā'ĩ kí ịjọ ĩ'didrĩ ku.

¹² 'Dā 'bā ūngúkú gá, Yésũ i'da ru 'bá ĩřĩ angálépi Yĕrúsālémũ gá mulepi gĕřĩ gá 'dā āngũ āzĩ gá rĩ 'banî, wó drĩdrĩ rĩ sĩ nĩ kí ĩ'di ā'di 'i yā rĩ gá ku, i'dá ndú ĩ'banî ā'dusĩku uja ru gbíyā rá. ¹³ 'Bá 'dĩ kí mu Yésũ nĩlĕ 'bo, uja kí dó ru vúlĕ ĩjŏ 'dĩ vú nzelĕ 'bá acelépi rĩ 'banî, wó 'bá 'dĩ ā'ĩ kí ĩjŏ 'bá 'dĩ 'bā kí jŏlĕ ĩ'banî 'dĩ ku.

Yésũ 'ba azijŏ 'bá mụdrĩ drĩ ālu rĩ 'baní rĩ

(*Mātáyō* 28:16-20; *Lúkã* 24:36-49; *Yōhánã* 20:19-23; 'Etáná 1:6-8)

¹⁴ 'Dā 'bā vúlĕ gá, Yésũ i'da dó ru ímbá'bá mụdrĩ drĩ ālu 'dĩ 'baní ĩ'bā kí ākónā na agá. Uzá kí drĩ gá ā'itáná ākō sĩ āzĩla ásĩ ĩ'ba āni mbalépi rĩ sĩ, ā'dusĩku ĩ'bā kí ĩjŏ 'bá ĩ'di ndrelépi cé angá ĩdri rú rá rĩ 'badrĩ kí ā'ĩjŏ ku rĩ sĩ.

¹⁵ Jŏ dó ĩ'baní, “Īmũ āzĩla ĩmi ũlũ ĩjŏ mgbā rĩ 'bá pírĩ ũnŏkũ drĩ gá 'dā rĩ 'banî, 'bá áma ā'ĩlépi āzĩla bābũtĩzĩ bĩlépi rá rĩ la ru pa rá. Wó 'bá ā'ĩlépi ku rĩ ĩjŏ ĩlĕ rĩ la ĩ'di ndĕ rá. ¹⁶ 'Bá ĩjŏ 'dĩ ā'ĩlépi āzĩla bābũtĩzĩ bĩlépi rá rĩ la ru pa rá, wó 'bá ĩjŏ 'dĩ ā'ĩlépi ku rĩ ála ĩjŏ ĩ drĩ la gá rá. ¹⁷ 'Bá pírĩ áma ā'ĩlépi rĩ kí ála ĩ'baní ũkpŏ fĕ sĩ tálĩ kí idéjŏ, kí úrĩndĩ ũnzĩ kí adro áma rų sĩ, kí tĩ ú'dĩ jŏ. ¹⁸ Drĩ kí ĩnĩ rų āzĩla ādrákĩ mvu, icó kí kí idélĕ ũnzĩ ku, drĩ kí drĩ ũtĩ 'bá āyání rú rĩ kí drĩ gá kí adrí rá.”

Yésũ 'dujŏ 'bũ gálĕ rĩ

(*Lúkã* 24:50-53; 'Etáná 1:9-11)

¹⁹ Úpĩ Yésũ la mu ĩjŏ 'dĩ kí jŏlĕ ímbá'bá 'baní 'bo, ú'du dó ĩ'di urugá 'bũ gálĕ āzĩla ĩri dó ĩ'di Ādróná 'bā drĩ āndá rĩ gá. ²⁰ Ímbá'bá iré kí dó ĩjŏ ũlũ trũ āngũ pírĩ agá āzĩla Úpĩ nga dó āzĩ ĩ'ba abe. Tálĩ ĩ'bā kí idélĕ āzĩla ícétáná ĩ'bā kí idélĕ rĩ i'da kí ĩjŏ mgbā ĩ'bā kí ũlũlĕ rĩ kí nĩ.

Ijò Ú'dí rĩ

The Holy Bible in the Aringa language of Uganda

Copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Aringa)

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

695104cf-f1e1-5cdd-8e7e-1df2480da505